

Arbetsmarknadsutskottets betänkande

1982/83: 23

om regionalpolitik

I betänkandet behandlas dels regeringens framställningar i proposition 1982/83: 100 bilaga 14 (industridepartementet) om anslag till Regional utveckling, dels 58 motioner i samma ämne från allmänna motionstiden i år. Ärendet har i regeringen föredragits av statsrådet Peterson.

Regeringens förslag redovisas i den löpande framställningen. Med endast ett par undantag sker det i avsnitten med rubriker som motsvarar anslagsbeteckningarna. Motionerna och deras yrkanden presenteras i en sammanställning som följer omedelbart efter nedanstående sammanfattning. Till betänkandet har fogats en tabellbilaga som belyser utvecklingen i länen. Beträffande dispositionen av framställningen i övrigt hänvisas till den innehållsförteckning som avslutar betänkandet.

Frågor som rör utvecklingen i Norrbotten behandlas för utskottets del i betänkandet AU 1982/83: 24.

I proposition 1982/83: 113 om verksamheten vid statens industriverk m. m. och däröver angivna motioner behandlas handläggningen på central myndighetsnivå av det regionalpolitiska stödet och därmed sammanhängande frågor. Ärendet behandlas för utskottets del i yttrandet 1982/83: 4 y till näringsutskottet.

Sammanfattning

Riksdagen fattade på våren 1982 beslut om en rad förändringar i regionalpolitikens utformning och inriktning. Vid årsskiftet tillsattes en av riksdagen begärd utredning om det regionalpolitiska stödet till näringslivet.

Regeringen har i årets budgetproposition inte föreslagit någon förändring i *regionalpolitikens allmänna inriktning*. Däremot har moderata samlingspartiet, centerpartiet, folkpartiet och vänsterpartiet kommunisterna i separata motioner lagt fram program för den fortsatta inriktningen av regionalpolitiken. Motionerna avstyrks med hänvisning till det utredningsarbete om de regionalpolitiska stödformerna som nyligen påbörjats. I sammanhanget bör påpekas att regeringen aktualiserat den centrala administrationen av det regionalpolitiska stödet och därmed sammanhängande frågor i proposition 1982/83: 113 om verksamheten vid statens industriverk m. m. Det ärendet behandlas för utskottets del i yttrandet 1982/83: 4 y till näringsutskottet.

Vidare behandlas *decentraliseringsfrågor* med utgångspunkt i några motioner, av vilka två förordar att datatekniken och annan ny teknik utnyttjas för att lägga ut arbetsuppgifter till glesbygderna.

När det gäller *de regionalpolitiska stödformerna* har regeringen i budgetpropositionen endast föreslagit ett par smärre förändringar. Dessa biträds av utskottet, som däremot avstyrker vissa ytterligare ändringsförslag som aktualiserats i motioner. Detta gäller bl. a. om förslag från moderata samlingspartiet om att öka inslaget av generella stödmedel i regionalpolitiken genom att man sänker arbetsgivaravgifterna i stödområdena A och B.

Inte heller finner utskottet skäl att biträda yrkandena i några motioner om ändringar i den förra året antagna *stödområdesindelningen*.

Även i fråga om de särskilda *stödåtgärderna i glesbygder* har motionsledes framställts krav på förändringar som dock avstyrks av utskottet. I sammanhanget tar utskottet upp ett förslag från regeringen om att *avveckla bidraget till vissa oljetransporter i glesbygd*. Regeringsförslaget tillstyrks.

I ett större sammanhängande avsnitt behandlar utskottet *utvecklingsproblemen i de olika delarna av landet*. Utskottets allmänna utgångspunkt är att statsmakternas prioritering av de olika landsdelarna har kommit till uttryck i stödområdesindelningen. När det särskilt gäller Bergslagen konstaterar utskottet att problemen där har uppmärksammats i regeringens kansli. Problemen i Norrbotten tar utskottet upp separat i det samtidigt avgivna betänkandet AU 1982/83: 24.

Utskottet lämnar regeringens *förslag till anslag* utan erinran. Anslagen föreslås alltså bli uppförda med följande belopp:

Regionalpolitiskt stöd: Bidragsverksamhet	383 417 000 kr.
Regionalpolitiskt stöd: Lokaliseringslån	500 000 000 kr.
Regionalpolitiskt stöd: Regionala utvecklingsinsatser	198 250 000 kr.
Täckande av förluster på grund av kreditgarantier till företag i glesbygder m. m.	1 000 kr.
Ersättning för nedsättning av socialavgifter	170 000 000 kr.

Till betänkandet har fogats följande reservationer och särskilda yttranden:

Reservationer

1. Riktlinjer för regionalpolitiken m. m. (m)
2. " " " (c)
3. " " " (fp)
4. " " " (vpk)
5. Decentralisering med utnyttjande av ny teknik (c)
6. Anslag till Regionalpolitiskt stöd: Bidragsverksamhet (m)
7. Anslag till Regionalpolitiskt stöd: Lokaliseringslån (m)
8. Bidrag till vissa oljetransporter i glesbygd (c, vpk)
9. Riksdagsuttalande om utjämning av priserna på oljeprodukter (vpk)
10. Beloppsgränserna för stöd till glesbygdsföretag m. m. (c)
11. Anslag till Regionalpolitiskt stöd: Regionala utvecklingsinsatser (m)
12. Anslag till Regionalpolitiskt stöd: Regionala utvecklingsinsatser (c, fp)

13. Anslag till Ersättning för nedsättning av socialavgifter, m. m. (m)
14. Inplacering av Timrå kommun i stödområde (vpk)
15. Medel till regionala utvecklingsinsatser i Jämtlands län (c)
16. Åtgärdsprogram för Västernorrlands län och Söderhamns kommun (vpk)
17. Åtgärdsprogram för Mellansverige (vpk)
18. Åtgärdsprogram för Stockholms län (vpk)
19. Regionalpolitiska medel till försöksprojekt i den s.k. Inlandsovalen (vpk)

Särskilda yttranden

1. Utlokalisering av statliga förvaltningsenheter m. m. (m)
2. Lokalisering av ny statlig verksamhet till Stockholm (c)
3. Bidrag till vissa oljetransporter i glesbygd (m)
4. Sänkning av arbetsgivaravgifterna i Sorsele och Dorotea kommuner (fp)
5. Förutsättningar för utvecklingen i länen (m)

Motionerna	Behandlas i utskottets yttr. s.	hemst. p.
1982/83:260 av Agne Hansson (c) och Gösta Andersson (c) I motionen yrkas att riksdagen hos regeringen anhåller om förslag om lokalisering av statlig verksamhet till Kalmar län.	30	4
1982/83:262 av Björn Samuelson (vpk) I motionen yrkas 1. att riksdagen hos regeringen hemställer om en utvecklingsplan för förädlings- och tillverkningsindustri i samhällelig ägo inom Värmlands län, 2. att riksdagen hos regeringen hemställer om tillsättande av en arbets- grupp med företrädare för fackföreningar, politiska partier och forskare med uppgift att upprätta en sådan utvecklingsplan för Värmland som i motionen framförs, 3. att riksdagen hos regeringen begär initiativ till statligt stöd till lokala fackliga studiecirklar om industriell utveckling inom nedläggningshotad värmländsk industri.	50, 53	39, 41
1982/83:306 av Anna Wohlin-Andersson (c) och Anders Dahlgren (c) I motionen yrkas att riksdagen beslutar begära att regeringen ändrar glesbygdsförordningen så att 78 § slopas. Därigenom kan statligt bidrag kontinuerligt utgå för transportstöd av ovan nämnda slag utan inskränk- ningar i tiden.	40	19
1982/83:400 av Sven Henricsson m. fl. (vpk) I motionen yrkas 1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om utjämning av priserna på oljeprodukter, 2. att riksdagen med anledning av proposition 1982/83:100 bil. 14 Industridepartementet C 3. Regionalpolitiskt stöd: regionala utvecklingsin- satsen och förslag under punkt 1 beslutar avslå regeringens förslag till lag om upphävande av lagen (1980:564) med bemyndigande om sänkning av ortstillägg för vissa oljeprodukter och i stället reserverar erforderliga an- slag för ändamålet.	38	16
1982/83:403 av Karin Ahrland (fp) och Hans Petersson i Röstånga (fp) I motionen yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts beträffande åtgärder för att minska verkningen av den höga arbetslösheten i regionen.	63	53
1982/83:504 av Ingrid Hemmingsson m. fl. (m) I motionen yrkas att riksdagen hos regeringen anhåller att motionen överlämnas till den regionalpolitiska utredningen för iakttagande av vad där anförs om regionalpolitiska åtgärder i Norrland.	47	38

	Behandlas i utskottets yttr. s. hemst. p.	
<i>1982/83:654</i> av Stig Alemyr m. fl. (s) I motionen yrkas att riksdagen hos regeringen begär åtgärder för att främja sysselsättningen i Kalmar län.	60	51
<i>1982/83:658</i> av Sven Henricsson (vpk) I motionen yrkas 1. att riksdagen hos regeringen hemställer om en prövning av möjligheterna att starta ett åtgärdsprogram för Västernorrland med beaktande av motionens synpunkter och förslag, 2. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad i motionen anförts om Timrå kommuns överförande till stödområde C.	45	35
<i>1982/83:660</i> av Eric Jönsson m. fl. (s) I motionen yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts rörande insatser för att främja sysselsättningen och näringslivets utveckling i Malmöområdet.	64	53
<i>1982/83:662</i> av Ingemar Konradsson m. fl. (s) I motionen yrkas att riksdagen hos regeringen begär tillkallande av en särskild kommission med uppgift att utarbeta ett långsiktigt program för reindustrialisering av Bergslagen.	53	39
<i>1982/83:689</i> av Rune Johansson m. fl. (s) I motionen yrkas att riksdagen hemställer att regeringen tar initiativ till att ett näringspolitiskt program görs upp för norra Älvsborg.	57	46
<i>1982/83:816</i> av Per-Ola Eriksson m. fl. (c) I motionen yrkas att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts beträffande ett höjt anslag för regionala utvecklingsinsatser i Norrbotten och Västerbotten. En del av yrkandet behandlas i utskottets betänkande AT 1982/83: 24.	45	29
<i>1982/83:817</i> av Bo Forslund m. fl. (s) I motionen yrkas 1. att riksdagen begär att regeringen vidtar riktade åtgärder – personellt och ekonomiskt – med anlitande av tillgängliga regional- och arbetsmarknadspolitiska medel i syfte att förstärka industristrukturen i Västernorrlands län i samarbete med länsorgan och näringsliv, 2. att riksdagen uttalar sig för att ytterligare utlokalisering av statliga förvaltningsenheter tas upp till övervägande.	45	35
<i>1982/83:818</i> av Thorbjörn Fälldin m. fl. (c) I motionen yrkas 4. att riksdagen beslutar att till <i>Regionalpolitiskt stöd: Regionala utvecklingsinsatser</i> under fjortonde huvudtiteln för budgetåret 1983/84 anvi-	30	2
	38	20

	Behandlas i utskottets	
	yttr. s.	hemst. p.
sa ett i förhållande till regeringens förslag med 150 milj. kr. förhöjt reservationsanslag av 448 250 000 kr.,		
5. att riksdagen beslutar att till nytt konto under fjortonde huvudtiteln <i>Bidrag till vissa oljetransporter i glesbygd</i> för budgetåret 1983/84 anvisa ett reservationsanslag av 20 000 000 kr., Yrkandena 1–3 och 6 återfinns i betänkande AU 1982/83: 21.	38	15
<i>1982/83: 819</i> av Olle Göransson m. fl. (s) I motionen yrkas att riksdagen hos regeringen begär tillkallande av en särskild kommission med uppgift att utarbeta ett långsiktigt program för reindustrialisering av Bergslagen.	54	39
<i>1982/83: 822</i> av Yngve Nyquist m. fl. (s) I motionen yrkas att riksdagen hos regeringen begär tillkallande av en särskild kommission med uppgift att utarbeta ett långsiktigt program för industriuppbyggnad i Bergslagen.	52	39
<i>1982/83: 1039</i> av Lars Ahlström (m) I motionen yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om behovet av särskilda regionalpolitiska insatser i den nordbohuslänska skärgården.	57	47
<i>1982/83: 1043</i> av Nils Berndtson (vpk) och Bertil Måbrink (vpk) I motionen yrkas 1. att riksdagen uttalar att Inlandsovalen i Småland och Östergötland bör komma i fråga som ett regionalpolitiskt försöksprojekt. 2. att riksdagen hos regeringen hemställer att en statlig kommitté, vari bl. a. representanter för den fackliga rörelsen ingår, bör utses att följa och ta initiativ i anslutning till projektet, 3. att riksdagen hos regeringen hemställer om att en offentlig utvärdering av projektet görs senast år 1986.	60	48
<i>1982/83: 1046</i> av Gunhild Bolander (c) I motionen yrkas 1. att riksdagen beslutar att hänföra de norra och södra lokala arbetsmarknadsområdena på Gotland till stödområde B (enl. bilaga), Yrkande 2 återfinns i betänkande AU 1982/83: 21.	60	28
<i>1982/83: 1048</i> av Claes Elmstedt (c) I motionen yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om olika stödåtgärder i Blekinge län.	62	52
<i>1982/83: 1050</i> av Lars-Ove Hagberg (vpk) I motionen yrkas att riksdagen hemställer hos regeringen om en utvecklingsplan för Kopparbergs län enligt motionens syfte.	50, 52	39, 40

	Behandlas i utskottets	
	ytr. s.	hemst. p.
<i>1982/83: 1051</i> av Agne Hansson (c) och Gösta Andersson (c)	60	51
I motionen yrkas		
1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om nödvändigheten av att svaga regioner – som Kalmar län – får arbeta på samma förutsättningar som övriga landet.		
2. att riksdagen hos regeringen hemställer om åtgärder för ökade arbetsmarknadspolitiska insatser i Kalmar län.		
<i>1982/83: 1052</i> av Lars Hjertén m. fl. (m)	56	45
I motionen yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts om den framtida inriktningen av åtgärder för att främja sysselsättningen i Skaraborgs län.		
<i>1982/83: 1053</i> av Börje Hörnlund m. fl. (c)	38	15
I motionen yrkas att riksdagen beslutar att avslå den socialdemokratiska regeringens förslag om höjda oljepriser för befolkningen i Norrlands inland.		
<i>1982/83: 1058</i> av Jan-Erik Wikström (fp)	47, 50	37, 39
I motionen yrkas att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av arbetsmarknadspolitiska insatser i Gävleborgs län.		
<i>1982/83: 1068</i> av Paul Jansson m. fl. (s)	56	45
I motionen yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts beträffande sysselsättningsskapande åtgärder i Skaraborgs län.		
<i>1982/83: 1117</i> av Tommy Franzén m. fl. (vpk)	55	44
I motionen yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts beträffande åtgärder för sysselsättningen och hemställer om förslag härom.		
<i>1982/83: 1153</i> av Arne Fransson m. fl. (c)	31	7
I motionen yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts i motionen om decentralisering av verksamheter inom företag och myndigheter med hjälp av datatekniken.		
<i>1982/83: 1512</i> av Wivi-Anne Cederqvist (s) och Olle Westberg (s)	50	39
I motionen yrkas att riksdagen beslutar att hos regeringen begära att åtgärder snarast vidtas för att trygga sysselsättningen på bruksorterna i Gästrikland.		
<i>1982/83: 1513</i> av Wivi-Anne Cederqvist m. fl. (s)	43	27
I motionen yrkas att riksdagen hos regeringen begär att Sandvikens kommun under åren 1983–1985 inplaceras i stödområde C.		

Behandlas i
utskottets
yttr. s. hemst. p.

1982/83:1515 av Ingegerd Elm (s) och Nils Nordh (s)

59 49

I motionen yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om vikten av snara åtgärder för att kompensera bortfallet av arbeten vid nedläggningen av A 6 i Jönköping.

1982/83:1529 av Sven-Erik Nordin (c)

46 33

I motionen yrkas att riksdagen beslutar att vid fördelningen på länsstyrelserna av 1983/84 års medel under tolfte huvudtiteln C 3. *Regionalpolitiskt stöd: Regionala utvecklingsinsatser* skall 5 milj. kr. ställas till Köpmanholmengruppens förfogande för dess fortsatta arbete.

1982/83:1537 av Marianne Stålberg m. fl. (s)

I motionen yrkas

3. att riksdagen begär att regeringen snarast vidtar åtgärder i enlighet med vad i motionen anförts som möjliggör för den offentliga och den enskilda tjänstesektorn att bygga upp arbetsplatser i Norrlands inland,

31 7

4. att riksdagen beslutar att hos regeringen hemställa att ur anslaget C 3. *Regionala utvecklingsinsatser* för budgetåret 1983/84 anvisa i förhållande till innevarande budgetår större andel till Jämtlands län,

47 32

5. att riksdagen beslutar att hos regeringen hemställa att motionen till den del den behandlar behovet av förändringar av de regionalpolitiska stöden överlämnas till den regionalpolitiska utredningen,

34 10

6. att riksdagen beslutar att flytta upp Bräcke kommun från stödområde B till stödområde A.

43 25

Yrkandena 1 och 2 återfinns i betänkande AU 1982/83: 21.

1982/83:1543 av Bengt Wittbom (m)

51 39

I motionen yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts angående utvecklingen i Hällefors, Ljusnarsbergs, Lindesbergs och Nora kommuner.

1982/83:1582 av Olle Westberg m. fl. (s)

I motionen yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om motiven för temporär placering av Sandvikens kommun i stödområde C,

43 27

2. att riksdagen inom ramen för anvisade medel till regionalt utvecklingsarbete tilldelar Gävleborgs län en större andel därav,

47, 50 37, 39

3. att riksdagen uttalar att nya statliga organisationer endast som undantag bör lokaliseras till Stockholm,

30 3

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om statliga medel till uppbyggnad av ett regionalt utvecklingsbolag.

47, 50 37, 39

Yrkande 4 återfinns i betänkande AU 1982/83: 21.

<i>1982/83:1594</i> av Alf Wennerfors m. fl. (m)		
I motionen yrkas		
1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om riktlinjer för den framtida regionalpolitiken,	24	1
2. att riksdagen hos regeringen begär att motionen överlämnas till den nyligen tillsatta regionalpolitiska utredningen för beaktande i utredningsarbetet,	24	1
3. att riksdagen till <i>Regionalpolitiskt stöd: Bidragsverksamhet</i> för budgetåret 1983/84 anvisar ett förslagsanslag av 288 000 000 kr.,	35	12
4. att riksdagen avslår regeringens framställning om att till <i>Regionalpolitiskt stöd: Lokaliseringslån</i> för budgetåret 1983/84 anvisa ett reservationsanslag av 500 000 000 kr.,	36	14
5. att riksdagen till <i>Regionalpolitiskt stöd: Regionala utvecklingsinsatser</i> för budgetåret 1983/84 anvisar ett reservationsanslag av 312 000 000 kr.,	40	20
6. att riksdagen till <i>Ersättning för nedsättning av socialavgifter</i> för budgetåret 1983/84 anvisar ett förslagsanslag av 355 000 000 kr.	41	23
<i>1982/83:1621</i> av Karl-Eric Norrby m. fl. (c, m, fp)	50, 53	39, 41
I motionen yrkas		
1. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om behovet av sysselsättningskapande åtgärder i Värmland,		
2. att riksdagen beslutar begära att regeringen i samråd med länsmyndigheterna i Värmland ställer erforderliga medel till förfogande för genomförande av behövliga åtgärder.		
<i>1982/83:2046</i> av Nils Åsling (c)	36	13
I motionen yrkas att riksdagen beslutar begära att regeringen föranstaltar om den i motionen föreslagna förstärkningen av hemslöjdens resurser och att nödiga medel med hänsyn till hemslöjdens betydelse för sysselsättningen tills vidare får tas från anslaget C 1. Regionalpolitiskt stöd, 14:e huvudtiteln, budgetpropositionen.		
<i>1982/83:2048</i> av Sven Aspling m. fl. (s)	50, 53	39
I motionen yrkas		
1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om Värmlands behov av särskilda sysselsättningsåtgärder,		
2. att riksdagen hos regeringen begär att ett samlat åtgärds paket utarbetas för att främja sysselsättningen i Värmland,		
3. att riksdagen hos regeringen begär tillkallande av en särskild kommission med uppgift att utarbeta ett långsiktigt program för industriuppbyggnad – reindustrialisering – i Bergslagen.		

	Behandlas i utskottets	
	ytr. s.	hemst. p.
<i>1982/83:2056</i> av Arne Gadd m. fl. (s)	34	11
I motionen yrkas att riksdagen i skrivelse till regeringen begär sådana förändringar i förordningen om regionalpolitiskt stöd (SFS 1982:677) att ett projekt som pelletsfabrik i Österbybruk kan prövas av regeringen.		
<i>1982/83:2061</i> av Agne Hansson m. fl. (c)	60	48
I motionen yrkas att riksdagen hos regeringen anhåller att länsstyrelserna i Östergötlands, Jönköpings, Kronobergs och Kalmar län får i uppdrag att i linje med motionens syfte redovisa förslag till konkreta åtgärder i södra Östergötland och inre Småland för att öka sysselsättningen och förhindra en avfolkning av landsbygden.		
<i>1982/83:2070</i> av Bertil Måbrink (vpk)	47	36
I motionen yrkas att riksdagen hos regeringen hemställer om nödvändiga förslag och åtgärder för ett industriellt och sysselsättningspolitiskt handlingsprogram för Söderhamns kommun.		
<i>1982/83:2072</i> av Kjell Nilsson m. fl. (s)	59	50
I motionen yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om behovet av ökat regional- och arbetsmarknadspolitiskt stöd till Kronobergs län.		
<i>1982/83:2075</i> av Hans Petersson i Hallstahammar m. fl. (vpk)	51	39
I motionen yrkas		
1. att riksdagen uttalar sig i enlighet med inriktningen av det åtgärdsprogram för att utveckla Bergslagen som beskrivs i motionen,		
2. att riksdagen hemställer hos regeringen om att tillsätta en delegation för Bergslagen med uppgift att genomföra åtgärdsprogrammet.		
<i>1982/83:2080</i> av Marianne Stålberg m. fl. (s, m, c)	46	30
I motionen yrkas		
1. att riksdagen beslutar anhålla hos regeringen att Jämlands län i enlighet med vad i motionen anförts utses till försökslän för att pröva friare användning av statliga regionalpolitiska medel och pröva nya samarbetsformer mellan regionala statliga organ,		
2. att riksdagen beslutar anhålla hos regeringen att Jämtlands län från anslaget Regionalpolitiska medel tilldelas erforderliga medel för genomförandet av den föreslagna verksamheten.		
<i>1982/83:2081</i> av Olle Svensson m. fl. (s)	50, 54	39, 43
I motionen yrkas		
1. att riksdagen hos regeringen begär tillkallande av en särskild kommission med uppgift att utarbeta ett långsiktigt program för industriuppbyggnad i de mellansvenska länen,		

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om hur man skall hejda stagnation och tillbakagång i sysselsättning och befolkningsutveckling i Södermanlands län.

1982/83:2085 av Lars Werner m. fl. (vpk)

I motionen yrkas

1. att riksdagen beslutar att uttala sig för en ny regionaipolitik i enlighet med de riktlinjer som utvecklas i motionen, 26 1

2. att riksdagen beslutar att hos regeringen begära sådana förslag till samordning av den nationella investeringspolitiken och kapitalbildningen att länsvisa utvecklingsprogram kan utarbetas och genomföras. 26 1

1982/83:2086 av Rune Ångström (fp)

42 24

I motionen yrkas att riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag om att samma reduktion av arbetsgivaravgiften kommer arbetsgivare verksamma i Sorsele och Dorotea kommuner till del som tidigare beslutats gälla vissa kommuner i Norrbottens inland.

1982/83:2087 av Rune Ångström m. fl. (fp)

26 1

I motionen yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att den parlamentariska kommittén för det regionalpolitiska stödet till näringslivet bör beakta vad som i motionen anförts om förutsättningar för och inriktning av den framtida regionalpolitiken.

1982/83:2088 av Nils Åsling (c)

I motionen yrkas

1. att riksdagen beslutar anhålla hos regeringen att Jämtlands län utses till försökslän för att pröva en friare användning av statliga regionalpolitiska medel och för att pröva nya samarbetsformer mellan regionala och statliga organ, 46 30

2. att riksdagen beslutar uttala att regeringen vid fördelning av det särskilda anslaget C 3 (länsanslaget) tilldelar Jämtlands län en jämfört med innevarande år oförändrad andel, vilket med hänvisning till centerns partimotion innebär att länsanslaget bör uppräknas till 70 milj. kr. för nästa budgetår. 46 31

1982/83:2126 av Stig Josefson m. fl. (c)

I motionen yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts beträffande arbetsmarknadssituationen i Malmöhus län samt åtgärder för att skapa nya sysselsättningsstillfällen. 64 53

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts beträffande forskning, utveckling och nyetablerande 64 53

inom näringslivet och dess regionala betydelse och därmed förknippade riksintressen.

3. att riksdagen uttalar sig för vad som i motionen anförts i samband med lokalisering av nya institutioner, verk etc..	30	6
4. att riksdagen uttalar att regeringen beaktar de särskilda omständigheter som råder i Malmöhus län bl. a. efter nedläggningen av Öresundsvarvet i Landskrona och dess konsekvenser.	64	53

1982/83:2138 av Thorbjörn Fälldin m. fl. (c)

I motionen yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts i motionen beträffande regionalpolitikens inriktning,	24	1
2. att riksdagen uttalar att regional balans även i fortsättningen skall vara ett huvudmål för den ekonomiska politiken,	24	1
3. att riksdagen beslutar	39	17
a) att högsta belopp för avskrivningslån för sysselsättningsfrämjande åtgärder vid företag i glesbygd fastställs till 250 000 kr.,		
b) att högsta belopp för uthyrningsstugor fastställs till 40 000 kr.,		
c) att högsta belopp för s. k. IKS-stöd fastställs till 40 000 kr.		

1982/83:2147 av Rune Ångström (fp) och Elver Jonsson (fp) 26 1

I motionen yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om den framtida utformningen av regionalpolitiken.		
Yrkande 2 kommer att behandlas i betänkande AU 1982/83: 24.		

1982/83:2154 av Mats Olsson m. fl. (s)

I motionen yrkas

1. att riksdagen beslutar att det regionalpolitiska stöd som utgår i stöd-område C får från den 1 juli 1983 till den 1 juli 1985 tillämpas i Olofströms kommun,	62	52
2. att riksdagen beslutar att regionalpolitiskt stöd som efter särskilt beslut kan utgå utanför stödområdena skall ges en generös tillämpning i Karlskrona, Ronneby, Karlshamn och Sölvesborgs kommuner,	62	52
3. att riksdagen beslutar som sin mening ge regeringen till känna att en särskild delegation med företrädare för berörda departement och myndigheter tillsätts med syfte att ge förslag till åtgärder som kan leda till ökad sysselsättning inom Blekinge län,	62	52
4. att riksdagen beslutar som sin mening ge regeringen till känna att överläggningar bör upptas med i Blekinge verksamma koncernföretag i syfte att förlägga ytterligare verksamhet inom företagens verksamhetsområden,	62	52

	Behandlas i utskottets ytr. s. hemst. p.	
6. att riksdagen beslutar som sin mening ge regeringen till känna att Blekinge prioriteras då det gäller lokalisering av nytillkommande statlig verksamhet,	30	5
7. att riksdagen beslutar som sin mening ge regeringen till känna att vid rationalisering och regionalisering inom statliga myndigheter och affärsdrivande verk i sydöstra Sverige Blekinge skall prioriteras ur sysselsättnings-synpunkt.	30	5
Yrkande 5 behandlas i betänkande AU 1982/83: 21.		
1982/83: 2157 av Nils-Olof Gustafsson m. fl. (s, m, c)	39	18
I motionen yrkas att riksdagen beslutar som sin mening ge regeringen till känna vad i motionen anförs rörande utveckling av kombinationssysselsättning.		
Motiveringen till yrkandet återfinns i motion 1982/83: 2156.		
1982/83: 2182 av Ingemar Eliasson (fp)	46	34
I motionen yrkas att riksdagen uttalar att regeringen ur anslaget Regionala utvecklingsinsatser beviljar länet medel för samverkansprojekt i Mitt-norden.		
Motiveringen till yrkandet återfinns i motion 1982/83: 2180.		
1982/83: 2193 av Sture Korpås m. fl. (c, fp)		
I motionen yrkas		
1. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts beträffande Uppsala läns möjligheter till utvecklingsinsatser inom ramen för det regionalpolitiska länsanslaget.	50, 54	39, 42
Yrkande 2 behandlas i betänkande AU 1982/83: 22.		
Motiveringen till yrkandena återfinns i motion 1982/83: 2190.		
1982/83: 2194 av Gunnel Jonäng (c) och Gunnar Björk i Gävle (c)		
I motionen yrkas		
1. att riksdagen hos regeringen begär åtgärder för att främja sysselsättningen i Gävleborgs län,	47, 50	37, 39
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att Sandvikens kommun temporärt bör inplaceras i stödområde C,	43	27
3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att ett regionalt utvecklingsbolag bör inrättas i Gävleborgs län.	47, 50	37, 39

1982 års beslut om regionalpolitiken

Vid 1981/82 års riksmöte fattades beslut om förändringar i regionalpolitikens utformning och inriktning. Till grund för beslutet låg den dåvarande regeringens proposition 1981/82: 113 om program för regional utveckling och resurshushållning samt ett drygt hundratal motioner. Ärendet behandlades av utskottet i betänkande AU 1981/82: 23. Sammanfattningsvis fastlades att följande skulle gälla vid det fortsatta bedrivandet av regionalpolitiken.

Målen

De tidigare antagna allmänna målen för regionalpolitiken bekräftades. Huvudmålet för politiken skall alljämt vara att den skall skapa förutsättningar för arbete, service och en god miljö åt alla människor oavsett var de bor i landet.

Instrumenten för planering och styrning

Länsplaneringsarbetet förenklas genom att de vart femte år återkommande s. k. fullständiga länsplaneringsomgångarna slopas. I länsplaneringen bör i fortsättningen eftersträvas en effektivare samordning av planeringen för olika samhällssektorer. Den bör också inrymma en regional industriplanering.

Som underlag för myndigheternas regionala planering av sin verksamhet har fastställts *planeringstal* i form av befolkningsramar för länen. Planeringstal, nu avseende år 1990, antogs.

Den tidigare gällande *ortsplanen* med sin klassificering av orterna i riket i storstadsområden, primära centra etc. slopades som styrinstrument.

Stödområdesindelningen, som är ett instrument för prioritering av stödinsatserna, gjordes om. Sedan år 1979 indelades de delar av landet som i första hand skall omfattas av den regionalpolitiska stödverksamheten i stödområdena 1–6. Denna indelning har ersatts av stödområdena A, B resp. C som i huvudsak motsvarar de tidigare områdena 4–6. I den nya indelningen är stödmöjligheterna förmånligast i stödområde A, därefter i B etc. – Skilda delar av en kommun kan nu inplaceras i olika stödområden.

Den nya stödområdesindelningen innebär geografiskt sett en begränsning i förhållande till den tidigare. Tanken har också varit att prioritera de områden i landet som har de svåraste sysselsättningsproblemen. Liksom tidigare skall emellertid stöd kunna lämnas även utanför stödområdena. En nyhet och en utvidgning av stödformerna är att länsstyrelserna i dessa delar av landet skall kunna lämna *investeringsbidrag* med högst 20% (i vissa fall 30%) till projekt med en investeringskostnad under 7 milj. kr. Gäller det större projekt skall lokaliseringstöd kunna beslutas av AMS om det är fråga om investeringar i kommuner som angetts av regeringen. I övriga fall beslutar liksom tidigare regeringen om stödinsatser utanför stödområden.

Samhällssektorernas roll

Vid riksdagsbehandlingen diskuterades formerna för en samverkan mellan regionalpolitiken och andra politikområden som industripolitiken, jordbruks- och skogspolitiken, energipolitiken, trafikpolitiken samt forsknings- och utbildningspolitiken.

Vidare behandlades decentraliseringsfrågor. I fråga om lokalisering av statlig verksamhet fastställdes följande prioriteringsordning:

1. Skogslänen
2. Sydöstra Sverige och Sjuhäradsbygden.

De regionalpolitiska stödformerna

Differentierade arbetsgivaravgifter infördes som medel i regionalpolitiken på så sätt att avgifterna sänktes med 10 procentenheter i fyra kommuner i Norrbottens län, nämligen Gällivare, Jokkmokk, Kiruna och Pajala kommuner.

Lokaliseringsbidragen avskaffades år 1979 och ersattes då med avskrivningslån. På grund av de erfarenheter som därefter gjorts slopades avskrivningslånen och stöd i form av lokaliseringsbidrag infördes på nytt. Bidrag kan lämnas med upp till 70 % i stödområde A, upp till 50 % i stödområde B och upp till 30 % i stödområde C. Procentsatserna avser andelar av de totala investeringskostnaderna för byggnader och maskiner.

När det gäller de övriga formerna av stöd till näringslivet är att märka att *utbildningsstödet* avskaffades. I den mån stöd till utbildning behöver ges får det i fortsättningen ske i form av offertstöd. Som stödberättigad verksamhet får nu även räknas anläggning för *fastbränsleframställning* som skall använda torv och flis som råvara. Stöd till sådana anläggningar får dock lämnas endast i stödområdena A och B. Vidare får stöd i form av lokaliseringslån lämnas till *privata regionala investmentbolag*. Förbättringar gjordes av *transportstödet*.

Industrilokaler m. m.

Två nya statliga *industricentra* skall tillkomma, nämligen i Gällivare och Sveg. Bidrag till *kommunala industrilokaler* lämnas för uppförande av sådana lokaler på mindre orter i stödområdena A–C. Bidragen till såväl industricentra som kommunala industrilokaler har sänkts med 10 procentenheter, för att stimulera företagen att investera i egna lokaler. En nyhet är att stöd kan ges även till uppförande av *privata industrilokaler* för uthyrning.

Turism

Stöd till turism förbehålls verksamheter som bedrivs i stödområdena A och B. Om det finns särskilda skäl skall dock stöd även kunna lämnas till anläggningar belägna i primära rekreativsområden inom stödområde C.

Glesbygdsstöd

Avskrivningslånen till företag i glesbygder räknades upp, från högst 125 000 till högst 200 000 kr. per objekt. I fråga om uthyrningsstugor höjdes lånen per stuga från 20 000 till 30 000 kr. Stödet till intensifierade kommunala sysselsättningsinsatser – *IKS-stödet* – utgår till kommuner i stödområdena A och B med högst 75% av bidragsberättigade kostnader. Temporärt skall stöd även kunna ges i kommuner i stödområde C om det finns särskilda skäl. IKS-stöd till projekt i egen regi räknades upp från 20 000 till 30 000 kr. Vissa enskilda projekt skall i stället kunna få stöd på samma villkor som en kommun.

Stödet till *kommersiell service* har förbättrats. Bl. a. kan avskrivningslån nu ges med 50 mot tidigare 35% av investeringskostnaden. För stödet till *samhällelig service* har däremot gjorts en begränsning av subventionsnivån – från normalt högst 75 till högst 50% av godkända kostnader.

Handläggnings- och anslagsfrågor

Ärenden om lokaliseringstöd avgörs av länsstyrelse. AMS eller regeringen beroende på storleken av investeringskostnaderna. För länsstyrelsernas del höjdes beloppsgränsen från 5 till 7 milj. kr. och för AMS del från 15 till 20 milj. kr. Därutöver gäller, som förut påpekats, att länsstyrelserna handlägger ärenden om investeringsbidrag till projekt utanför stödområdena.

Den regionalpolitiska verksamhet som bedrivs av länsstyrelserna har tidigare finansierats från skilda anslag. Finansieringen sker nu från ett nytt, sammanhållet anslag, Regionalpolitiskt stöd: Regionala utvecklingsinsatser, för innevarande budgetår uppfört med 275 milj. kr. Anslaget disponeras av länsstyrelserna för följande ändamål:

Lokaliseringsbidrag i stödområdena A–C.

Investeringsbidrag utanför dessa stödområden.

Glesbygdsstöd.

Regionalt utvecklingsarbete.

Av anslaget är 50 milj. kr. beräknat för det regionala utvecklingsarbetet. Till de ändamål som skall bekostas av detta belopp hör bl. a. ett särskilt program för regionalt nyföretagande. Det innefattar bl. a. stöd till utbildningsinsatser för företagsledare m. fl. och till konsulttjänster.

Genom tillkomsten av det nya anslaget upphörde de tidigare anslagen Åtgärder i glesbygder och Åtgärder m. m. i anslutning till länsplanering. För att täcka bortfallet av socialavgifter från Gällivare m. fl. kommuner i Norrbotten anvisades medel under ett nytt anslag, Ersättning för nedsättning av socialavgifter.

Utredningsverksamhet

Det regionalpolitiska stödet till näringslivet brukar till omfattning och delvis även till inriktning anges i flerårsperioder. Den nu löpande perioden

inleddes budgetåret 1979/80 och upphör med utgången av budgetåret 1983/84. Riksdagen begärde att regeringen skulle tillsätta en parlamentariskt sammansatt utredning, med uppgift att arbeta fram underlag för beslut om de regionalpolitiska stödinsatsernas inriktning och omfattning fr. o. m. budgetåret 1984/85.

Utredning om det regionalpolitiska stödet till näringslivet

Den av riksdagen begärda utredningen har tillsatts (ordförande: professor Pär-Erik Back). Utredningsdirektiv utformades av den föregående regeringen (se Kommittéberättelse 1983 Del II s. 359). Direktiven har därefter ändrats i vissa avseenden av den nya regeringen. De för utredningen gällande direktiven beslutades den 22 december 1982 och de har följande lydelse:

Bakgrund

Riksdagen har i beslut (prop. 1981/82: 113, AU 1981/82: 23, rskr 1981/82: 388) den 9 juni 1982 som sin mening gett regeringen till kända vad arbetsmarknadsutskottet anfört om de framtida regionalpolitiska stödinsatsernas inriktning och omfattning. Det innebär att riksdagen har ansett det önskvärt att regeringen tillkallar en parlamentariskt sammansatt utredning för att arbeta fram underlag som kan läggas till grund för beslut om stödinsatsernas inriktning och omfattning fr. o. m. budgetåret 1984/85.

I enlighet med riksdagens beslut bör nu en sådan kommitté tillkallas med uppgift att utreda det regionalpolitiska stödet till näringslivet.

Mål och förutsättningar för regionalpolitiken

De mål som riksdagen lagt fast för regionalpolitiken kan sammanfattningsvis sägas vara att skapa förutsättningar för en balanserad befolkningsutveckling i landets olika delar och att ge människor tillgång till arbete, service och en god miljö oavsett var de bor i landet. Vidare skall regionalpolitiken verka för ökad jämställdhet mellan kvinnor och män.

Regionalpolitiken har inte enbart fördelningspolitiska syften. Dess mål är också att främja tillväxten i ekonomin. En regionalpolitik som syftar till att ta till vara underutnyttjade resurser och att främja lönsam industriell produktion förbättrar möjligheterna att nå balans i ekonomin.

De allmänna förutsättningarna för regionalpolitiken har under 1970-talet förändrats i väsentliga avseenden. Den främsta förändringen är att tillväxten i ekonomin har avtagit. Utvecklingen har inneburit att det blivit svårare att omfördela verksamheter mellan olika delar av landet. Det blir därför av allt större regionalpolitiskt intresse att initiera och stödja nyskapande och nyföretagande samt att utveckla de företag som finns i de sysselsättningssvaga regionerna.

Industriföretagens investeringar har sedan mitten av 1960-talet i vissa avseenden ändrat karaktär. En förskjutning från investeringar i byggnader och maskiner till förmån för investeringar i forskning och utveckling, marknadsföring o. dyl. har skett. Denna förändring innebär delvis nya förutsättningar för regionalpolitiken.

De senaste årens omfattande strukturförändringar inom industrin har lett till betydande sysselsättningsproblem även på orter utanför de regio-

nalpolitiska stödområdena. Dessa problem skiljer sig från de traditionella regionalpolitiska problemen. Förändringarna kommer relativt snabbt och drabbar ofta regioner med en utvecklad industritradition. Dessa speciella förhållanden måste beaktas vid utformningen av samhällets insatser i denna typ av regioner. Det bör vara av intresse att studera verkningarna av skilda insatser i sådana regioner, t. ex. verksamheten vid investmentbolagen i varvsregionerna (Malmöhus Invest AB, Start Invest AB och Landskrona Finans AB).

Det nuvarande stödet till näringslivet

Regionalpolitiskt stöd till näringslivet lämnas f. n. i huvudsak enligt förordningen (1982: 677) om regionalpolitiskt stöd. Sådant stöd lämnas som lokaliseringsbidrag, lokaliseringslån, investeringsbidrag, offertstöd och sysselsättningsstöd. De tre förstnämnda formerna för stöd ges i samband med utbyggnader eller nyetableringar för investeringar i bl. a. byggnader, maskiner, inventarier, men stöd kan också i viss utsträckning ges för anskaffning av omsättningstillgångar, marknadsföring m. m. Offertstödet kan anpassas från fall till fall. Sysselsättningsstöd lämnas till företagen i relation till ökningen av sysselsättningen. Minst 40 procent av antalet arbetsplatser som tillkommer till följd av regionalpolitiskt stöd skall, om inte särskilda skäl föreligger, förbehållas vardera könet. För stödverksamheten finns tre stödområden.

I fråga om beslutsordningen gäller i huvudsak följande. Om kapitalbehovet i samband med investeringen inte överstiger 7 milj. kr. beslutar normalt länsstyrelsen. Om kapitalbehovet är mellan 7 och 20 milj. kr. beslutar normalt arbetsmarknadsstyrelsen. I fråga om stöd till större investeringar och i fråga om vissa specialfall, bl. a. stöd utanför stödområdet, beslutar regeringen.

Som regionalpolitiskt medel används också i viss utsträckning differentierade arbetsgivaravgifter. I Gällivare, Jokkmokks, Kiruna och Pajala kommuner är enligt lagen (1982: 695) om nedsättning av socialavgifter arbetsgivaravgifterna fr. o. m. år 1983 tio procentenheter lägre för alla arbetsgivare utom kommun, allmän försäkringskassa och statlig myndighet med undantag av statens affärsdrivande verk.

De medel företagen kan avsätta till investeringsfonder har också i vissa fall släppts fria för regionalpolitiskt motiverade företagsinvesteringar.

I de områden där man med bl. a. regionalpolitiskt stöd försöker stimulera industriutvecklingen kan transportstöd till godstransporter lämnas. Bestämmelser finns i förordningen (1980: 803) om regionalpolitiskt transportstöd. Transportstödet omfattar landtransporter och är differentierat på fem transportstödsoner.

Det finns flera andra former av regionalpolitiskt betingat stöd till näringslivet.

Utredningsuppdraget

Kommittén bör analysera de regionalpolitiska problemen omfattning och de hittills utnyttjade regionalpolitiska medlens effekter och därvid ta till vara den samlade erfarenhet länsstyrelserna har från det regionalpolitiska arbetet. De regionala skillnaderna i sysselsättningsutvecklingen för kvinnor resp. män bör bl. a. beaktas. Sambandet mellan den allmänna ekonomiska utvecklingen och möjligheter och medel att påverka den regionala utvecklingen bör belysas. Bl. a. är det väsentligt att få belyst vilka medel som har den största regionalpolitiska effekten under skilda antaganden om den allmännekonomiska utvecklingen.

De regionalpolitiska medlen är en del av samhällets totala insatser för att uppnå regionalpolitiska mål. Kommittén bör bedöma effekterna av de nuvarande regionalpolitiska medlens effekter i förhållande till de resurser samhället i annan form använder för att uppnå regional balans.

De regionalpolitiska medlen som tidigare i huvudsak lämnades efter bedömning i varje enskilt fall, dvs. var vad som brukar kallas ett selektivt stöd, har efter hand kompletterats med vissa mer generellt verkande stödformer, som t. ex. differentierade arbetsgivaravgifter. De generella stöden kännetecknas av att de utgår automatiskt efter vissa fastlagda regler. Avsikten är att det generella stödet skall ge en kostnadspåverkan som kan uppfattas av alla företag och därmed påverka deras underlag för beslut om verksamhetens omfattning, inriktning och lokalisering.

Tanken bakom det selektiva stödet är att det skall riktas till verksamheter vars omfattning och lokalisering kan påverkas genom en för samhället begränsad insats. Flertalet av de stödformer som utnyttjas har såväl generella som selektiva inslag. Det bör vara kommitténs uppgift att bl. a. i det perspektivet analysera stödet och belysa hur det har påverkat de berörda företagen och näringslivet i övrigt i regionerna.

Kommittén bör efter att ha utvärderat olika tänkbara selektiva och generella regionalpolitiska medel riktade till näringslivet lämna förslag om dels den lämpliga avvägningen mellan dessa olika medel, dels deras utformning. Därvid bör beaktas att generella medel också kan ha en mer eller mindre selektiv karaktär liksom de selektiva medlen också kan ges en generell utformning.

Kommittén bör även belysa det regionalpolitiska transportstödet roll i den regionala utvecklingen och lämna förslag om dess framtida utformning. I sammanhanget erinras om att transportstödet nyligen har utvärderats av transportrådet (TPR 1981:9, Transportstödet – ett sätt att göra Sverige rundare). Kommittén bör utnyttja det material som framkommit i detta arbete i tillämpliga delar. Kommittén bör också överväga om det nuvarande godstransportstödet bör kompletteras dels med ett stöd till godstransporter till sjöss, dels med åtgärder som kan sänka företagens kostnader för persontransporter. Kommittén bör inom oförändrad ram för transportstödet bedöma vilka för- och nackdelar dessa och andra förändringar av transportstödet skulle ha.

Företagen belastas, utöver kostnaderna för gods- och persontransporter, även av andra kostnader som är en direkt följd av företagens geografiska belägenhet. Kommittén bör därför undersöka förutsättningarna för och försöka förutse effekterna av att från regionalpolitiska utgångspunkter differentiera kostnader för t. ex. informationsöverföring. Vad gäller telekostnader har nyligen en reform genomförts och frågan om en ytterligare regional utjämning av taxorna behandlas inom televerket. Kommittén bör följa detta arbete.

Utbildning och forskning utgör en viktig resurs för att allmänt förbättra infrastrukturen i regionerna och därmed bidra till regional utveckling. Ett regionalt mönster för samverkan kring lokalisering, resursutnyttjande och rollfördelning håller på att växa fram i bl. a. länskolnämnders och regionstyrelsers kontakter med länsorgan och med näringslivets och löntagarnas organisationer. Detta gäller såväl gymnasieskolan som högskolan och vuxenutbildningen. När det gäller direkt samverkan mellan högskoleenheter och näringsliv pågår en betydande utveckling. Jag vill också erinra om att universitets- och högskoleämbetet har regeringens uppdrag att lämna förslag om anordningar för att ta till vara de mindre högskoleenheternas

kapacitet för forsknings- och utvecklingsarbete med syfte att främja omkringliggande regioners näringsliv och offentliga verksamheter. Kommittén bör inhämta upplysningar om den verksamhet som förekommer här och undersöka vilka ytterligare åtgärder som kan fordras för att stärka utbildningens och forskningens medverkan i en utveckling av näringslivet.

Skattesatserna – bortsett från skillnader i kommunal utdebitering – liksom reglerna om av- och nedskrivning är f. n. desamma i hela landet. Under vissa perioder har företagens benägenhet att investera i stödområdena kunnat påverkas via investeringsfondssystemet. Kommittén bör belysa de effekter som uppnåtts genom användningen av investeringsfonderna i regionalpolitiskt syfte. Kommittén bör vidare undersöka möjligheterna och överväga lämpligheten och troliga effekter av att införa olika skattepolitiska instrument som medel i regionalpolitiken. Finner kommittén detta vara lämpligt bör kommittén också lämna förslag om medlens utformning.

Det regionalpolitiska stödet har till stor del varit inriktat på att stödja investeringar i byggnader och maskiner. Lokaliseringslån kan f. n. lämnas till kostnader för investeringar i bl. a. anskaffning av omsättningstillgångar, patent, licenser eller liknande eller för marknadsföring, produktutveckling eller liknande. Utvecklingen visar att investeringar av den här typen betyder alltmer för företagens utveckling. Kommittén bör överväga om och i så fall på vilket sätt regionalpolitiskt stöd i större utsträckning än f. n. bör inriktas på att påverka sådana investeringar.

Enligt nuvarande bestämmelser riktas det regionalpolitiska stödet till näringslivet i huvudsak till industriell eller industriliknande verksamhet, industriserviceverksamhet, turistverksamhet, partihandel och uppdragsverksamhet av väsentlig betydelse för näringslivets utveckling i en region. Dessutom kan regeringen i enskilda fall besluta om stöd till annan verksamhet, som är av betydelse för näringslivets utveckling i en region eller har särskild regionalpolitisk betydelse. Kommittén bör överväga vilken avgränsning av stödberättigad verksamhet som kan vara lämplig med hänsyn till pågående förändringar i näringslivets sammansättning.

Kommittén bör i detta sammanhang också undersöka vilken betydelse tillgången till olika typer av samhällsservice, konsulttjänster etc. har för företagens lokaliseringsval och vilken betydelse sådan service har för företagens möjligheter att bedriva och utveckla sin verksamhet i de regionalpolitiskt prioriterade områdena. Om kommittén finner att avsaknaden av sådan service f. n. är ett betydelsefullt hinder för lokalisering av företag till dessa områden, bör kommittén föreslå medel som där kan förbättra företagens tillgång till olika typer av sådan service.

Delvis likartade medel används för regional- och industripolitiska insatser riktade mot företagen. Det rör sig i båda fallen bl. a. om lån med ett högt risktagande på speciella villkor till byggnads- och maskininvesteringar samt stöd till marknadsföring och produktutveckling. Kraven på beslutsunderlaget är i viss utsträckning likartade. Möjligheterna att undanröja skillnader i de regionalpolitiska respektive de industripolitiska stödmedlen i de fall olikheterna inte beror på olikheter i mål och förutsättningar bör belysas i utredningsarbetet. Kommittén bör också belysa lämpligheten av att kombinera industri- och regionalpolitiskt stöd.

Det nuvarande stödssystemet kännetecknas av en detaljreglering och ett stort antal stödformer som gör det svårt att överblicka. Kommittén bör överväga och föreslå förenklingar i detta avseende.

För det regionalpolitiska stödet finns tre stödområden. Regeringen har dessutom utpekat några kommuner med strukturomvandlingsproblem där stöd tillfälligt kan utgå. Regeringen kan också bevilja regionalpolitiskt stöd utanför stödområdena. Dessutom har länsstyrelserna i de områden som ligger utanför stödområdena möjlighet att bevilja ett begränsat investeringsbidrag. Kommittén bör bedöma nuvarande principer för stödområdesindelningen och mot bakgrund av de förutsättningar för den regionala utvecklingen kommittén bedömer kommer att gälla, lämna förslag om principer för den framtida stödområdesindelningen, så att stödet ges till de regionalpolitiskt högst prioriterade områdena.

När det gäller beslutsordningen för det regionalpolitiska stödet har under senare år vissa förändringar genomförts. Den regionalpolitiska verksamheten har därigenom efter hand bl. a. kommit att bedrivas i alltmer decentraliserade former. Kommittén bör utvärdera för- och nackdelar med nuvarande decentraliserade beslutssystem och föreslå en lämplig avvägning mellan beslut som skall fattas på regional respektive central nivå.

Frågan om vilket organ som på regional nivå bör besluta om det regionalpolitiska stödet behandlades i rapporten (Ds I 1981: 28) Översyn av det regionalpolitiska stödet till näringslivet. I rapporten föreslogs bl. a. att det regionalpolitiska stödet i viss utsträckning skulle integreras i de regionala utvecklingsfondernas verksamhet. Förslaget mötte vid remissbehandlingen kritik på flera punkter. I kommitténs uppdrag bör ingå att belysa denna fråga närmare och ge förslag till beslutsordning på regional nivå. Kommittén bör därvid våga in hur de förslag till stödformer som kommittén kan komma att föreslå kan påverka handläggningsordningen.

För det regionalpolitiska stödet till näringslivet har lagts fast en beslutsram för en femårsperiod som löper ut budgetåret 1983/84. Riksdagen har i sitt senaste regionalpolitiska beslut framhållit att det är angeläget att ramar för den framtida regionalpolitiska verksamheten anges i god tid före den nuvarande ramperiodens slut.

Med utgångspunkt i sina överväganden i de frågor jag tidigare har behandlat bör kommittén överväga för- och nackdelar med en ekonomisk flerårsram för regionalpolitiska insatser. Kommittén bör också bedöma lämpligheten av att till de ekonomiska medel, som f. n. ingår i flerårsramen, även föra medel för andra i huvudsak regionalpolitiskt motiverade stöd som t. ex. det regionalpolitiska transportstödet.

I avvaktan på kommitténs förslag avser jag att i annat sammanhang föreslå regeringen att förelägga riksdagen förslag om att förlänga nuvarande ramperiod med ett år samt om att anmäla regionalpolitiska medel för budgetåret 1984/85.

I enlighet med regeringens tilläggsdirektiv 1980: 20 till samtliga kommittéer och särskilda utredare skall alla förslag som läggs fram kunna genomföras inom ramen för – jämfört med nuvarande budgetbelastning – oförändrade totala statliga kostnader (dvs. utgifter och inkomstbortfall) inom det område som förslagen avser. Detta bör även gälla denna kommitté. Kommittén bör vidare, i syfte att ge regeringen allsidigt underlag för sin prövning av kommitténs förslag, redovisa hur den verksamhet som berörs av utredningsarbetet skall kunna bedrivas till en kostnad som är 20% lägre än nuvarande kostnader.

Kommittén skall också redovisa de kostnader för kommuner och företag som förslagen kan leda till.

Kommittén bör vid arbetets påbörjande samt vidare under arbetets gång, i vad det gäller frågor som rör förhållandet mellan staten som

arbetsgivare och de statsanställda, informera berörda huvudorganisationer och i förekommande fall annan berörd central arbetstagarorganisation med vilken staten har eller brukar ha avtal om löner och andra anställningsvillkor samt bereda dem tillfälle att framföra synpunkter.

Kommittén bör beakta direktiven till samtliga kommittéer och särskilda utredare angående kontroll och förenklingsfrågor vid reformer på skatteområdet (dir. 1982: 27).

Kommittén bör samråda med expertgruppen (I 1979:E) för forskning om regional utveckling, med den kommitté (I 1981: 06) som tillkallats för att lägga fram ett program för utvecklingen på längre sikt av malmfältskommunerna i Norrbottens län och med glesbygdsdelegationen (I 1977: 02).

Utredningsarbetet bör bedrivas skyndsamt. Kommitténs överväganden och förslag bör redovisas före utgången av augusti 1984.

Utskottet

Riktlinjer m. m.

Befolkningstillväxten i Sverige är f. n. väsentligt svagare än under 1950- och 1960-talen. Under dessa båda decennier ökade befolkningen med drygt 1 miljon invånare. En av orsakerna härtill var den stora invandringen av utländsk arbetskraft under främst 1960-talet. Sedan år 1970 har ökningen endast uppgått till drygt 250 000. En avgörande orsak till den lägre befolkningstillväxten är ett minskat födelseöverskott. I början av 1970-talet var antalet födda ca 40% högre än antalet avlidna. Genom minskat antal födda och ökat antal döda balanserar nu dessa värden i stort sett varandra. Härtill kommer en sjunkande nettoinvandring. Av befolkningsökningen sedan år 1970 på ca 250 000 personer har ca 80 000 tillfallit storstadslänen, ca 33 000 skogslänen och ca 137 000 övriga län.

I propositionen konstateras att en stabilisering skett av befolkningsutvecklingen på länsnivå jämfört med tiden före omkring år 1970. Vissa tecken anses dock tyda på att det kan bli svårt att vidmakthålla denna stabilitet under resten av 1980-talet.

Inom länen har skett en förskjutning av arbetstillfällena och befolkning från glesbygden samt de minsta och perifert belägna orterna till mera tätbefolkade regioner, i regel omfattande flera kommuner. Under senare år har emellertid denna utveckling i vissa län, bl. a. till följd av de begränsade möjligheterna att få arbete på annat håll, bromsats upp. Ökad pendling har bl. a. möjliggjort fortsatt bosättning även relativt långt från de större arbetsplatsområdena.

Fram till år 1990 förutses en tillväxt på ca 40 000 invånare. Enligt länsstyrelsernas prognoser fördelar sig befolkningsförändringen ojämnt över landet. Stockholms och Uppsala län väntas under 1980-talet få en tillväxt med sammanlagt ca 50 000 invånare. Kristianstads, Malmöhus och Hallands län bedöms sammantaget öka med ca 30 000 invånare. Övriga län

beräknas få obetydliga förändringar eller kraftiga minskningar. I Norrbottens län beräknas den ogynnsamma utvecklingen på arbetsmarknaden leda till en kraftig utflyttning. Utskottet återkommer senare i betänkandet till en genomgång av länens utveckling. I bilaga redovisas statistiska uppgifter om samtliga län och kommuner.

Under våren 1982 lade den dåvarande regeringen fram proposition 1981/82: 113 om program för regional utveckling och resurshushållning. Det regionalpolitiska beslut riksdagen fattade med anledning dels av propositionen, dels av ett stort antal motioner har i sammandrag presenterats i ett recitavsnitt i detta betänkande. Stor politisk enighet rådde om de allmänna målen för regionalpolitiken. Huvudmålet är att skapa förutsättningar för arbete, service och en god miljö åt alla människor oavsett var de bor i landet. Bl. a. innebar beslutet att ett nytt gemensamt anslag skulle införas för de medel som skall användas för beslut på regional nivå, att de s. k. fullständiga länsplaneringsomgångarna skulle tas bort, att ortsklassificeringen skulle upphöra, att arbetet med decentraliseringsfrågorna skulle intensifieras. Vidare innebar beslutet nya planeringstal för år 1990, förändringar av transportstödet, ny stödområdesindelning samt smärre ändringar av lokaliseringsslånen, sysselsättningsstödet och offertstödet, nya industricentra i Gällivare och Sveg samt ökad decentralisering i fråga om handläggningen av lokaliseringstödet. Slutligen bör nämnas att beslutet innebar en sänkning av arbetsgivaravgifterna med 10% i Gällivare, Jokkmokks, Kiruna och Pajala kommuner.

Mot bakgrund av osäkerheten om den framtida regionala utvecklingen beslutade riksdagen att hos regeringen hemställa om en utredning om regionalpolitikens framtida utformning och omfattning. Bl. a. skulle övervägas frågan om en lämplig avvägning mellan selektiva och generella åtgärder inom regionalpolitiken.

En parlamentariskt sammansatt kommitté har utsetts med uppgift att fullgöra detta utredningsuppdrag och det begärda utredningsarbetet har nu påbörjats. I direktiven anförs bl. a. att utredningen skall analysera och bedöma effekterna av den hittillsvarande regionalpolitiken och dess medel samt lämna förslag om avvägningar mellan generella och selektiva regionalpolitiska medel. Direktiven i sin helhet återfinns i ett recitavsnitt i detta betänkande.

Mot bakgrund av dels det regionalpolitiska beslutet våren 1982, dels det utredningsarbete som sålunda nyligen påbörjats föreslås i budgetpropositionen endast vissa smärre ändringar i stödsystemet, till vilket utskottet återkommer senare i betänkandet. Det slås emellertid fast att målet för regionalpolitiken skall vara att främja en balanserad utveckling i landets olika delar. Detta innebär att de tre välfärdsfaktorerna arbete, service och god miljö skall vara tillgängliga inom räckhåll för alla människor i vårt land.

Moderata samlingspartiets syn på regionalpolitiken redovisas i

motion 1594 av Alf Wennerfors m. fl. (m). I motionen framhålls att resultatet av den hittillsvarande regionalpolitiken inte kan sägas vara tillfredsställande. Trots att en stor del av de regionalpolitiska stödåtgärderna har inriktats på Norrlandslänen har befolkningsutvecklingen där inte förbättrats på något mer påtagligt sätt.

Den ringa effekten av hittills utnyttjade regionalpolitiska stimulansmedel samt 1980-talets delvis nya förutsättningar motiverar enligt motionärerna en förändrad syn på hur regional balans bäst kan uppnås. Regionalpolitiken bör renodlas till att skapa så lika förutsättningar som möjligt över hela landet och mellan olika regioner. 1980-talets regionalpolitik måste bli ett aktivt stöd för ett växande och konkurrenskraftigt näringsliv i de regioner som har betydande strukturella problem och obalanser.

Motionärerna anger följande huvudlinjer i en ny regionalpolitik:

- ett ökat inslag av generellt verkande medel,
- en successiv avveckling av flertalet selektiva stödformer,
- ett system med kreditgarantier via det etablerade bankväsendet som ersätter nu gällande lokaliseringsslåneformer,
- ett system med differentierade socialförsäkringsavgifter,
- ett aktivare utnyttjande av skattepolitiken som regionalpolitiskt instrument,
- en mer åtgärdsinriktad länsplanering än f. n.,
- ett problemorienterat länsbaserat stödområdessystem,
- ett mer generellt verkande transportstödsystem,
- en decentralisering av beslutsfattandet inom regionalpolitiken,
- en aktiv glesbygdspolitik med utveckling av bl. a. kombinationssysselsättningens möjligheter,
- ett ökat utnyttjande av data- och telekommunikationsteknikens utvecklingsmöjligheter,
- ett utnyttjande av turismens möjligheter.

De synpunkter som förs fram i motionen om den framtida regionalpolitikens utformning föreslås slutligen bli överlämnade till den regionalpolitiska utredningen för beaktande.

Centerpartiet pekar inledningsvis i partimotionen 2138 på industrialiseringsprocessens betydelse för utvecklingen i landet. Samtidigt har emellertid denna process inneburit att koncentrationstendenserna i samhället har förstärkts kraftigt. Vi har bl. a. fått en allt större koncentration av befolkningen till några få storstadsregioner. Vidare har den statliga verksamheten till stor del lokaliserats till Stockholmsområdet och de kommunala verksamheterna vanligen förlagts till den största orten i länet eller kommunen. Samhället har således alltmer centraliserats – särskilt under efterkrigstiden – då koncentrationstendenserna enligt motionen medvetet stimulerats av en politisk majoritet mot centerns uppfattning.

Motionärerna framhåller vidare att resultaten av centerns ansvar för regionalpolitiken i regeringsställning är tydliga och positiva. Skogslänen

har haft en nettoinflyttning och för storstäderna har in- och utflyttningen i stort sett vägt jämnt. Även inom länen har en omsvängning skett i befolkningsutvecklingen och en stabilisering av glesbygdens befolkningsutveckling har ägt rum.

Genom beslutet våren 1982 med anledning av mittenregeringens regionalpolitiska proposition 1981/82: 113 lades en plattform för en decentralistisk regionalpolitik. Härvid pekar motionärerna bl. a. på avskaffandet av ortsklassificeringen, de fullständiga länsplaneringsomgångarna samt förändringarna av stödområdesindelningen som innebar en stark koncentration av stödet till de sämst ställda kommunerna och möjligheter till ökad flexibilitet vid stöd till orter med stora strukturomvandlingsproblem utanför stödområdet.

Målen för en decentralistisk regionalpolitik sammanfattas av motionärerna på följande sätt:

- Regionalpolitiken skall skapa förutsättningar för en balanserad befolkningsutveckling mellan och inom landets olika delar och ge människorna tillgång till arbete, service och en god miljö oavsett var de bor i landet.
- Regionalpolitiken skall verka för ökad jämställdhet mellan kvinnor och män i syfte att skapa bättre möjligheter till förvärvsarbete för kvinnor i regioner med ensidig arbetsmarknad.
- Regionalpolitiken skall medverka till hushållning med energi, mark, vatten och andra naturtillgångar.
- Regionalpolitiken skall underlätta rikets försvar.

Regionalpolitiken måste i högre grad än tidigare inriktas på att initiera och stödja nyskapande och nyföretagande samt att utveckla den verksamhet som finns i regionerna. Det är särskilt viktigt att samhället förfogar över effektiva medel för att från regionalpolitisk synpunkt påverka industriinvesteringarna samtidigt som de även måste kunna tillämpas för en situation med växande andel av de sysselsatta i service- och tjänstesektorn. Det är därför en nödvändighet att de arbetsmarknads/industripolitiska och regionalpolitiska insatserna samordnas. Målsättningen med dessa insatser måste vara att ingen av arbetsmarknadspolitiska skäl skall mot sin vilja tvingas flytta från sin hemort.

De riktlinjer som lades fast våren 1982 måste enligt motionärernas mening gälla även i fortsättningen. Regionalpolitikens mål måste även i framtiden vara att skapa förutsättningar för en balanserad befolkningsutveckling såväl mellan som inom olika landsdelar. Målsättningen måste vara att alla människor skall ha tillgång till arbete, service och en god miljö oavsett var de bor i landet.

Motionärerna pekar slutligen på vissa tecken i budgetpropositionen som man anser tyder på att socialdemokraterna vill återgå till en politik som främjar koncentration av befolkningen till några få storstadsregioner. Som exempel härpå nämns att regional balans inte nämns som ett ekonomiskt politiskt mål i regeringens finansplan. Vidare nämns propositionens förut-

sägelse att befolkningsökningen under 1980-talet i Stockholm och Uppsala län tillsammans skall bli större än befolkningsökningen i landet i sin helhet. Slutligen pekar man på uttalandet i propositionen att det kan bli svårt att vidmakthålla den stabilitet i befolkningsutvecklingen på länsnivå som uppnåtts under 1970-talet.

Vad motionärerna anför om regionalpolitikens inriktning anser de bör ges regeringen till känna. Detsamma gäller yrkandet om att regional balans även i fortsättningen skall vara ett huvudmål för den ekonomiska politiken.

I två motioner från representanter för folkpartiet anges vissa riktlinjer för regionalpolitiken. Det gäller motionerna 2087 av Rune Ångström m. fl. och 2147 av Rune Ångström och Elver Jonsson.

Motionärerna konstaterar bl. a. att obalansen i de inre delarna av Norrland kvarstår. De framhåller även att det regionalpolitiska stödet i dess nuvarande utformning har effekt endast om industrin expanderar. Väntade fortsatta strukturförändringar inom industrin tillsammans med en dämpad tillväxt av den offentliga sektorn ger problem som den framtida regionalpolitiken måste mildra om den skall bidra till att antalet arbetstillfällen bibehålls och utökas i de sysselsättningsvaga områdena.

I motion 2087 anges folkpartiets utgångspunkter för regionalpolitikens bedrivande:

- De regionalpolitiska insatserna bör inte hämma utan främja den allmänna tillväxttakten i ekonomin.
- Regionalpolitiken bör korrigera den marknadsstyrda utvecklingen i de fall regionala problem uppstår.
- Ökade regionalpolitiska hänsyn bör tas i den offentliga sektorns egen verksamhet.
- De tunga insatserna skall koncentreras till Norrbotten och i övrigt till de orter som drabbas av djupgående strukturförändringar.
- Genom regionalpolitiska insatser bör det göras särskilt lockande att lokalisera verksamheter med god lönsamhet och överlevnadsförmåga till stödområdet.
- Kringripanden och andra näringspolitiska insatser utanför stödområdet bör inte komma i konflikt med de regionalpolitiska målen.
- Även om regionalpolitiken hålls samman på riksnivå, bör man på länsplanet få ökad administrativ och ekonomisk beslutanderätt.

De synpunkter som förs fram bör beaktas av den regionalpolitiska utredningen. I motion 2147 begärs också ytterligare sänkning av arbetsgivaravgifterna utöver de 10% som nu gäller i fyra malmfältskommuner, lättnader i företagsbeskattningen, effektivare transportstöd samt införandet av sjötransportstöd.

Vpk framhåller i partimotionen 2085 som sin mening att regionalpolitiken totalt sett inte stått i någon som helst proportion till krisregionernas behov. Den har därför inte i egentlig mening mildrat de regionala obalanserna. Den drastiskt förändrade situationen under 1970-talet har också

inneburit att mål och bedömningsgrunder för regionalpolitiken ohjälpligt kommit på sidan av verkligheten.

Det faktum att befolkningsrörelserna mellan regionerna blivit mindre och dessutom antagit helt nya mönster kan enligt vpk inte tolkas som en "framgång" för regionalpolitiken. Orsaken är i stället det faktum att det överallt råder omfattande arbetslöshet och undersysselsättning. De regionala kriserna har spritt sig till nya delar av landet.

Enligt vpk måste hela uppläggnings av regionalpolitiken göras om. Vpk anger bl. a. följande riktlinjer för en ny regionalpolitik:

- Sysselsättningen bör i stället för befolkningstalen utgöra främsta indikator på regionernas situation.
- Den traditionella stöd- och utlokaliseringpolitiken måste vid sin sida få en sammanhållen regionpolitik, där industripolitik, investeringar i samhällsapparaten samt jordbruks- och skogspolitik knyts samman i ett helhetsperspektiv.
- Det ankommer på samhällsorganen – centralt och regionalt – att ta ansvar för samlade utvecklingsprogram för regionerna.
- Samlade utvecklingsprogram förutsätter bl. a. att en samhällelig styrning sker av alla större och mer genomgripande investeringar.
- De ökade investeringar i främst industri och samhällssektor, vilka är nödvändiga för en ny, verkningfull regionalpolitik, måste i första hand finansieras genom offentlig kapitalbildning och genom uppbyggnaden av ett löntagarstyrt fondsystem.
- Inriktningen bör vara, att med omfattande, samlade och långsiktiga investeringsprogram bryta de regionala kriserna. Endast insatser med tillräcklig storlek och genomtänkt syftning är i stånd att föra krisregionerna in i en kvalitativt annan utveckling.

Härutöver framhåller vpk bl. a. betydelsen av att de industripolitiska satsningarna och samhällsinvesteringarna samordnas så att de regionalt och tidsmässigt motsvarar de behov som uppstår i samband med långsiktiga, strukturella kriser i länens näringsliv. Den administrativa apparat som behövs för planeringsarbetet bör vidare knytas till arbetet med bestämda utvecklingsprogram av övergripande natur.

Utskottet vill med anledning av vad som anförs i de redovisade motionerna om den hittillsvarande utvecklingen i landets olika delar erinra om regionalpolitikens möjligheter och begränsningar. Att nå de regionalpolitiska målen har självfallet varit lättare i tider när den ekonomiska tillväxten varit god och näringslivet expanderat. I själva verket är det så att tillväxt i ekonomin är en förutsättning för en sådan fördelning av resurserna att man kan nå de regionalpolitiska målen. De senaste årens svaga industrikonjunktur som inträffade parallellt med strukturkriser inom flera av våra mest betydelsefulla industribranscher har medfört svåra problem på orter och hela regioner såväl inom stödområdena som i övriga delar av landet. När dessutom expansionen inom den offentliga sektorn bromsats upp har sys-

selsättningsläget försämrats betydligt. Utskottet återkommer senare i betänkandet till dessa frågor vid behandlingen av ett stort antal motioner i vilka tas upp problem i de olika länen.

Enligt utskottets uppfattning är det mot denna bakgrund missvisande att ensidigt döma ut regionalpolitiken och resultatet av den när befolknings- och sysselsättningsciffrorna i skilda delar av landet från tid till annan är vikande. De grundläggande strukturproblemen inom hela branscher måste angripas genom bl. a. branschpolitiska insatser och på sikt genom åtgärder för industriell förnyelse, dvs. genom samlade insatser inom hela det industripolitiska fältet. Av stor betydelse i sammanhanget är de förutsättningar för näringslivets utveckling som den allmänna ekonomiska politiken ger. Utskottet vill här peka på den omläggning av denna politik som vidtogs i höstas i syfte att uppnå industriell expansion och ett bättre resursutnyttjande. Regionalpolitiken kan på olika sätt medverka till och stödja en sådan utveckling.

Som tidigare redovisats beräknas befolkningstillväxten totalt i landet under återstoden av 1980-talet bli begränsad. Enligt prognoserna kommer flera av de län som under senare år expanderat – bl. a. Stockholms län – att även fortsättningsvis utvecklas positivt. Som framhålls i propositionen kommer däremot Norrbottens län enligt prognoserna att få vidkännas en kraftig befolkningsminskning. I propositionen utgår man också från att det kan bli svårt att vidmakthålla stabiliteten på länsnivån.

De sålunda redovisade prognoserna får emellertid inte – som sker i centerpartiets partimotion 2138 – tas till intäkt för att påstå att den nuvarande regeringen vill driva en politik som främjar koncentration av befolkningen till några få storstadsregioner. De regionalpolitiska målen står självfallet fast. Riksdagen har också nyligen uttalat att regional balans även i fortsättningen skall vara ett huvudmål för den ekonomiska politiken (*FiU* 1982/83: 30). Genom regeringens kraftfulla ekonomiskt-politiska program skapas f. ö. bättre förutsättningar för en framgångsrik regionalpolitik. I sammanhanget bör erinras om att en ökning av antalet industrissysselsatta i skogslänen under perioden 1970–1976 förbyttes i en ännu större minskning under perioden 1977–1981. Ett uttryck för den nuvarande regeringens ambitioner att värna om de mest utsatta länen kan slutligen sägas vara de mycket omfattande förslag regeringen lagt fram för utvecklingen i Norrbottens län (prop. 1982/83: 120).

Som tidigare redovisats har påbörjats ett utredningsarbete om regionalpolitikens framtida utformning och omfattning. Av direktiven till utredningen framgår att utredningsarbetet blir mycket omfattande. Det finns mot denna bakgrund inte skäl för utskottet att gå närmare in på de förslag avseende regionalpolitikens inriktning som förs fram i motionerna 1594, 2085, 2087, 2138 och 2147. Motionerna bör därför avslås i aktuella delar.

Decentraliseringsfrågor

Den starka tillväxt som skett av sysselsättningen på den offentliga sektorn har ökat denna sektors betydelse för den regionala utvecklingen. När det gäller den statliga delen av denna sektor är sysselsättningen av olika skäl ojämnt fördelad över landet. Den är särskilt hög i Stockholmsregionen i förhållande till riket i övrigt. Men också inom länen råder obalans så till vida att den statliga verksamheten av regional karaktär som regel är koncentrerad till residensstäderna. Denna utveckling ledde till att möjligheterna att decentralisera statlig verksamhet uppmärksammades i ett relativt tidigt skede av den regionalpolitiska verksamheten.

Decentralisering kan ske på två vägar. En är att delegera beslutsbefogenheter och arbetsuppgifter från central till regional nivå och från regional till lokal nivå. Denna typ av decentralisering har inte enbart sysselsättningsmässiga aspekter. Den är också ett led i strävandena att flytta själva beslutsfattandet närmare de människor som berörs av besluten. Den andra vägen är att omlokalisera enheter, funktioner eller hela verksamheter. Typexemplet är de stora omlokaliseringarna av statlig verksamhet från Stockholmsområdet som beslöts i början av 1970-talet. En ny omlokalisering av det slaget har därefter inte ansetts vara aktuell. Däremot har statsmakterna betonat att det måste finnas starka skäl om man skall förlägga ny statlig verksamhet till Stockholmsregionen. Det har vidare framhållits att man målmedvetet skall pröva möjligheterna att omlokalisera ny eller expanderande statlig förvaltning.

På riksdagens begäran har till regeringens kansli knutits en decentraliseringsdelegation med uppgift att kontinuerligt pröva omlokaliseringsfrågorna liksom möjligheterna att delegera till regionala och lokala myndigheter. Delegationens sammansättning har nyligen ändrats. Enligt vad utskottet inhämtat pågår det f. n. överväganden i regeringens kansli om att göra ändringar i inriktningen av delegationens arbete.

När nya myndigheter bildas sker det som regel genom omorganisation av tidigare verksamheter. Detta i förening med besparingssträvandena inom statsverksamheten begränsar möjligheterna att nå nämnvärda regionalpolitiska resultat om lokaliseringsfrågorna begränsas till ny eller expanderande verksamhet. Utskottet har därför i ett tidigare sammanhang (betänkandet AU 1980/81: 23) uttalat att det är skäl att pröva om delar av verksamheter eller funktioner i den statliga förvaltningen kan flyttas från Stockholmsregionen.

I förra årets regionalpolitiska proposition anförde dåvarande industriministern (prop. 1981/82: 113, s. 84) att han ansåg det nödvändigt att de centrala myndigheterna själva aktivt medverkar till att ta fram beslutsunderlag i lokaliseringsfrågorna. Han förordade därför att vissa myndigheter skulle åläggas att utarbeta alternativa decentraliseringsförslag innebärande att myndigheterna minskade antalet sysselsatta hos dem med mellan 10

och 25 %. Utskottet instämde för sin del i detta förslag – dock med reservation från moderata samlingspartiet – samtidigt som utskottet förut-satte att de flyttningar från Stockholmsområdet som blir en följd av åtgär-derna inte leder till kostnads- och effektivitetsförluster som inte uppvägs av klara samhällsekonomiska vinster. Inom regeringskansliet förbereds uppdrag av nu avsett slag med sikte på att de skall lämnas till större centrala myndigheter under våren 1983.

Det är mot den ovan tecknade bakgrunden som man bör sätta in yrkan-dena i fem motioner om lokalisering av statlig verksamhet.

Den första av dessa motioner är 817 av Bo Forslund m. fl. (s). Motionen gäller huvudsakligen behovet av stödåtgärder i Västernorrlands län men innehåller också ett yrkande med generell syftning om att riksdagen skall uttala sig för att frågan om *ytterligare utlokalisering av statliga förvalt-ningsenheter* tas upp till övervägande.

Som framgått av redovisningen ovan har riksdagen på förslag av utskot-tet uttalat sig för att man prövar möjligheterna att flytta ut funktioner eller delar av statlig verksamhet. I den regionalpolitiska propositionen förra året skisserades en handlingslinje för hur detta skall gå till och den vann anslutning från en bred riksdagsmajoritet. Det får förutsättas att regeringen och dess decentraliseringsdelegation fullföljer de angivna intentionerna utan ytterligare initiativ från riksdagens sida med anledning av motion 817.

I motion 1582 av Olle Westberg m. fl. (s) om regionalpolitiska åtgärder i Gävleborgs län finns också ett yrkande av generell slag. Motionärerna begär ett riksdagsuttalande av innebörd att *nya statliga organisationer endast undantagsvis bör lokaliseras till Stockholm*. Detta är den stånd-punkt statsmakterna intagit alltsedan omlokaliseringarna av statlig verk-samhet debatterades för tio år sedan. Motionärerna går emellertid ett steg längre. De vill att den föreslagna regeln skall tillämpas även i de fall det gäller att sammanföra befintliga verksamheter i en ny organisation.

Självfallet skall lokaliseringsfrågan prövas även i de fall motionärerna avser. Om en oförändrad lokalisering till Stockholmsregionen befinns vara nödvändig bör undersökas om inte delar av verksamheten kan förläggas till en annan ort. Detta är det synsätt utskottet anlagt tidigare (se AU 1980/81: 23 s. 60), vilket delgivits regeringen. Motionens önskemål får därmed redan anses vara tillgodosett, och den behöver inte leda till någon åtgärd.

I de tre övriga motionerna begärs att vissa län skall prioriteras vid omlokalisering av statlig verksamhet. Med hänvisning till sysselsättnings-problemen i resp. län begärs sålunda *prioritering av Kalmar län* i motion 260 av Agne Hansson (c) och Gösta Andersson (c), av *Blekinge län* i motion 2154 av Mats Olsson m. fl. (s) och av *Malmöhus län* i motion 2126 av Stig Josefson m. fl. (c). I motion 2154 begärs dessutom att Blekinge län skall prioriteras vid rationalisering och regionalisering av statlig verk-samhet i sydöstra Sverige.

Alltsedan det första beslutet år 1971 om utlokalisering av statlig verk-

samhet från Stockholmsregionen har gällt att skogslänen och sydöstra Sverige skall ges prioritet vid fortsatt omlokalisering och decentralisering. I det regionalpolitiska beslutet i juni förra året fastställdes följande prioritetsordning vid lokalisering av statlig verksamhet:

1. Skogslänen
2. Sydöstra Sverige och Sjuhäradsbygden.

Utskottet är inte berett att på grundval av motionerna förorda tillägg till eller omkastningar i denna nyligen fastställda prioritetsordning, som inbegriper bl. a. Kalmar och Blekinge län. Inte heller vill utskottet biträda yrkandet i motion 2154 att Blekinge län skall prioriteras ur sysselsättnings-synpunkt vid rationalisering resp. regionalisering inom statliga myndigheter och affärsdrivande verk i sydöstra Sverige. Tanken härmed är att länet skall undgå personalminskningar resp. tillföras nya statliga sysselsättningstillfällen genom åtgärder av de angivna slagen. Konsekvenserna går ut över angränsande län, som också tillhör det prioriterade sydöstra Sverige. Till dessa län hör Kalmar län. Som påpekas i motion 260 har det länet den lägsta andelen statligt anställda jämfört med övriga län i riket.

På grund av det ovan anförda avstyrker utskottet de aktuella yrkandena i motionerna 260, 2126 och 2154.

Motionerna 1153 av Arne Fransson m. fl. (c) och 1537 av Marianne Stålberg m. fl. (s) behandlar möjligheterna till decentralisering från en annan infallsvinkel. I båda motionerna förespråkas att man *decentraliserar arbetsuppgifter med utnyttjande av datatekniken och telekommunikationer*. Denna decentralisering skall ske till skogslänen och till glesbygdsområden i andra delar av landet. I motion 1537 framhålls särskilt Norrlands inland. I motion 1153 pekar man på att den nya tekniken inte ställer krav på lokalisering av det slag av verksamhet som nu avses till de största orterna i länen. Tvärtom gör tekniken det möjligt att decentralisera arbetsuppgifter även inom länen. Motionerna tar vidare sikte på såväl offentlig som privat verksamhet.

I motion 1153 begärs att regeringen skall vidta aktiva åtgärder som förmår företag och myndigheter att utnyttja den nya teknikens möjligheter till decentralisering av verksamheter. Motion 1537 mynnar ut i ett yrkande om att regeringen skall vidta åtgärder som gör det möjligt för den offentliga och enskilda tjänstesektorn att bygga upp arbetsplatser i Norrlands inland. För den offentliga sektorns del tänker sig motionärerna att verk och myndigheter får i uppdrag att se över vilka arbetsuppgifter som snabbt kan distribueras ut. För den enskilda tjänstesektorn behövs enligt motionärerna troligen särskilda stimulanser.

Utskottet delar motionärernas uppfattning att det är angeläget att man tar till vara de möjligheter till omfördelning av arbetsuppgifter som den nya tekniken ger. Till fördelarna hör, som påpekas i motion 1153, att man kan flytta ut arbetsuppgifter även till mindre orter. Att, å andra sidan, en på detta sätt genomförd decentralisering av arbetsuppgifter inte är utan pro-

blem har diskuterats i förra årets datapolitiska proposition, 1981/82: 123 bilaga 4 s. 63–64, och utskottets betänkande AU 1981/82: 15 s. 17–18. Men om arbetet organiseras på rätt sätt så att man även i dessa sammanhang söker tillgodose kraven på överblick, personalutveckling och decentralisering av beslutsfunktioner, bör datatekniken ge nya möjligheter till värdefulla tillskott av sysselsättning även i glesbygdsorter.

När det gäller möjligheterna att påverka det enskilda näringslivet att företa önskade utläggningar av arbetsuppgifter bör erinras om att lokaliseringssamrådet sedan år 1979 även omfattar företag inom den privata tjänste- och servicesektorn liksom intresseorganisationer och ideella organisationer. Lokaliseringsstöd kan beviljas i form av offertstöd. Det innebär att stödet kan anpassas till behoven i varje särskilt fall. I budgetpropositionen (s. 72) anmäls att lokaliseringssamrådet gett till effekt att privata företag inom tjänste- och servicesektorn på bl. a. dataområdet har etablerats eller håller på att etableras i Norrbotten.

Motionerna 1153 och 1537 åberopar Servicecentralen i Gällivare (SIGA) som förebild. Vid denna central lämnas kontorsservice i form av ADB-registrering, ord- och textbehandling, mikrofilmning, tryckning och distribution. Kunder är statliga myndigheter i Stockholmsregionen men även enskilda företag. Verksamheten bedrivs nu i bolagsform under en stiftelse med det nya namnet Stiftelsen Administrativ Produktion i malmfälten. I Gällivare sysselsätts ett 60-tal anställda, och en filial i Kiruna är avsedd att sysselsätta ytterligare 40 personer.

I proposition 120 om utveckling i Norrbotten anmäls planer att under loppet av två tre år bygga ut SIGA:s verksamhet i malmfälten så att sysselsättning kan beredas ytterligare 250–300 personer. Regeringen har uppdragit åt ett fyrtiotal centrala myndigheter och verk att redovisa arbetsuppgifter som kan fullgöras i malmfälten. Ett konkret uppslag är att dit överföra verksamheten med återkrav av lån och bidrag som betalas ut av arbetsmarknadsverket. Dessa frågor om SIGA-verksamheten behandlas i sak i betänkande AU 1982/83: 24.

Vad beträffar omfördelning av arbetsuppgifter inom statsverksamheten anser utskottet att det är rimligt att räkna med att de disponibla resurserna först kommer att inriktas på att fullfölja utbyggnaden av verksamheten i malmfälten vid ett beslut härom. Den överföring av arbetsuppgifter som det innebär kommer att ge värdefulla erfarenheter när man skall gå vidare med att lägga ut arbetsuppgifter från de statliga verken och myndigheterna.

Vad härefter beträffar möjligheterna att omfördela arbetsuppgifter på den privata sektorn finns, som framgår av det ovan anförda, inom lokaliseringssamrådets ram och med anlitan av offertstödet redan möjligheter att påverka företagen att använda den nya tekniken för att sprida arbetstillfällena på ett sätt som är regionalpolitiskt önskvärt. Utskottet utgår från att regeringen även i fortsättningen aktivt verkar för att dessa möjligheter utnyttjas. De utvecklingsmöjligheter som de båda motionerna aktualiserat

har emellertid sådant intresse ur regionalpolitisk synpunkt att utskottet dessutom räknar med att de kommer att uppmärksammas av den nya regionalpolitiska utredningen och att utredningen i det sammanhanget även överväger det behov av komplettering av stödformerna som kan föreligga.

Med dessa uttalanden från utskottets sida får motionerna 1153 och 1537, den sistnämnda i aktuell del, anses besvarade, och de behöver därför inte leda till vidare åtgärd.

Förändringar av de regionalpolitiska stödformerna

De regionalpolitiska stödformerna omprövades förra året. En sammanfattning av de viktigaste förändringarna har redovisats i den föregående framställningen.

Regeringen föreslår i årets budgetproposition förändringar på två punkter.

Det primära syftet med de regionalpolitiska stödformerna är att de skall leda till ökad sysselsättning. Därav följer att stöd i form av lokaliseringsbidrag endast i undantagsfall lämnas för investeringar utan denna effekt. Denna möjlighet till undantag gäller endast byggnadsinvesteringar. Regeringen föreslår nu att stöd i undantagsfall skall kunna ges även till maskininvesteringar som inte ger sysselsättningsökning med hänsyn till att maskininvesteringarna kommit att spela en allt viktigare roll. Förslaget innebär en ändring av vad som förordades i proposition 1981/82: 113 (s. 104). Utskottet anser dock att förslaget bör godtas på de skäl regeringen nu har anfört.

Den andra förändring regeringen föreslår avser glesbygdstödet och gäller stödet till kommersiell service i glesbygder. I propositionen begärs att riksdagen skall medge att regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer skall få biträda ackord eller på annat sätt efterskänka statens anspråk på grund av investeringslån till glesbygdsubutiker. Utskottet har ingen erinran mot förslaget. Det begärda medgivandet bör alltså lämnas av riksdagen.

Utskottet återkommer till andra frågor om glesbygdstödet under avsnittet om anslaget Regionalpolitiskt stöd: Regionala utvecklingsinsatser.

I proposition 113 om verksamheten vid statens industriverk, m. m. har regeringen föreslagit ytterligare två förändringar av det regionalpolitiska stödet. Den ena förändringen gäller möjlighet för regeringen att till myndighet överlämna prövningen av frågor om stöd till verksamheter som normalt inte är stödberättigade. Den andra förändringen gäller det regionalpolitiska flyttningsstödet till arbetstagare. Utskottet återkommer till dessa frågor i yttrandet AU 1982/83: 4 y till näringsutskottet.

Förändringar i det regionalpolitiska stödet till industri och turism aktualiseras dessutom i motion 1537 av Marianne Stålberg m. fl. (s). Motionärer-

na förordar att man slopar det ovan berörda, generella kravet på sysselsättningsökning. De anser vidare att man bör ändra de regler om lokaliseringsbidrag som gäller avskrivningstid, ränta och säkerhet. Därutöver bör turistföretagens stödbehov uppmärksammas, bl. a. de problem för dessa företag som uppstår på grund av den långa avskrivningstiden för byggnader. Nu angivna frågor bör övervägas av den nya regionalpolitiska utredningen, och motionärerna vill att motionen i den förevarande delen skall överlämnas till denna utredning.

Den nya utredningen har till uppgift att utreda utformningen av det regionalpolitiska stödet till näringslivet. Frågor av ovan redovisade slag faller väl inom ramen för utredningens uppdrag och kan tas upp till behandling utan att riksdagen vidtar den åtgärd som föreslås i motionen. Denna bör följaktligen i den föreliggande delen lämnas utan bifall.

Anläggningar för *fastbränsleframställning* är fr. o. m. innevarande budgetår under vissa förutsättningar berättigade till regionalpolitiskt stöd. Arne Gadd m. fl. (s) yrkar i motion 2056 att denna stödgivning skall utvidgas, så att även ett aktuellt projekt som en pelletsfabrik i Norduppland kan få statligt stöd.

Den nya stödformen är ett komplement till det stöd till bränsleframställning och energiproduktion som kan ges från oljeersättningsfonden. Vid stödformens tillkomst betonades att den skall förbehållas projekt i stödområdena A och B. Motionsförslaget innebär ett markant avsteg från den angivna stödförutsättningen och bör inte genomföras. Det kan tilläggas att regeringen enligt vad som anförs i budgetpropositionen (s. 70) avser att underkasta större anläggningar den särskilda tillståndsprövningen enligt 136 a § byggnadslagen. Regeringen har därvid tagit hänsyn till den risk den anser föreligga för att skogsindustrins råvaruförsörjning onödigtvis försvåras. Av det nu anförda framgår att utskottet anser att motion 2056 bör avslås.

Anslagsfrågor m. m.

Regionalpolitiskt stöd: Bidragsverksamhet

1981/82 Utgift	335 332 600
1982/83 Anslag	318 910 000
1983/84 Förslag	383 417 000

Den huvudsakliga användningen av anslaget framgår av följande sammanställning. Formellt sett skall anslaget täcka utgifterna för arbetsmarknadsstyrelsens program Regionalpolitiska stödåtgärder och dess olika delprogram enligt sammanställningen. I propositionen ges på s. 75 mer utförliga uppgifter om anslagets användning. Framställningen kompletteras av en närmare redovisning för de förändringar som beslutats av statsmakterna i den löpande femårsramen för den regionalpolitiska stödverksamheten (s. 76–77).

	1981/82	1982/83	1983/84 Beräknad ändring	
	Utgift	Anslag	AMS	Föredraganden
Lokaliseringsbidrag/ avskrivningslån	221 267 000	190 000 000	+49 000 000	+49 000 000
Utbildningsstöd	9 286 000	10 000 000	- 5 000 000	- 5 000 000
Sysselsättningsstöd	60 280 000	50 000 000	+20 000 000	+20 000 000
Offertstöd	17 052 000	40 000 000	-	-
Infriande av statlig garanti för lån i lokaliseringssyfte till rörelsekapital m. m.	3 453 000	1 000 000	-	-
Förvaltningskostnader	7 944 000	7 910 000	+ 280 000	+ 507 000
Regionala utvecklingsbolag	10 000 000	10 000 000	-	-
Centrala konsult- och utredningsinsatser	6 051 000	10 000 000	-	-
	335 333 000	318 910 000	+64 280 000	+64 507 000

Regeringen föreslår i propositionen under punkten C 1 (s. 75–80) att riksdagen skall till Regionalpolitiskt stöd: Bidragsverksamhet för budgetåret 1983/84 anvisa ett förslagsanslag av 383 417 000 kr.

Merparten av anslaget skall användas för att täcka de faktiska utbetalningarna av lokaliseringsbidrag och tidigare beviljade avskrivningslån. Utbildningsstöd är en avskaffad stödform, men medel behövs även nästa budgetår för eftersläpande bidragsrekvisitioner. Medelsåtgången för sysselsättningsstödet beräknas enligt propositionen komma att successivt öka. Anslaget bör med hänsyn härtill och till vad i övrigt anförts enligt propositionen räknas upp med 64,5 milj. kr.

I motion 1594 av Alf Wennerfors m. fl. (m) föreslås att anslaget i stället räknas ned, med 30,9 milj. kr., och att det sålunda skall uppföras med 288 milj. kr. Beräkningen är en konsekvens av motionens tidigare i betänkandet behandlade förslag att öka inslaget av generella stödmedel genom att man sänker arbetsgivaravgifterna i stödområdena A och B.

Som tidigare påpekats får nedsättning av socialavgifterna nu ske i Gällivare, Jokkmokks, Kiruna och Pajala kommuner. Regeringen har i proposition 120 om utveckling i Norrbotten förordat en nedsättning av socialavgifterna med 10% i hela länet. Yrkandet i motion 1594 om sänkta arbetsgivaravgifter har därmed till viss del blivit tillgodosett. Syftet med att generellt sänka arbetsgivaravgifterna i Norrbottens län är dock att förstärka de stödåtgärder som behöver sättas in i detta län, inte såsom förespråkas i motion 1594, att börja byta ut olika stödformer mot varandra. Därtill kommer att de medel som årligen anvisas på anslaget i stor utsträckning används för att betala ut bidrag som beviljats under året eller åren före det nya budgetårets ingång. Enligt utskottets uppfattning saknas alltså förutsättningar att reducera anslaget på det sätt som anges i motion 1594. Mot den medelsberäkning som görs i propositionen finns däremot inte anledning till erinran. Riksdagen bör alltså med avslag på motion 1594 i förevarande del anvisa det anslag regeringen begärt.

Vid bifall till regeringens av utskottet tillstyrkta förslag kommer 10 milj. kr. att anvisas till regionala utvecklingsbolag och ett lika stort belopp till centrala konsult- och utredningsinsatser. Dessa belopp skall avräknas mot den tidigare nämnda femåriga beslutsramen. I propositionen anmäls att avräkning också bör göras med 33 milj. kr. på grund av förra årets beslut om förstärkningar av transportstödet. Den totala beslutsramen för det regionalpolitiska stödet till näringslivet åren 1979/80–1983/84 som f. n. uppgår till 8086 milj. kr. kommer därmed att nästa budgetår bli (8086–10–10–33) 8033 milj. kr.

Avslutningsvis i detta avsnitt tar utskottet upp en motion, 2046 av Nils Åsling, med begäran om att anslaget även skall få utnyttjas för *stöd till viss hemslöjd*, bl. a. för att förstärka konsulentverksamheten i slöjdområdet knyppling.

För stöd till hemslöjd finns på industridepartementets huvudtitel ett särskilt anslag, B 14 Främjande av hemslöjden. Enligt utskottets mening har inte förebragts skäl som motiverar att man kompletterar medelstillelningen på det anslaget med en extraordinär insats av regionalpolitiska bidragsmedel. Utskottet avstyrker därmed motion 2046.

Regionalpolitiskt stöd: Lokaliseringslån

1981/82 Utgift	428 778 284	Reservation	1 812 806 088
1982/83 Anslag	500 000 000		
1983/84 Förslag	500 000 000		

Regeringen föreslår under punkten C 2 (s. 80–81) att riksdagen skall till Regionalpolitiskt stöd: Lokaliseringslån för budgetåret 1983/84 anvisa ett reservationsanslag av 500 000 000 kr.

Alf Wennerfors m. fl. (m) yrkar i motion 1594 att regeringens framställning skall avslås och hänvisar som grund härför till att behållningen på anslaget är så stor att nya medel inte behöver anvisas för nästa budgetår.

Av de ca 8 miljarder kronor som utgör totalramen för det regionalpolitiska stödet till näringslivet under den nu pågående femårsperioden är i runt tal 5 miljarder kronor avsatta till lokaliseringsslån. Till täckning av den långivningen har hittills anvisats 2750 milj. kr. Även om ramtekniken medger en flexibilitet i själva anslagstilldelningen bör dock råda viss balans mellan den regionalpolitiska målsättning som rambeloppet är uttryck för och de anslag som anvisas till fullföljande av denna målsättning. Av detta skäl biträder utskottet regeringens anslagsframställning och avstyrker samtidigt motion 1594 i motsvarande del.

Regionalpolitiskt stöd: Regionala utvecklingsinsatser

1981/82 Utgift	¹ 236 000 000	Reservation	² 15 607 684
1982/83 Anslag	275 000 000		
1983/84 Förslag	298 250 000		

¹ Beloppet utgör summan av medel på de tidigare anslagen Åtgärder i glesbygder och Åtgärder m. m. i anslutning till länsplanering samt utfallet av stöd till investeringar med kapitalbehov om högst 7 milj. kr. från det tidigare förslagsanslaget Regionalpolitiskt stöd: Bidragsverksamhet.

² Beloppet utgör summan av de reella reservationerna på de tidigare anslagen och Åtgärder i glesbygder och Åtgärder m. m. i anslutning till länsplanering.

Anslaget, som är nytt fr. o. m. innevarande budgetår, finansierar

1. de lokaliserings- och investeringsbidrag som beslutas av länsstyrelserna,

2. det statliga stödet till glesbygder,

3. länsstyrelsernas regionala utvecklingsarbete.

Innevarande budgetårs anslag har följande fördelning på länsstyrelserna:

1. länsstyrelsen i Stockholms län	4 000 000
2. länsstyrelsen i Uppsala län	3 000 000
3. länsstyrelsen i Södermanlands län	2 500 000
4. länsstyrelsen i Östergötlands län	2 500 000
5. länsstyrelsen i Jönköpings län	2 200 000
6. länsstyrelsen i Kronobergs län	2 200 000
7. länsstyrelsen i Kalmar län	3 500 000
8. länsstyrelsen i Gotlands län	3 000 000
9. länsstyrelsen i Blekinge län	4 200 000
10. länsstyrelsen i Kristianstads län	800 000
11. länsstyrelsen i Malmöhus län	1 400 000
12. länsstyrelsen i Hallands län	800 000
13. länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län	7 500 000
14. länsstyrelsen i Älvsborgs län	9 500 000
15. länsstyrelsen i Skaraborgs län	1 500 000
16. länsstyrelsen i Värmlands län	19 000 000
17. länsstyrelsen i Örebro län	5 800 000
18. länsstyrelsen i Västmanlands län	7 000 000
19. länsstyrelsen i Kopparbergs län	20 800 000
20. länsstyrelsen i Gävleborgs län	16 400 000
21. länsstyrelsen i Västernorrlands län	26 400 000
22. länsstyrelsen i Jämtlands län	40 000 000
23. länsstyrelsen i Västerbottens län	40 000 000
24. länsstyrelsen i Norrbottens län	51 000 000
Summa kr.	275 000 000

Regeringen föreslår under punkten C 3 (s. 81–83) att riksdagen skall

1. anta ett inom handelsdepartementet upprättat förslag till lag om upphävande av lagen (1980:564) med bemyndigande om sänkning av ortstilllägg för vissa oljeprodukter, m. m.,

2. till Regionalpolitiskt stöd: Regionala utvecklingsinsatser för budgetåret 1983/84 anvisa ett reservationsanslag av 298 250 000 kr.

Det under 1. avsedda lagförslaget har följande lydelse:

Förslag till**Lag om upphävande av lagen (1980: 564) med bemyndigande om sänkning av ortstillägg för vissa oljeprodukter, m. m.**

Härigenom föreskrivs att lagen (1980: 564) med bemyndigande om sänkning av ortstillägg för vissa oljeprodukter, m. m. skall upphöra att gälla vid utgången av juni 1983.

Bidrag till vissa oljetransporter i glesbygd

Med början år 1981 ges statliga bidrag till vissa oljetransporter i glesbygd. Med stöd av den ovan nämnda lagen kan regeringen meddela föreskrifter om det högsta ortstillägg som får tas ut vid försäljning av olja till förbrukare i inre Norrland och västra Svealand. Syftet är att minska prisskillnaderna på olja. Säljarna får kompensation enligt vissa regler i form av transportbidrag. Detta bidrag bekostas från ett särskilt anslag. Bidrag till vissa oljetransporter i glesbygd, som för innevarande budgetår anvisats med 20 milj. kr. på handelsdepartementets huvudtitel.

Regeringen anser att detta bidragssystem fått allt mindre vikt från regional- och fördelningspolitiska synpunkter. Systemet bör avvecklas och bortfallet av bidragsmedel kompenseras genom en uppräknig av det förevarande anslaget till Regionala utvecklingsinsatser.

I centerpartiets partimotion 818 yrkas att riksdagen under industridepartementets huvudtitel skall anvisa ett reservationsanslag av 20 milj. kr. till finansiering av en fortsatt bidragsgivning.

Dessutom yrkas i två motioner avslag på regeringens förslag, nämligen 400 av Sven Henricsson m. fl. (vpk) och 1053 av Börje Hörnlund m. fl. (c). I båda motionerna finner man det stötande att ta bort ett utjämningsstöd till avlägsna landsdelar med särskilt höga uppvärmningskostnader. I motion 400 begärs också att riksdagen skall anvisa medel till fortsatt bidragsgivning.

Utskottet delar regeringens uppfattning att effekterna för de enskilda konsumenterna generellt sett är så begränsade att det inte är motiverat att upprätthålla ett särskilt bidragssystem och speciella statliga regleringar. De medel som anvisats för bidragsgivningen kan på ett effektivare sätt komma glesbygden till godo över förevarande anslag. Utskottet biträder alltså regeringens förslag i sak och avvisar motionernas avslagsyrkanden och därtill knutna yrkanden om medelsanvisning för fortsatt bidragsgivning. Regeringens lagförslag bör sålunda antas av riksdagen.

I motion 400 av Sven Henricsson (vpk) m. fl. finns också ett yrkande om att riksdagen skall ställa sig bakom vad som anförs i motionen om en utjämning av priserna på oljeprodukter.

Motionärerna påpekar att det är vpk:s mening att man bör arbeta för en total prisutjämning i hela landet. Av statsfinansiella skäl vill de dock avvakta med att framställa ett sådant förslag. Inte heller utskottet är berett att förorda att riksdagen gör ett uttalande med den inriktning som åsyftas med yrkandet utan avstyrker detsamma.

Glesbygdsstödet utformning

I den föregående framställningen har redovisats en av regeringen föreslagna mindre förändringar av reglerna för stödet till glesbygdsbutiker. Andra förändringar av glesbygdsstödet har aktualiserats i tre motioner.

Centerpartiet yrkar i partimotion 2138 att *beloppsgränserna för bl. a. stöd till glesbygdsföretag* skall höjas. Föregående års regionalpolitiska beslut innebar såvitt här är i fråga att högsta beloppet för avskrivningslån höjdes från 125 000 till 200 000 kr. och att högstbeloppet för stöd till uthyrningsstugor räknades upp från 20 000 till 30 000 kr. per stuga. Centerpartiet begär nu att högstbeloppen skall bestämmas till 250 000 kr. resp. 40 000 kr. Dessutom yrkas att stödet till intensifierade kommunala sysselsättningsinsatser i glesbygder, IKS-stödet, skall när det gäller enskilda objekt höjas från 30 000 till 40 000 kr.

Med hänsyn till de betydande höjningar av beloppsgränserna som gjordes så sent som förra året anser utskottet att det i dagens finansiella läge inte är möjligt att redan nu överväga ytterligare uppräkningsåtgärder. Därför avstyrks motionen på dessa punkter.

I motion 2157 av Nils-Olof Gustafsson m. fl. (s, m, c) begärs att riksdagen skall ge regeringen till känna vad som i motionen anförs om *utveckling av kombinationssysselsättning*. Motiveringen till yrkandet finns i motion 2156 om jordbruket i Jämtlands län. Motionärerna pekar där på att kombinationer i ett deltidjordbruk är inte bara jord/skog utan även jord/turism, jord/fiske, jord/kommunalt arbete osv. Motionärerna menar att kombinationer av dessa olika slag är ägnade att hålla en glesbygd vid liv och bör därför få stöd. Av det skälet anser de att bidragsbestämmelser och tillämpningsföreskrifter för lantbruksnämnderna bör få större flexibilitet.

Kombinationssysselsättning har alltid varit vanlig i glesbygderna, och möjligheterna att utveckla denna form av sysselsättning framhålls av glesbygdsdelegationen som en nyckelfråga. Detta är också utskottets uppfattning. Stöd kan lämnas bl. a. av glesbygdsmedel. Detta gäller även lantbruksföretag. I själva verket var det den stora andelen ärenden om stöd till lantbruk som motiverade att stödet till företag i glesbygder fram till den 1 juli förra året i flertalet län behandlades av lantbruksnämnderna. Den överflyttning av handläggningen som därefter skett till vissa länsstyrelser är självklart inte avsedd att medföra ändringar i stödpolitikens allmänna inriktning. Utskottet utgår från att glesbygdsdelegationen ägnar frågan om kombinationssysselsättning i glesbygd fortsatt uppmärksamhet. Det bör vidare erinras om att kommittén för översyn av stödet till jordbruket i norra Sverige haft till uppgift att överväga inte bara prisstödet utan hela det statliga stödet till jordbruket i denna del av landet. I detta ingår uttryckligen att kommittén skall pröva samordningen mellan rationaliseringsstödet till jordbruket och glesbygdsstödet. Kommittén avlämnade två betänkan- den i höstas och har därmed slutfört sitt uppdrag. Frågor av det slag som tagits upp i motionen berörs alltså i hög grad av redan pågående eller nyss

redovisat utredningsarbete. Med hänsyn härtill och till vad i övrigt anförs bör motionen inte leda till någon åtgärd.

Anna Wohlin-Andersson (c) och andre vice talmannen Anders Dahlgren (c) yrkar i motion 306 att riksdagen skall begära att ändring görs i förordningen om glesbygdssöd så att *transportstöd i ostkustens skärgårdar* kan utgå kontinuerligt. Motionärerna hänvisar till att ett sådant stöd har försöksvis utgått i Östergötlands skärgård åren 1980–1982. När stödverksamheten nu skall permanentas visar det sig att en, som motionärerna hävdar, ny bestämmelse i glesbygdsförordningen lägger hinder i vägen. Denna bestämmelse medger nämligen att statligt stöd kan utgå endast under ett inledningsskede av tre år.

Bestämmelsen om en begränsning till tre år av driftsstöd infördes redan i 1979 års förordning om glesbygdssöd. Tanken har varit att driftsstödet skulle utgå under ett uppbyggnadsskede av en verksamhet som det är önskvärt att stödja. Däremot är det en nyhet genom 1982 års regionalpolitiska beslut att även godstransporter i vissa fall skall kunna ges glesbygdssöd. När denna utvidgning gjordes av glesbygdssstödet övervägdes inte att förlänga bidragstiden. Utskottet är inte heller berett att nu förorda en förlängning och avstyrker sålunda motionen.

Medelsbehovet

Regeringen begär, som förut nämnts, ett anslag av 298 250 000, en uppräkningsräkning i förhållande till innevarande budgetårs anslag med 23 250 000 kr.

Centerpartiet föreslår i partimotion 818 att anslaget höjs med 150 milj. kr. i förhållande till regeringens förslag och sålunda uppförs med 448 250 000 kr. Förslaget är ett led i den omdisposition som centerpartiet vill göra av medlen under detta anslag och anslaget på arbetsmarknadsdepartementets huvudtitel till Sysselsättningskapande åtgärder (beredningsarbeten m. m.). Centerpartiet har i samma motion begärt att detta senare anslag skall minskas med totalt 170 milj. kr. varav alltså 150 milj. kr. är avsedda att överföras till förevarande anslag till Regionala utvecklingsinsatser.

På framställning av utskottet i betänkandet AU 1982/83: 21 (hemställan mom. 71) har riksdagen den 13 april avslagit yrkandet i motion 818 om att räkna ned anslaget Sysselsättningskapande åtgärder med 170 milj. kr. Därmed föreligger från motionens egen utgångspunkt inte längre förutsättningar att genomföra den planerade omdispositionen av anslagsmedlen. För egen del anser utskottet att det föreliggande yrkandet i motion 818 skall avslås.

Alf Wennerfors m. fl. (m) yrkar i motion 1594 att anslaget skall uppföras med 312 milj. kr., dvs. en ökning i förhållande till regeringens förslag med inte fullt 14 milj. kr. Motionärerna motiverar sitt förslag med att de har ett allmänt intryck av att pengarna på anslaget gör förhållandevis stor nytta, beroende på anslagets relativt fria karaktär utan besvärande detaljregle-

ringar. Därutöver markerar motionärerna sin allmänna inställning att "de begränsade selektiva insatser, som även framgent bör göras bör koncentreras till den regionala nivån under länsstyrelsernas ledning".

Utskottet anser att motiveringen till den alternativa anslagsframställningen i motion 1594 är av så allmänt hållet slag att den inte ger riksdagen anledning att frångå regeringens begäran om anslag. Motionens yrkande bör avslås, och anslaget uppföras i enlighet med det av regeringen begärda beloppet.

Täckande av förluster på grund av kreditgarantier till företag i glesbygder m. m.

1981/82 Utgift	608 200
1982/83 Anslag	1 000
1983/84 Förslag	1 000

Regeringen föreslår under punkten C 4 (s. 84) att riksdagen skall

1. medge att under budgetåret 1983/84 statlig kreditgaranti för lån till företag i glesbygder och för lån till anskaffning av varulager beviljas med sammanlagt högst 52 000 000 kr.,

2. till Täckande av förluster på grund av kreditgarantier till företag i glesbygder m. m. för budgetåret 1983/84 anvisa ett förslagsanslag av 1 000 kr.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag under denna anslagspunkt.

Ersättning för nedsättning av socialavgifter

1982/83 Anslag	80 000 000
1983/84 Förslag	170 000 000

Anslaget är nytt fr. o. m. budgetåret 1982/83. Det är avsett att täcka bortfallet av avgiftsinkomster till följd av nedsättningen med 10% av socialavgifterna för arbetsgivare i Gällivare, Jokkmokks, Kiruna och Pajala kommuner. Anslagsbeloppet för innevarande budgetår täcker en halv årskostnad.

Regeringen föreslår under punkten C 5 (s. 84–85) att riksdagen till Ersättning för nedsättning av socialavgifter för budgetåret 1983/84 skall anvisa ett förslagsanslag av 170 000 000 kr. Det av regeringen föreslagna anslaget är avsett att täcka helårskostnaden för nuvarande avgiftsnedsättning.

Alf Wennerfors m. fl. (m) yrkar i motion 1594 att anslaget uppförs med 335 000 000 kr. Uppräkningen är betingad av förslaget i samma motion att med verkan från den 1 januari 1984 sätta ned socialavgifterna med vissa procentsatser i de delar av stödområde A som inte redan har avgiftsnedsättning och i hela stödområde B.

Utskottet har tidigare i betänkandet avstyrkt yrkandet i motion 1594 om nedsättning av socialavgifterna. Till följd härav avstyrks även anslagsyrkandet i samma motion.

Anslaget bör för nästa budgetår föras upp med det av regeringen begärda beloppet, 170 milj. kr. Utskottet behandlar i betänkandet AU 1982/83: 24 om utveckling i Norrbotten principer för en utvidgad nedsättning av socialavgifter i detta län med anledning av proposition 1982/83: 120 och motioner i anslutning till den propositionen. Regeringen har anmält att den vid bifall till vad som anförs i propositionen har för avsikt att återkomma under hösten 1983 med förslag rörande den närmare utformningen av avgiftsnedsättningen fr. o. m. den 1 januari 1984. Ytterligare medel kan därvid behöva tillföras förevarande anslag på tilläggsbudget.

I sammanhanget tar utskottet upp även motion 2086 av Rune Ångström (fp), som förordar en *sänkning av arbetsgivaravgifterna i Sorsele och Dorotea kommuner*. Regeringen bör lägga fram förslag med denna innebörd. Motionärens motiv för förslaget är att situationen i de båda Västerbottenkommunerna är fullt jämförbar med läget i de fyra Norrbottenkommuner i vilka statsmakterna funnit nödvändigt att vidta en sådan åtgärd.

Det system med reduktion av arbetsgivaravgifterna som börjat införas i Norrbotten bör ses mot bakgrund av den särskilt ogynnsamma utvecklingen i detta län. Om man skall gå vidare med ett sådant system och göra det tillämpligt även i andra landsdelar hör till de frågor som den nya regionalpolitiska utredningen skall överväga. Med hänsyn härtill är utskottet inte berett att förorda ett initiativ av det slag som begärs i motion 2086, som alltså bör lämnas utan åtgärd.

Stödområdesindelningen

Våren 1982 fattade riksdagen beslut om ny stödområdesindelning att gälla fr. o. m. den 1 juli 1982. Det nya systemet som omfattar stödområdena A–C ersatte därmed det tidigare gällande systemet som omfattade stödområdena 1–6. Den nya stödområdesindelningen framgår av följande sammanställning.

Län/kommun	Stöd- område Förr Nu	Län/kommun	Stöd- område Förr Nu
<i>Norrbottens län</i>		Älvsbyn	5 B
Arjeplog	6 A	Arvidsjaur	5 B
Jokkmokk	6 A	Luleå	4 C
Gällivare	6 A	Piteå	4 C
Kiruna	6 A	Boden	4 C
Pajala	6 A		
Övertorneå	6 A	<i>Västerbottens län</i>	
Överkalix	6 A	Sorsele	6 A
Haparanda	6 A	Storuman	6 A
Kalix	6 A	Vilhelmina	6 A

Län/kommun	Stöd- område	Förr	Nu	Län/kommun	Stöd- område	Förr	Nu
Dorotea	6	A		<i>Kopparbergs län</i>			
Åsele	6	A		Ålvdalen	5	B	
Norsjö	5	B		Malung	5	B	
Vindeln	5	B		Vansbro	5	B	
Lycksele	5	B		Orsa	4	C	
Vännäs	5	C		Mora	4		
Bjurholm	5	B		Venjans förs.	4	B	
Skellefteå	4			Övr. förs.	4	—	
Fjällfors, Jörns, Kalvträsk förs.	4	B		Ludvika	3	C	
Övr. förs.	4	C		Smedjebacken	3	C	
Robertsfors	4	C		Avesta	3	C	
Nordmaling	4	C		<i>Värmlands län</i>			
<i>Västernorrlands län</i>				Torsby	5	B	
Sollefteå	5	B		Hagfors	4	C	
Ånge	5	B		Munkfors	4	C	
Kramfors	4	C		Filipstad	4	C	
Örnsköldsvik	4			Storfors	4	C	
Anundsjö, Björna, Skorped, Trehör- ningsjö förs.	4	B		Eda	4	C	
Övr. förs.	4	C		Sunne	4	C	
Sundsvall	3			Årjäng	3	C	
Holms och Lidens förs.	3	C		Arvika	3	C	
<i>Jämtlands län</i>				Säffle	3	C	
Strömsund	6	A		<i>Örebro län</i>			
Berg	6	A		Hällefors	3	C	
Ragunda	6	A		Ljusnarsberg	3	C	
Bräcke	5	B		Lindesberg	2		
Kräkum	5			Guldsmedshyttans och Ramsbergs förs.	2	C	
Ås, Näskotts, Aspås, Rödöns förs.	5	C		<i>Västmanlands län</i>			
Övr. förs.	5			Skinnskatteberg	2	C	
Åre	5	B		Fagersta	2	C	
Härjedalen	5	B		Norberg	2	C	
Östersund	4	C		<i>Älvsborgs län</i>			
<i>Gävleborgs län</i>				Dals Ed	3	C	
Ljusdal	5	B		Bengtstors	3	C	
Nordanstig	3	C		Åmål	3	C	
Hofors	3	C		<i>Gotlands län</i>			
Bjuråkers förs.	3	C		Gotland	4	C	
Övr. förs.	3						
Söderhamn	3	C					

I motionen föreslås ändringar i det gällande systemet. Förslagen redovisas i följande motioner.

Motioner

- 1537 av Marianne Stålberg m. fl. (s)
 658 av Sven Henricsson (vpk)
 1513 av Wivi-Anne Cederqvist
 m. fl. (s)
 1582 av Olle Westberg m. fl. (s)
 2194 av Gunnel Jonäng (c) och
 Gunnar Björk i Gävle (c)
 1046 av Gunhild Bolander (c)

Förslag

- Bräcke kommun till stödområde A.
 Timrå kommun till stödområde C.
 Sandvikens kommun till stödområde C.
 norra och södra Gotland till stödområde B.

Som ovan anförts antog riksdagen för mindre än ett år sedan efter noggrann prövning en ny stödområdesindelning. Med hänvisning härtill samt till att den regionalpolitiska utredningen har till uppgift att bl. a. se över principerna för stödområdessystemet avstyrker utskottet de i sammanhanget upptagna motionerna.

Utvecklingsproblem i landsdelar och län

I detta avsnitt behandlar utskottet motioner som rör utvecklingen i olika delar av landet. I motionerna redovisas problem och ställs krav på åtgärder av olika slag från statens sida. I de åtgärdsprogram som presenteras ingår initiativ inom en rad områden. Det gäller utöver regional- och sysselsättningspolitiken även t. ex. utbildnings-, trafik-, industri- och energipolitiken. Vissa förslag som förs fram är av långsiktig karaktär, t. ex. förslag om åtgärdsprogram och utvecklingsplaner i länen. Andra förslag avser kortsiktiga insatser för att uppehålla sysselsättningen.

I flera motioner föreslås ändringar i nuvarande stödområdesindelning. De förslagen har utskottet behandlat i föregående avsnitt. Även förslag om decentralisering av statlig verksamhet och medel för utvecklingsinsatser i länen har utskottet behandlat tidigare i betänkandet.

Utskottet har under behandlingen av motionerna haft till sitt förfogande ett omfattande statistiskt material om samtliga läns och kommuners utveckling. Materialet, som tagits fram i samarbete med riksdagens upplysningstjänst, redovisas i bilaga till detta betänkande.

Under senare år har utskottet inför behandlingen av motioner med förslag till åtgärder i olika landsdelar och län redovisat vissa principiella synpunkter om regionalpolitikens förutsättningar och möjligheter. Utskottet vill bl. a. framhålla att målsättningen att nå regional balans underlättas i en situation av ekonomisk tillväxt och ett expanderande näringsliv. De senaste årens svaga industrikonjunktur som inträffade parallellt med strukturer kriser inom flera av våra mest betydelsefulla industribranscher har medfört svåra problem på orter och hela regioner såväl inom stödområdena som i övriga delar av landet.

Det är f. ö. också så att problemen i vissa delar av landet – främst skogsläna – har sin huvudsakliga orsak i ett stort beroende av de basnäringar som genomgått och genomgår en betydande strukturomvandling. I andra delar av landet har däremot problemen främst orsakats av det besvärliga konjunkturläget. När tecken nu finns på en konjunkturuppgång bör följaktligen den negativa utvecklingen i dessa delar av landet kunna vändas.

I åtskilliga motioner finns förslag om arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Utskottet vill härvid hänvisa till att riksdagen – med anledning av betänkandet AU 1982/83: 21 – i dagarna fattat beslut om anslagen till de arbetsmarknadspolitiska insatserna under nästa budgetår. Utskottet har i det

sammanhanget bl. a. slagit fast att det ankommer på AMS att fördela beredskapsmedlen länen emellan. Mot bakgrund av problemens omfattning pågår f. n. överväganden inom regeringens kansli om ytterligare insatser och nya initiativ inom arbetsmarknadspolitiken.

Utskottet vill slutligen erinra om att regeringen mot bakgrund av problemen i Norrbottens län förelagt riksdagen en rad förslag som syftar till en vändning av utvecklingen i länet (prop. 1982/83: 120). Utskottet kommer senare i vår att behandla situationen i Norrbotten med anledning av proposition 120 jämte motioner (AU 1982/83: 24). Med hänsyn härtill går utskottet i detta sammanhang inte närmare in på situationen i detta län.

Norrland

Utskottet behandlar under denna rubrik Västerbottens, Västernorrlands, Jämtlands och Gävleborgs län. Som nyss nämnts behandlas situationen i Norrbottens län i betänkandet AU 1982/83: 24.

Västerbottens län har under 1970-talet utvecklats positivt totalt sett. Enligt prognoserna beräknas den utvecklingen fortsätta. Den inomregionala balansen har försämrats under 1970-talet. Inlandskommuner som Sorsele, Norsjö och Vindelns har inte kunnat hålla befolkningssiffrorna uppe. Den negativa utvecklingen i dessa kommuner har dock bromsats upp. Däremot har Umeåregionen utvecklats mycket positivt.

Arbetslösheten i länet låg under förra året genomsnittligt ca 1% över riket. Högst var arbetslösheten i Sorsele kommun med en arbetslöshet på 8,2% av totalbefolkningen i åldern 16–64 år och 11,5% av antalet ungdomar. I slutet av februari i år var ca 6600 personer registrerade som kvarstående arbetslösa arbetssökande.

I motion 816 av Per-Ola Eriksson m. fl. (c) framhålls betydelsen av glesbygdssstödet. Insatserna för utveckling i glesbygden bör därför räknas upp. Västerbottens län föreslås få ytterligare 30 milj. kr. till regionala utvecklingsinsatser. Anslaget till arbetsmarknadsservice bör minskas i motsvarande grad.

Västernorrlands län har förlorat ca 2000 invånare (ca 1%) sedan år 1970. Fram till år 1990 beräknas länet enligt prognoserna tappa ytterligare bortemot 2% av sin befolkning. Särskilt stora är problemen i kommunerna Ånge, Kramfors och Sollefteå. Totalt sett hade länet under år 1982 en något högre arbetslöshet än riket. Högst var arbetslösheten i kommunerna Kramfors och Sollefteå. I slutet av februari månad i år var 6700 arbetslösa registrerade som kvarstående sökande i länet.

I motion 817 av Bo Forslund m. fl. (s) föreslås ett omfattande åtgärdsprogram i syfte att förstärka industristrukturen i länet. Programmet innehåller bl. a. förslag om skogsvårdsprogram, treårigt industrialiseringsprogram, satsningar inom kommunikationsområdet, insatser inom turism samt ökade medel till prospektering.

Även i motion 658 av Sven Henricsson (vpk) begärs ett åtgärdsprogram

för länet. Bl. a. föreslås statliga satsningar inom kommunikationsområdet, skogsvårdsprogram samt extra medelstilldelning till länsstyrelsen. Vidare föreslås ändrad stödområdesindelning för Timrå kommun. Den frågan har utskottet tagit ställning till tidigare i betänkandet.

Sven-Erik Nordin (c) föreslår i motion 1529 att den s. k. Köpmanholmengruppen skall tillföras ytterligare 5 milj. kr. för sin verksamhet. Dessa medel föreslås bli anvisade ur anslaget till regionala utvecklingsinsatser.

Slutligen framhåller Ingemar Eliasson (fp) i motion 2182 att det är angeläget att regeringen aktivt stöder strävanden till industrisamverkan mellan svenska företag i Västernorrland och norska företag. Länsorganens medverkan i detta sammanhang beräknas kosta 350 000 kr. per år i två år. Motionären yrkar att regeringen ur anslaget till regionala utvecklingsinsatser skall bevilja dessa medel.

I Jämtlands län har befolkningen ökat med ca 4 000 sedan 1970-talets början. Den inomregionala obalansen har emellertid förvärrats. Östersundsregionen har expanderat kraftigt medan främst kommunerna Ragunda, Strömsund och Bräcke har fått vidkännas en betydande befolkningsminskning.

Arbetslösheten var under år 1982 totalt i länet i stort sett på samma nivå som i riket. I kommunerna Strömsund och Härjedalen var arbetslösheten över 5 %. I slutet av februari månad i år var drygt 2 800 personer arbetslösa i länet. Slutligen bör nämnas att Jämtlands län har den högsta andelen förtidspensionärer av samtliga län.

I motionerna 2080 av Marianne Ståhlberg m. fl. (s, m, c) och 2088 av Nils Åsling (c) föreslås att statliga medel skall utgå för genomförande av en försöksverksamhet i Jämtlands län. Förslaget, som utarbetats inom länsstyrelsen, innebär att länet skall bli försökslän för att under en period av fem år pröva en friare användning av statliga regionala medel och nya samarbetsformer mellan regionala statliga organ. Syftet med verksamheten är en bättre samordning och därmed ett bättre tillvaratagande av resurserna inom olika sektorer. För att underlätta och stimulera en sådan verksamhet fordras särskilda insatser. Motionärerna föreslår därför att ett årligt anslag på 50 milj. kr. skall tillföras länet under den femåriga försöksperioden.

I motion 2088 erinras dessutom om att centerpartiet i motion 818 föreslagit att det s. k. länsanslaget skall räknas upp med 150 milj. kr. genom en motsvarande överföring från anslagen till arbetsmarknadspolitiken. Med oförändrad andel av länsanslagen skulle därmed Jämtlands län kunna få en ökad tilldelning från 40 milj. kr. till ca 70 milj. kr.

Härutöver föreslås ett åtgärdsprogram innehållande bl. a. insatser inom kommunikationsområdet, medel till prospektering, sänkning av arbetsgivaravgifterna för mindre företag samt satsning på högskolan i Östersund när det gäller forskning och utveckling inom regionalpolitiken.

Vidare föreslås i en annan motion, 1537, med Marianne Ståhlberg (s) som

första namn ett åtgärdsprogram för länets utveckling. Vissa förslag omspänner ett flertal verksamhetsområden och behandlas i andra sammanhang. Utskottet tar här upp till behandling ett förslag i motionen som innebär en ökad medelstildelning till länet för regionala utvecklingsinsatser. Ett förslag om en uppflyttning av Bräcke kommun till stödområde A har utskottet tagit ställning till i ett tidigare avsnitt.

Gävleborgs län har under 1970-talet haft en i stort sett oförändrad befolkning. För återstoden av 1980-talet beräknas en viss minskning av befolkningen. Inom länet är problemen särskilt stora i kommunerna Hofors, Bollnäs och Ljusdal.

Arbetslösheten i länet under år 1982 låg inemot 1 % över riksgenomsnittet. Störst var arbetslösheten i Ljusdals kommun med en total arbetslöshet på 5,5 % och en ungdomsarbetslöshet på 11,1 %. Vid februari månads utgång i år var drygt 8 300 personer arbetslösa i länet.

Situationen i länet tas upp i ett flertal motioner.

I motion 1058 av Jan-Erik Wikström (fp) framhålls behovet av en kraftig omstrukturering inom de för länet viktiga basnäringarna stål- och skogsindustrierna. Statsmakten måste skapa rimliga villkor för utveckling och företagande. Samtidigt understryks att huvuddelen av initiativen måste komma från länets egna företag och organ. Kortsiktigt måste arbetsmarknadspolitiska insatser göras i länet.

I motion 1582 av Olle Westberg m. fl. (s) framhålls länets starka beroende av basindustrierna. Motionärerna föreslår bl. a. ökad statlig verksamhet till länet och en inplacering av Sandvikens kommun i stödområde C. Dessa frågor har utskottet behandlat tidigare i betänkandet. I detta sammanhang tar utskottet upp medlen till utvecklingsinsatser i Gävleborgs län och statliga medel för uppbyggnad av regionalt utvecklingsbolag.

Gunnel Jonäng (c) och Gunnar Björk i Gävle (c) föreslår bl. a. i motion 2194 ökad satsning på jordbruk och energihushållning, satsning på alternativa energikällor, ökad statlig verksamhet till länet, upprustning av vägnätet samt uppbyggnad av regionala utvecklingsbolag i länet. Som tidigare nämnts har frågan om inplacering av Sandviken i stödområde C behandlats i ett tidigare avsnitt.

I motion 2070 av Bertil Måbrink (vpk) föreslås att ett handlingsprogram utarbetas för Söderhamns kommun. Bl. a. nämner motionären utlokalisering av statlig verksamhet till kommunen.

I motion 504 av Ingrid Hemmingsson m. fl. (m), slutligen, framhålls behovet av insatser i hela Norrland. Motionärerna anför bl. a. att regionalpolitiska insatser måste göras främst i skogslänen för att skapa ett med landet i övrigt mera likvärdigt företagsklimat. Insatserna bör i första hand vara av generell natur. Dock bör under en lång övergångstid även riktade åtgärder sättas in. Motionärerna föreslår bl. a. ökad decentralisering av beslutsfattandet, sänkning av arbetsgivaravgifterna i stödområde A och B, avskaffande av elenergiskatten i stödområdena A och B, reformering av

transportstödet samt ersättning av lokaliseringsslånen och större delen av avskrivningsslånen med statliga kreditgarantier.

Motionärerna föreslår att motionen skall överlämnas till den regionalpolitiska utredningen.

För egen del vill utskottet anföra följande.

Beskrivningen av Norrlandslänens utveckling och de i sammanhanget redovisade motionerna återspeglar de stora problem som denna del av landet brottas med. De regionalpolitiska problemen har f. ö. traditionellt varit störst i dessa län.

Som framgår av redovisningen ovan har Västerbottens och Jämtlands län lyckats hålla befolkningsciffrorna uppe under senare år medan Västernorrlands län fått vidkännas en befolkningsminskning. I Gävleborgs län har befolkningen varit i stort sett oförändrad. För återstoden av 1980-talet beräknas en negativ befolkningsutveckling i Västernorrlands och Gävleborgs län. Som utskottet tidigare framhållit tas utvecklingen i Norrbottens län upp i betänkandet AU 1982/83: 24 med anledning av proposition 1982/83: 120 om utveckling i Norrbotten. Utskottet vill emellertid redan i detta sammanhang peka på att Norrbottens län enligt prognoserna skulle få den största utflyttningen av samtliga Norrlandslän. Samtliga län har betydande inomregionala problem. Tillväxten har i huvudsak skett i vissa kustområden och i Östersunds kommun.

Näringslivet i Norrlandsläna är till stor del baserat på inhemska råvaror, vilket fått allvarliga konsekvenser till följd av den svaga utvecklingen under senare år inom denna del av näringslivet. Detta gäller inte minst i bruksorterna i Gävleborgs län. Till dessa orters problem återkommer utskottet senare i betänkandet.

Som framgår av motionerna finns en rad uppslag inom läna för att komma till rätta med problemen. Inom ramen för länsplaneringsarbetet i dessa län har också bedrivits ett omfattande arbete som syftar till att åstadkomma en industriell utveckling i läna. Utskottet vill härvid erinra om att Norrlandsläna med hänsyn till problemens omfattning tilldelas en i förhållande till deras andel av rikets befolkning betydande del av de statliga medel för utvecklingsinsatser som fördelas av regeringen. För innevarande budgetår har Norrbottens län tilldelats 51 milj. kr., Västerbottens och Jämtlands län vardera 40 milj. kr., Västernorrlands län 26,4 milj. kr. samt Gävleborgs län 16,4 milj. kr. Dessa medel kan komma till användning för det arbete med åtgärdsprogram och projektgrupper m. m. som aktualiseras i motionerna. Detta gäller även det i och för sig angelägna Mittnorden-samarbete som tas upp i motion 2182. Nordiska rådet beslutade f. ö. vid sin senaste session att ett sådant samarbete skulle underlättas. Vidare möjliggörs olika slag av glesbygdsinsatser, t. ex. inom jord- och skogsbruket.

Utskottet vill med anledning av framförda önskemål om ytterligare medel för utvecklingsinsatser till bestämda län hänvisa till att medlen fördelas av regeringen främst efter problemens omfattning. Utskottet har

tidigare i sitt av riksdagen antagna betänkande AU 1982/83: 21 avvisat centerpartiets förslag att föra över medel från arbetsmarknadspolitiken till det här aktuella regionalpolitiska anslaget för utvecklingsinsatser i länen. Härav följer att motion 2088 avstyrks i denna del.

Utskottet vill i sammanhanget även erinra om att flertalet kommuner i Norrland är placerade i stödområde, vilket ger goda möjligheter till regionalpolitiskt stöd.

Utskottet har tidigare i detta betänkande erinrat om riksdagens beslut att Norrlandslänet skall prioriteras vid lokalisering av statlig verksamhet. Utskottet är inte berett att härutöver göra några utfästelser i frågan.

När det gäller behovet av arbetsmarknadspolitiska insatser erinrar utskottet om vad som sagts i inledningen till detta avsnitt om de resurser till arbetsmarknadspolitiken för nästa budgetår som riksdagen i dagarna fattat beslut om. Inom regeringens kansli övervägs f. ö. ytterligare åtgärder mot ungdomsarbetslösheten och den låga byggsysselsättningen.

Med anledning av förslagen i motionerna 2080 och 2088 om statliga medel till en försöksverksamhet i Jämtlands län vill utskottet framhålla att det finns anledning ställa sig positiv till att man inom länet eftersträvar en bättre samordning av de statliga insatserna för ett mer effektivt utnyttjande av de samlade resurserna. Med hänsyn till det pågående arbetet i den regionalpolitiska utredningen är utskottet emellertid inte berett att föreslå riksdagen de särskilda medel för försöksverksamheten som motionärerna föreslagit. Detta hindrar självfallet inte att arbetet t. v. bedrivs i mindre skala inom ramen för länsplaneringsarbetet och med utnyttjande av de medel för utvecklingsinsatser som regeringen tilldelar länet.

Motionerna avstyrks med hänvisning härtill.

Utskottet avstyrker även med hänvisning till det ovannämnda utredningsarbetet motion 504, vilken innehåller en rad förslag till regionalpolitiska åtgärder i Norrland vilka föreslås bli överlämnade till den regionalpolitiska utredningen. Som utskottet tidigare redovisat är utredningsdirektiven mycket omfattande. Bl. a. skall prövas avvägningen mellan selektiva och generella medel samt skattefrågor. Det finns mot denna bakgrund inte skäl tillstyrka yrkandet om ett överlämnande av motionen till utredningen.

Mellansverige

Under denna rubrik behandlar utskottet utvecklingen dels i Bergslagen, dels i övriga delar av Mellansverige.

Utskottet tar inledningsvis upp situationen i det bälte med bruksorter i Mellansverige som benämns Bergslagen. Denna region har under senare år haft en negativ befolkningsutveckling. Under de två senaste åren har regionen – med den definition av regionens omfattning som expertgruppen för forskning om regional utveckling (ERU) använder – förlorat ca 7 400 invånare (1 %). De kommuner inom regionen som utvecklats negativt har sedan år 1975 haft en befolkningsminskning på i runda tal 15 000.

Kännetecknande för regionen är ett mycket ensidigt näringsliv, och detta har på grund av sitt exportberoende drabbats hårt av den vikande internationella konjunkturen. Detta gäller särskilt stålindustrin.

Vid järnbruken i Bergslagen har antalet sysselsatta minskat från ca 41 300 år 1973 till ca 31 900 år 1982, dvs. med ca 9 400. Följande järnbruksorter har fått vidkännas en minskning av antalet anställda vid järnbruken under perioden. Uppgifterna är hämtade ur rapporten "Framtid för Bergslagen" från Metallindustriarbetareförbundets utredningsavdelning.

Avesta	-586	Lesjöfors	- 287
Björneborg	-276	Hofors	- 505
Surahammar	-548	Hällefors	- 207
Spännarhyttan	-165	Torshälla	- 796
Horndal	-180	Degerfors	- 344
Kolsva	-221	Storfors	- 682
Fagersta	-911	Munkfors	- 259
Forsbacka	-308	Bångbro	- 90
Österbybruk	-215	Domnarvet	- 671
Långshyttan	- 17	Smedjebacken	- 58
Södersfors	-308	Sandviken	-1 046
Wikmanshyttan	-359	Guldsmedshyttan	- 170
Garphyttan	-286		
Hallstahammar	-312		

Den negativa utvecklingen beräknas fortsätta, vilket bl. a. framgår av industriverkets rapport Var kommer krisen? Industriverket förutspår bl. a. att det kommer att krävas minst 50 000 nya arbetsplatser i Mellansverige under de närmaste tio åren för att kompensera bortfallet av sysselsättningsstillfällen inom industrin.

I följande motioner behandlas situationen i enbart Bergslagskommuner eller i de län som inrymmer Bergslagskommuner.

- 1058 av Jan-Erik Wikström (fp)
- 1512 av Wivi-Anne Cederqvist (s) och Olle Westberg (s)
- 1582 av Olle Westberg m. fl. (s)
- 2194 av Gullan Jonäng (c) och Gunnar Björk i Gävle (c)
- 822 av Yngve Nyquist m. fl. (s)
- 662 av Ingemar Konradsson m. fl. (s)
- 1543 av Bengt Wittbom (m)
- 819 av Olle Göransson m. fl. (s)
- 2075 av Hans Petersson i Hallstahammar m. fl. (vpk)
- 1050 av Lars-Ove Hagberg (vpk)
- 262 av Björn Samuelson (vpk)
- 1621 av Karl-Eric Norrby m. fl. (c, m, fp)
- 2048 av Sven Aspling m. fl. (s)
- 2193 av Sture Korpås m. fl. (c, fp)
- 2081 av Olle Svensson m. fl. (s)

I samtliga motioner framhålls vikten av att särskilda insatser görs i Bergslagen mot bakgrund av den negativa utvecklingen i regionen. Åt-

gärdsprogram föreslås bl. a. för en reindustrialisering av regionens näringsliv. Vidare förs fram krav bl. a. på ökat byggande, ökad prospektering, utveckling av gruvnäringen, satsningar inom energiområdet samt intensifierade arbetsmarknadspolitiska insatser.

I de socialdemokratiska motionerna förs fram kravet på en särskild kommission som skall ha till uppgift att utarbeta ett långsiktigt program för en reindustrialisering av Bergslagen.

I motion 1543 föreslås att en alternativ utvecklingspolitik skall bedrivas i Örebro läns Bergslagskommuner under tre år. Under försöksperioden föreslås att de små och medelstora företagen befrias från elskatt, arbetsgivaravgifterna sänks med 10 %, förmögenhetsbeskattningen för arbetande kapital i de små- och medelstora företagen avskaffas, arbetsmiljölagstiftningen för småföretagen mjukas upp, ett system med lärlingsutbildning skall tillämpas samt att avtal ersätter MBL- och Åmanlagarna på de enskilda företagen.

I motion 2075 från vpk föreslås bl. a. åtgärder för att behålla och utveckla gruvnäringen, införande av ny teknik i stålindustrin, satsningar på produktionsutveckling, åtgärder mot utlandsinvesteringarna samt insatser på energiområdet.

Utskottet delar den oro för utvecklingen i Bergslagen som de aktuella motionerna ger uttryck för. Som ovan nämnts har strukturomvandlingen inom för regionen dominerande verksamheter som gruv- och stålindustrin drabbat regionen och fått allvarliga verkningar för sysselsättningen. Som framhålls i flertalet av motionerna måste bl. a. insatser göras för att skapa förutsättningar för en reindustrialisering i regionen.

Problemen i Bergslagen är uppmärksammade i regeringens kansli, och enligt vad utskottet inhämtat pågår f. n. ett beredningsarbete i syfte att få till stånd åtgärder som kan bidra till att vända utvecklingen. Utskottet utgår från att arbetet bedrivs skyndsamt.

Med hänsyn till det arbete som sålunda pågår inom regeringens kansli synes något behov f. n. inte föreligga av en särskild kommission för Bergslagen. Yrkandena härom avstyrks därför.

Utskottet vill härutöver erinra om de möjligheter länsstyrelserna har att inom ramen för sitt länsplaneringsarbete ta upp skilda förslag till åtgärder. Samtliga länsstyrelser har f. ö. fått regeringens uppdrag att till regeringen inkomma med förslag till regionala industriprogram. Slutligen kan i sammanhanget nämnas att de här berörda länsstyrelserna disponerar betydande belopp för regionala utvecklingsinsatser. Länsstyrelsen i Gävleborgs län disponerar under innevarande budgetår 16,4 milj. kr. för sådana insatser, länsstyrelsen i Örebro län 5,8 milj. kr., länsstyrelsen i Västmanlands län 7 milj. kr., länsstyrelsen i Värmlands län 19 milj. kr., länsstyrelsen i Uppsala län 3 milj. kr. samt länsstyrelsen i Södermanlands län 2,5 milj. kr.

Som framgår ovan har även behovet av arbetsmarknadspolitiska åtgär-

der i regionen aktualiserats i vissa motioner. Utskottet vill härvid hänvisa till vad tidigare sagts om riksdagens i dagarna fattade beslut om resurser till arbetsmarknadspolitiken. Detta gäller inte minst resurserna till beredskapsarbeten. Utskottet vill erinra om att medlen till beredskapsarbeten fördelas av AMS till resp. länsarbetsnämnd efter problemens omfattning. Inom regeringens kansli pågår f. ö. överväganden beträffande behovet av ytterligare insatser, bl. a. för att stimulera byggsysselsättningen.

Utskottet vill slutligen med anledning av framförda förslag om försöksverksamheter inom regionen hänvisa till det arbete som f. n. pågår i den tidigare nämnda regionalpolitiska utredningen.

Med hänvisning till vad som anförts om åtgärder för sysselsättningen i Bergslagen avstyrker utskottet de i sammanhanget behandlade motionerna.

Som framgår av sifferuppgifterna i tabellbilagan till detta betänkande uppvisar även andra delar av de ovan berörda länen problem vad beträffar både befolknings- och sysselsättningsutveckling. Utskottet har tidigare i betänkandet tagit upp situationen i Gävleborgs län. I det följande behandlar utskottet förhållandena i övriga län.

I Kopparbergs län har utvecklingen i främst kommunerna Gagnef och Mora varit mycket positiv under senare år, en utveckling som beräknas fortsätta även under återstoden av 1980-talet. Utöver Bergslagskommunerna Ludvika, Avesta och Smedjebacken uppvisar kommunerna Vansbro, Malung och Älvdalen en negativ utveckling. Arbetslösheten var under år 1982 särskilt hög i kommunerna Rättvik, Vansbro och Malung. För främst Malungs utveckling har strukturomvandlingen inom tekoindustrin (skinnkläder) haft betydelse.

Antalet arbetslösa i länet vid februari månads slut uppgick till drygt 7 100, vilket motsvarar ca 4 % av befolkningen i åldern 16–64 år.

I motion 1050 av Lars-Ove Hagberg (vpk) föreslås en utvecklingsplan för länet. Bland förslagen kan nämnas ökad förädling inom stål-, gruv- och verkstadsindustrin, ökat byggande, ökad samhällsstyrning, 6 timmars arbetsdag samt ungdomsgaranti.

Motion 822 av Yngve Nyquist m. fl. (s), i vilken behandlas problemen i länets Bergslagskommuner, har utskottet behandlat i avsnittet om Bergslagen.

Värmlands län uppvisar betydande inomregionala balansproblem. Inte bara de tidigare nämnda bruksorterna i länet har en vikande befolkningsutveckling. Detsamma gäller även för kommunerna Arvika, Sunne, Årjäng, Eda, Torsby, Kristinehamn och Säffle. Karlstadsregionen har däremot expanderat under 1970-talet. Länet är ett av de län som f. n. har de största problemen på arbetsmarknaden. Inemot 10 000 personer var registrerade som kvarstående arbetslösa vid februari månads slut i år, vilket motsvarar 5,5 % av befolkningen i åldern 16–64 år. I runda tal fanns 20 sökande till varje ledig plats. Särskilt besvärande är byggarbetslösheten, som uppgår till över 20 %.

Arbetsmarknadsutskottet tog med hänsyn till problemen i länet åren 1980 och 1981 initiativ till att särskilda medel avsattes för utvecklingen i länet. För de båda åren beslutades om 12 resp. 20 milj. kr.

Mot bakgrund av utvecklingen i länet föreslås statliga insatser i länet i tre motioner.

I motion 2048 av Sven Aspling m. fl. (s) föreslås ett samlat åtgärdsprogram för hela länet. Bland förslagen kan nämnas förhandlingar mellan regeringen och landstinget resp. primärkommunerna om tidigareläggning av investeringar, särskilda insatser för ungdomens sysselsättning, ekonomiskt stöd till fackliga organisationer för finansiering av "arbetsmarknadsombud", uppförande av ett industricentrum i Torsby kommun, ökad satsning på turism, utvecklat svenskt-norskt näringspolitiskt samarbete, ökad statlig verksamhet i länet samt förstärkta medel till regionala utvecklingsinsatser.

I motion 1621 av Karl-Eric Norrby m. fl. (c, m, fp) föreslås bl. a. fortsatt småföretagsinriktad näringspolitik, vidgade glesbygdsinsatser samt intensifierade satsningar inom skogsvården och energisektorn.

I motion 262 av Björn Samuelson (vpk) föreslås ett handlingsprogram för länet innehållande bl. a. en översyn av länets transportsystem, ökad satsning på produktion av jordbrukstraktorer och jordbruksredskap, mineral- och malmprospektering samt arbetsmarknadspolitiska insatser. Slutligen föreslås att en arbetsgrupp skall bildas med representanter för fackliga organisationer, politiska partier och forskare samt statligt stöd till lokala fackliga studiecirklar och industriell utveckling inom nedläggningshotad industri i länet.

I Örebro län återfinns de största problemen i Bergslagskommunerna Hällefors, Ljusnarsberg och Karlskoga. Även Laxå kommun har utvecklats negativt under 1970-talet. Arbetslösheten är störst i Ljusnarsbergs kommun. Där uppgick den totala arbetslösheten år 1982 till 5,4%. Andelen arbetslösa ungdomar uppgick till 9%. I länet var drygt 6200 personer registrerade som kvarstående arbetslösa sökande vid februari månads utgång i år. Länet situation tas upp i de tidigare behandlade motionerna 662 av Ingemar Konradsson m. fl. (s) och 1543 av Bengt Wittbom (m) som båda inriktats på problemen i länets Bergslagskommuner.

Västmanlands län har betydande problem att hålla befolkningstalen uppe. Fram till år 1990 beräknas länet enligt prognoserna tappa inemot 3% av nuvarande befolkning. Som tidigare redovisats ingår inte mindre än åtta kommuner i länet i Bergslagsbältet. Problemen där har tidigare redovisats. Utskottet vill emellertid i detta sammanhang erinra om de utomordentligt stora svårigheter som kommunerna Skinnskatteberg, Surahammar, Hallstahammar och Fagersta bedöms stå inför. För Skinnskattebergs kommun beräknas befolkningen från år 1982 fram till år 1990 minska med inte mindre än 13%.

Arbetslösheten i länet låg under år 1982 ca en halv procent över riksges-

nomsnittet. I Hallstahammars kommun uppgick arbetslösheten totalt till 5,3% och för ungdomar till 10,3%. Inom främst stålindustrin minskar sysselsättningen kraftigt.

Situationen i länets Bergslagsdel tas upp i motionerna 819 av Olle Göransson m. fl. (s) och 2075 av Hans Petersson i Hallstahammar m. fl. (vpk). Utskottet har mot denna bakgrund behandlat de aktuella motionerna i avsnittet om Bergslagen.

Uppsala län tillhör de län som expanderat snabbast. Sedan år 1970 har länets befolkning ökat med bortemot 30000, vilket motsvarar en ökning totalt på 13%. Emellertid brottas länets norra delar med Bergslagskommunerna Tierp, Älvkarleby och Östhammar, med svårigheter på arbetsmarknaden. Situationen på arbetsmarknaden i länet är betydligt bättre än i flertalet andra län, och samtliga kommuner hade under år 1982 genomsnittligt en lägre arbetslöshet än riksgenomsnittet.

I den tidigare nämnda motionen 2192 av Sture Korpås m. fl. (c, fp) förs fram krav på intensifierade regionalpolitiska utvecklingsinsatser i länets norra delar samt i skärgården.

Södermanlands län har under de två senaste åren haft en befolkningsminskning på totalt ca 1000 personer. Den negativa utvecklingen beräknas fortsätta även under återstoden av 1980-talet. Särskilt stora är svårigheterna att hålla befolkningssiffrorna uppe i kommunerna Oxelösund, Flen, Katrineholm och Eskilstuna. Arbetslösheten i Eskilstuna kommun var under år 1982 betydligt högre än i riket.

Kännetecknande för länet är en i förhållande till riket hög andel sysselsatta inom tillverkningsindustrin.

I motion 2081 begärs – utöver den tidigare nämnda kommissionen för Bergslagen – åtgärder för att vända utvecklingen i länet. Motionärerna pekar bl. a. på betydelsen av att utveckla och stödja den befintliga företagsamheten och skapa ett inslag av kvalificerad produktion. Detta kan ske genom att de fjärrstyrande koncernföretagen förmås att expandera sådan verksamhet i anslutning till deras tillverkningsenheter i länet. Vidare föreslås ett utökat engagemang från Samhällsföretag i länet.

Motionärerna pekar även på att den stora betydelse Utvecklingsfonden och Oxelö-invest haft för att få i gång ny industriell verksamhet i länet.

Utskottet är medvetet om svårigheterna på bl. a. arbetsmarknaden i här aktuella län i Mellansverige. Inte minst gäller detta dessa läns Bergslagskommuner. Det är mot denna bakgrund av avgörande betydelse för dessa län att den negativa utvecklingen i Bergslagsregionen kan vändas. Som utskottet tidigare framhållit pågår f. n. ett arbete inom regeringens kansli som har det syftet. Utskottet är mot denna bakgrund inte berett att tillstyrka de förslag till särskilda åtgärder i de berörda länen i sin helhet som förs fram i de ovan redovisade motionerna. I sammanhanget vill utskottet erinra om vad som anförts i avsnittet om Bergslagen beträffande länsplaneringsarbetet, länens tilldelning av medel till utvecklingsinsatser samt den

arbetsmarknadspolitiska beredskapen. Det anförda innebär att utskottet avstyrker förslagen i motion 2048 om tidigareläggning av kommunala investeringar i Värmlands län och inrättande av ett industricentrum i Torsby. Det i motionen beskrivna samarbetet med Norge anser utskottet vara positivt. Länsstyrelsen har möjligheter att ur länsanslaget för utvecklingsinsatser anvisa medel även för projekt inom ramen för detta samarbete.

Utskottet vill även erinra om att åtskilliga kommuner i denna del av landet är placerade i stödområde, vilket innebär goda möjligheter till regionalpolitiska stödsatser.

När det slutligen gäller behovet av arbetsmarknadspolitiska insatser vill utskottet hänvisa till vad tidigare sagts beträffande riksdagens i dagarna fattade beslut med anledning av betänkandet AU 1982/83:21. Beslutet innebar bl. a. betydande satsningar på beredskapsarbeten och arbetsmarknadsutbildning. I det sammanhanget slog utskottet även fast att det ankommer på AMS och Samhällsföretag att fördela beredskapsmedlen resp. platserna inom Samhällsföretag länen emellan.

Med det anförda avstyrker utskottet de i sammanhanget behandlade motionerna.

Stockholms län

Befolkningen i Stockholms län har ökat med ca 3 % sedan år 1975. Enligt prognosen kommer länet att utvecklas mycket positivt under återstoden av 1980-talet. Arbetsmarknadssituationen är väsentligt bättre än i riket i sin helhet. Detta innebär emellertid inte att arbetsmarknaden är problemfri, vilket kan illustreras av att drygt 15 600 personer i länet var registrerade som kvarstående arbetslösa vid februari månads utgång i år. Vid samma tidpunkt uppgick antalet lediga platser till ca 2 700. Det kanske mest karaktäristiska draget i länets arbetsmarknad är tjänstesektorns dominans. Tre fjärdedelar av de sysselsatta arbetar inom denna sektor. Industrisektorn har samtidigt minskat.

Tommy Franzén m. fl. (vpk) föreslår i motion 1117 ett åtgärdsprogram för sysselsättningen i länet. Bl. a. föreslås ökad satsning inom den offentliga sektorn, satsning på industrier inom bl. a. forskning och utveckling, energiutveckling, insatser inom kommunikationssektorn samt program för ökat byggande.

Utskottet vill först framhålla att Stockholmsregionen har bättre förutsättningar för att klara av problemen på arbetsmarknaden än vad övriga län i allmänhet har. Företagen i regionen har fördelen av en stor lokal marknad och god tillgång till specialister, universitet, högskolor och andra forsknings- och utbildningsorgan. Utskottet kan nämna i sammanhanget att av det statliga stödet till teknisk utveckling under perioden 1975/76–1979/80 gick drygt 400 milj. kr. eller nästan 50 % av allt sådant stöd till Stockholms län. Beloppet motsvarade i stort sett vad som lämnades i regionalpolitiskt stöd till Norrbottens län under samma period. Företagens struktur och

organisationer är f. ö. anpassade efter dessa förhållanden. Andelen tekniker och andra tjänstemän är väsentligt högre än i övriga landet. Härtill kommer en betydande offentlig sektor med departement, myndigheter m. m.

Ett problem för länet är – liksom för många andra län – att industrisektern minskar. Inom ramen för länsplaneringsarbetet bör en del av de uppslag i motionen som syftar till en vändning av industriutvecklingen kunna behandlas. Länsstyrelsen har f. ö. fått regeringens uppdrag att utarbeta regionala industriprogram.

Utskottet vill slutligen när det gäller insatser inom kommunikationssektorn och inom byggsektorn hänvisa till de överväganden beträffande behovet av ytterligare insatser inom arbetsmarknadspolitiken, bl. a. beträffande byggsverksamheten, som f. n. pågår inom regeringens kansli. Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet motion 1117.

Västsverige

Under denna rubrik tar utskottet upp Skaraborgs, Älvsborgs, Göteborgs och Bohus samt Hallands län.

Skaraborgs län tillhör de län som ökat sin befolkning mest under senare år. Denna utveckling beräknas fortsätta även under återstoden av 1980-talet, om än i lugnare takt än hittills. Snabbast växer kommunerna Mullsjö och Habo. I Gullspångs, Falköpings och Karlsborgs kommuner har invånarantalet minskat under den senaste tioårsperioden.

På arbetsmarknaden var situationen under år 1982 sämst i kommunerna Töreboda och Gullspång med en arbetslöshet på mellan 5 och 6%. Vid februari månads utgång i år uppgick antalet kvarstående arbetslösa sökande vid förmedlingarna i länet till 5 600, vilket motsvarar 3,4%.

I två motioner behandlas situationen i länet. Lars Hjertén m. fl. (m) framhåller behovet av sysselsättningsskapande insatser bl. a. inom byggsektorn, turismen och energisektorn. I motion 1068 föreslår Paul Jansson m. fl. (s) ett åtgärdsprogram för att komma till rätta med länets problem på arbetsmarknaden. Programmet innehåller bl. a. ökat byggande, förbättrad energiplanering, utbyggnad av fjärrvärmesystemet, åtgärder för säkrad råvarutillgång inom skogsindustrin, upprustning av små vattendrag, fortsatt utvecklingsarbete i Ranstad, produktionsutveckling m. m. inom livsmedelsindustrin samt satsning på ny teknik inom industrin.

Älvsborgs län har sedan år 1970 ökat sin befolkning med ca 20 000. Den inomregionala utvecklingen har emellertid varit ojämn. Länsdelen Mitten-Älvsborg, som delvis ligger inom Göteborgs pendlingsområde, har haft en kraftig befolkningstillväxt medan kommunerna Bengtsfors och Borås haft en negativ utveckling. Borås kommun har sedan år 1970 tappat ca 7 000 av sitt befolkningsunderlag, vilket motsvarar 6,6%. Enligt prognoserna kommer denna utveckling för Borås att fortsätta, dock i en långsammare takt, även under återstoden av 1980-talet.

Situationen på arbetsmarknaden är särskilt besvärlig i Sjuhäradsbygden samt i Åmåls kommun. I hela länet var vid februari månads utgång ca 8 400 registrerade som kvarstående arbetslösa, vilket motsvarar 3,2%.

Behovet av sysselsättningsskapande insatser i norra Älvsborgs län tas upp i motion 689 av Rune Johansson m. fl. (s). Motionärerna framhåller bl. a. att denna del av länet drabbats av en industrikris. Särskilt gäller detta Trollhättans kommun, som under de senaste fem åren förlorat ca 1 500 arbetstillfällen inom industrin.

Utvecklingsmöjligheterna är emellertid goda inom regionen. Bl. a. finns företag med högt teknologiskt kunnande och avancerad produktion. Även i andra områden inom regionen finns branscher med goda möjligheter till utveckling och konkurrenskraft, fortsätter motionärerna. Den samlade kompetens som finns bör dock stimuleras till samordning och utvecklings-samarbete. De offensiva industripolitiska satsningarna bör därför i första hand inriktas mot branscher och företag med goda utvecklingsförutsättningar. Motionärerna efterlyser vidare åtgärder för att komma till rätta med råvarubristen inom trä- och sågverksindustri. Slutligen framhålls betydelsen av vidgade kontakter med det norska näringslivet.

Göteborgs och Bohus län hade en i det närmaste konstant folkmängd under den första delen av 1970-talet. Sedan år 1975 har länets invånarantal däremot minskat med 7 000 personer. I sammanhanget bör dock nämnas att en utflyttning skett till kommuner i angränsande län på pendlingsavstånd till Göteborgs kommun.

På arbetsmarknaden har bl. a. omstruktureringen inom den svenska varvsindustrin medfört betydande problem. För Uddevalla kommuns vidkommande innebär det i proposition 1982/83:147 om vissa varvsfrågor m. m. framlagda förslaget ytterligare påfrestningar. Det förslaget behandlar utskottet senare i vår i betänkandet AU 1982/83:29. Härutöver kan nämnas de svårigheter som föreligger att hålla sysselsättningen uppe i den nordbohuslänska skärgården.

Arbetslösheten under år 1982 låg för samtliga kommuner utom Stenungsund, Sotenäs, Munkedal och Göteborg under riksgenomsnittet. Vid februari månads utgång var ca 13 700 personer i länet registrerade som kvarstående arbetslösa, vilket motsvarar 3%. Antalet kvarstående lediga platser uppgick samtidigt till ca 1 800.

I motion 1039 av Lars G. Ahlström (m) aktualiseras problemen i den nordbohuslänska skärgården. Motionären föreslår att aktiva regionalpolitiska åtgärder skall sättas in i denna länsdel.

I H a l l a n d s l ä n har såväl befolknings- som sysselsättningsutvecklingen varit gynnsam det senaste decenniet. Länet befolkning har sedan år 1970 ökat med 18%, jämfört med 3% i riket i sin helhet. Under återstoden av 1980-talet beräknas länets befolkning öka med ytterligare ca 5%.

Läget på arbetsmarknaden var under år 1982 i samtliga kommuner utom Hylte och Halmstad bättre än i riket.

De motioner som redovisats ovan om utvecklingen i de västsvenska länen kan bl. a. sägas vara ett uttryck för att den svaga konjunkturen under de senaste åren även drabbat län som på grund av ett förhållandevis differentierat näringsliv normalt har goda förutsättningar. Utskottet noterar att det finns en medvetenhet också om utvecklingsmöjligheterna i denna del av landet. Utskottet instämmer härvid bl. a. i vad som anförs i motion 689 om betydelsen av samordning och utvecklingssamarbete företagen emellan och mellan de västsvenska och norska företagen. Något särskilt initiativ från riksdag och regering för att åstadkomma detta synes dock inte vara erforderligt. Som utskottet tidigare anfört har f. ö. samtliga länsstyrelser fått regeringens uppdrag att utarbeta regionala industriprogram. I det sammanhanget bör de aktuella frågorna kunna behandlas.

Västsverige har – som tidigare nämnts – drabbats hårt av omstruktureringen inom varvsnäringen. Detta gäller inte endast de stora varven i Göteborg och Uddevalla utan även ett stort antal underleverantörer i regionen. Utskottet återkommer senare i vår till varvsfrågorna med anledning av prop. 1982/83: 147 om vissa varvsfrågor m. m.

För vissa delar av Västsverige – främst Sjuhäradsbygden – har omstruktureringen av den svenska tekoindustrin fått betydande konsekvenser för sysselsättningen. För att stärka sysselsättningen beslutade riksdagen förra året, med anledning av proposition 1981/82: 148 om åtgärder för tekoindustrin m. m., bl. a. att 15 milj. kr. skulle sättas in för att stärka sysselsättningen i Sjuhäradsbygden. Tekofrågorna är återigen aktuella med anledning av regeringens framlagda proposition 1982/83: 130 om åtgärder för tekoindustrin, m. m. Beträffande den frågan återkommer utskottet senare i vår.

Utskottet delar uppfattningen i de båda Skaraborgsmotionerna att det är av stor betydelse att byggverksamheten återigen kommer i gång. Överväganden härom pågår, som utskottet tidigare framhållit, f. n. inom regeringens kansli.

När det gäller de regionalpolitiska insatserna i Västsverige vill utskottet erinra om att kommunerna Dals Ed, Bengtsfors och Åmål ingår i stödområde C – Åmåls kommun f. ö. efter initiativ från utskottet. Härutöver finns möjligheter till stöd i kommuner även utanför stödområde. Med hänsyn till problemen i norra Bohuslän bör sådant stöd även i fortsättningen kunna utgå i den länsdelen. För utvecklingsinsatser i resp. län disponerar länsstyrelsen i Skaraborgs län innevarande budgetår 1,5 milj. kr., länsstyrelsen i Älvsborgs län 9,5 milj. kr. samt länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län 7,5 milj. kr.

Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet motionerna 1052, 1068, 689 samt 1039.

Smålandslänen, Östergötland och Gotland

Befolkningen i Östergötlands län har ökat med ca 10000 sedan år

1970. Den positiva utvecklingen kommer enligt prognoserna att bromsas upp under 1980-talet. Kommunerna Boxholm och Motala har förlorat 10 resp. 14 % av sin befolkning under perioden 1970–1982. På arbetsmarknaden var situationen sämst i Motala kommun under år 1982 med en arbetslöshet på drygt 4%. Ca 7000 personer i länet registrerades som arbetslösa vid februari månads utgång.

Östergötlands län berörs i två motioner som behandlar försöksprojekt över länsgränserna i Småland och Östergötlands län. Till de motionerna återkommer utskottet senare i framställningen.

Befolkningsutvecklingen i Jönköpings län var mycket positiv under 1960-talet, men dämpades under 1970-talet. Enligt prognoserna kommer länet att öka endast marginellt under 1980-talet. Kommunerna Tranås och Nässjö har fått vidkännas en minskning av sin befolkning med 5 % sedan år 1970. Den negativa utvecklingen för dessa kommuner kommer enligt prognosen att fortsätta.

Under år 1982 var arbetslösheten i länet störst i Tranås kommun med 4,6% arbetslösa av arbetskraften. Bland ungdomarna var 10% utan arbete. Länet i sin helhet hade en arbetslöshet som var något lägre än i riket.

I motion 1515 av Ingegerd Elm (s) och Nils Nordh (s) begärs att statsmakterna skall sätta in sysselsättningsskapande åtgärder för att kompensera bortfallet av sysselsättningstillfällen i samband med nedläggningen av A 6 i Jönköping.

Även Kronobergs län har hittills haft en positiv befolkningsutveckling. Strukturproblem, särskilt inom skogs- och glasindustrin, har emellertid inneburit problem på flera håll i länet. Uppvidinge kommun har t. ex tappat ca 9 % av sin befolkning sedan år 1970. På arbetsmarknaden är problemen särskilt stora i Uppvidinge med en arbetslöshet som är väsentligt större än i övriga kommuner i länet samt i Markaryd. Arbetslösheten totalt för länet är något lägre än riksgenomsnittet.

Mot bakgrund av arbetsmarknadssituationen i länet och då särskilt i den östra länsdelen föreslår Kjell Nilsson m. fl. (s) i motion 2072 att länet i ökad omfattning bör få del av statliga regional- och arbetsmarknadspolitiska insatser.

Kalmar län har i stort sett haft en oförändrad befolkning sedan år 1970. Den svagaste befolkningsutvecklingen under 1970-talet redovisas i kommunerna Hultsfred, Vimmerby och Högsby. Kalmar län har under lång tid haft en betydande utflyttning av unga personer. Detta har i sin tur medfört att länet haft en förhållandevis stor andel av befolkningen i åldrarna över 65 år.

Situationen på arbetsmarknaden överensstämmer i stort med rikets genomsnitt när det gäller andelen arbetslösa. I kommunerna Högsby, Mönsterås och Vimmerby var emellertid arbetslösheten under år 1982 över 5%.

Situationen i Kalmar län tas upp i två motioner.

I motion 654 av Stig Alemyr m. fl. (s) framhålls bl. a. att industrisyssel-

sättningen i länet utgör ett särskilt problem. 30 % av sysselsättningen inom denna näringsgren återfinns i s. k. krisbranscher, dvs. branscher som är föremål för strukturstöd. Till problembilden hör också att företagen är relativt små tillverkande enheter utan egna forsknings- och utvecklingsresurser.

Motionärerna erinrar om att det aktuella arbetsmarknadsläget dessutom är oroande och hemställer slutligen om att riksdagen hos regeringen begär åtgärder för att främja sysselsättningen i länet.

Även i motion 1051 av Agne Hansson (c) och Gösta Andersson (c) behandlas sysselsättningsläget i Kalmar län. Motionärerna erinrar om att den förra regeringen vidtog åtgärder för att nå mera likartade förutsättningar för de svaga regionerna. Här nämns uppräknings av statens ekonomiska stöd till kommuner och landsting samt tillkomsten av utvecklingsfonden i länet. Motionärerna framhåller vidare att den totala sysselsättningen i länet under perioden 1975–1980 ökade med 6 400 arbetstillfällen trots att nedgången av sysselsättningen inom industri och jordbruk samtidigt tilltog. Det framhålls slutligen att det finns förutsättningar för länet att vända utvecklingen i en mera gynnsam riktning på flera för länet centrala områden. Härför krävs emellertid att statsmakterna är beredda att kraftfullt medverka till att länet får arbeta på lika villkor med andra delar av landet.

Gotlands län har en positiv befolkningsutveckling. Sedan år 1970 har befolkningen ökat med ca 1 500 personer. Enligt prognoserna väntas denna utveckling fortsätta under 1980-talet. Inom länet har skett en koncentration till Visbyregionen. En viss avfolkning har därvid skett i de norra och södra delarna av länet. Situationen på arbetsmarknaden är f. n. bättre än i de flesta andra län.

I motion 1046 av Gunhild Bolander föreslås att en uppflyttning i stödområde sker av de södra och norra lokala arbetsmarknaderna i länet. Den frågan har utskottet behandlat i ett tidigare avsnitt av stödområdesindelningen.

Slutligen behandlas i två motioner – 1043 och 2061 – problemen i ett sammanhängande område över länsgränserna i inre Småland och södra Östergötland. Bakgrunden är att det finns ett antal kommuner i Kalmar, Kronobergs, Jönköpings samt Östergötlands län vilka har gemensamma problem och som bildar ett sammanhängande bälte.

Gemensamt för de aktuella kommunerna är bl. a. en hög sysselsättning inom jord- och skogsbruket samt en industriell verksamhet inom tillbakagående branscher som glas- och skogsindustrin. Under de senaste åren har strukturomvandlingen inom glasindustrin, sågverken och trähusindustrin fått allvarliga konsekvenser för sysselsättningen i de aktuella kommunerna. Mot bakgrund av de likartade problemen pågår viss försöksverksamhet mellan de berörda länsstyrelserna.

I motion 1043 av Nils Berndtson (vpk) och Bertil Måbrink (vpk) föreslås att regionalpolitiska medel skall utgå till de projekt som bedrivs av länssty-

relserna gemensamt i området. En statlig kommitté bör utses för att följa projektet. Försöket bör utvärderas senast år 1986.

I motion 2061 av Agne Hansson m. fl. (c) föreslås att regeringen skall uppdraga åt de fyra länsstyrelserna att i samråd med landstingen, övriga länsmyndigheter och berörda kommuner redovisa förslag på konkreta åtgärder i området. Enligt motionärerna krävs det med hänsyn till problemets omfattning att åtgärder sätts in på bred front.

Det försämrade sysselsättningsläge som inträffat i Smålandslänen beror främst på den allmänna svaghet i den ekonomiska utvecklingen som gällt de senaste åren. Sett i ett riksperspektiv är de problem som beskrivs inte av en sådan art att de bör angripas med regionalpolitiska åtgärder på annat sätt än som redan sker. I länen finns goda förutsättningar för att långsiktigt öka produktionen och trygga den fulla sysselsättningen när den väntade konjunkturuppgången fått fullt genomslag. Därmed bör sysselsättningen inom för dessa län viktiga industribranscher kunna öka på nytt. Positiva tecken har f. ö. redan kunnat noteras för skogsindustrins utveckling. En orsak härtill är den i höstas genomförda devalveringen. De problem som uppträder övergångsvis bör främst lösas med arbetsmarknadspolitiska medel och genom initiativ på det regionalpolitiska området inom resp. län. När det gäller den senare frågan vill utskottet peka på de möjligheter till lokalt och regionalt anpassade lösningar som erbjuds genom de medel för regionala utvecklingsinsatser som står till länsstyrelsernas förfogande.

När det gäller decentralisering av statlig verksamhet vill utskottet erinra om den prioritering riksdagen beslutat om och som innebär att bl. a. sydöstra Sverige tillhör de prioriterade delarna av landet i det sammanhanget.

Mot bakgrund av de problem av gemensam natur som föreligger i kommunerna i Smålandslänen och Östergötlands län – som utskottet ovan redovisat – ser utskottet positivt på de försök som görs av de berörda länen att gemensamt ta nya initiativ för att främja utvecklingen i dessa kommuner. Det bör emellertid ankomma på i första hand länsstyrelserna att initiera en samverkan av det slag som förs fram i motionerna. För det projektarbete som hittills bedrivits i det aktuella området har f. ö. vissa regionalpolitiska insatser gjorts.

Med det anförda avstyrker utskottet motionerna 654, 1051, 1515, 2072, 1043 och 2061.

Skåne och Blekinge

Blekinge län har efter år 1975 kunnat notera en kraftigare relativ befolkningsminskning än något annat län. Den hårdast drabbade kommunen i detta avseende är Olofström där invånarantalet reducerats med inemot 12% sedan år 1970. Enligt länsstyrelsens prognos beräknas invånarantalet i länet minska ytterligare något under 1980-talet.

Arbetsmarknaden i Blekinge är mycket känslig för konjunkturedgångar

och strukturomvandlingar inom industrin. Skälet härtill är främst att industrisektorn dominerar med nära 40% av sysselsättningen i länet. Denna näringsgren domineras i sin tur av ett fåtal stora företag. Flera av dessa har tvingats minska sin arbetsstyrka betydligt de senaste åren. Detta har fått svåra konsekvenser för arbetsmarknaden i länet, som redovisar en av de högsta arbetslöshetssiffrorna i landet. Under år 1982 låg andelen arbetslösa i länet ca 1% över riksgenomsnittet. I kommunerna Olofström, Karlshamn och Sölvesborg uppgick andelen arbetslösa till mellan 5 och 6%.

I motion 1048 av Claes Elmstedt (c) framhålls att den nuvarande regeringen måste fortsätta de satsningar som den förra regeringen gjorde i Blekinge. Här nämns bl. a. investeringar i industrihus i Olofströms och Karlshamns kommuner samt bildandet av Blekinge-Invest. Det anförs vidare att det regionalpolitiska stödet bör utvecklas så att problemens art och omfattning blir vägledande för insatserna och inte en ords geografiska läge. Det är enligt motionären också angeläget att riksdagsbeslutet om en generös tillämpning av regionalpolitiskt stöd till Blekinge län följs enligt beslutets intentioner.

Även i motion 2154 av Mats Olsson m. fl. (s) tas upp sysselsättningssituationen i länet. Motionärerna pekar på att de tolv största industriföretagen i länet minskat sysselsättningen med nära 35% sedan år 1975. Även statlig verksamhet har utvecklats negativt. Mellan åren 1960 och 1980 försvann ca 31% av sysselsättningen i sådan verksamhet. Här nämns Karlskronavarvet, Uddcomb m. fl.

En negativ faktor i Blekinges utveckling som särskilt nämns av motionärerna är de "regionaliseringar" som sker inom den statliga förvaltningen. Verksamheter som tidigare haft länet som underlag har omorganiserats och inordnats i större regioner där regionkontoren förlagts till orter där den statliga verksamheten redan är väl utbyggd, företrädesvis Malmö. Dessa förändringar berövar länet statlig sysselsättning och påverkar dessutom enskilda företag och branschorganisationer m. fl. till samma åtgärder. Därmed minskas enligt motionärerna länets förmåga att dra till sig nya lokaliseringar inom näringslivet. Det påpekas i motionen att trots de omfattande nedskärningarna har länet inte kommit i fråga vid utlokaliseringen av statliga verk under 1970-talet och vid utbyggnaden av högskolorna.

I motionen föreslås att den tid regionalpolitiskt stöd skall utgå i Olofströms kommun förlängs från 1 juli 1983 till den 1 juli 1985, att regionalpolitiskt stöd som efter särskilt beslut kan utgå utanför stödområdena skall ges generös tillämpning i Karlskrona, Ronneby, Karlshamns och Sölvesborgs kommuner samt att en särskild delegation med företrädare för berörda departement och myndigheter tillsätts med uppgift att ge förslag till åtgärder som kan leda till ökad sysselsättning i Blekinge län.

Motionärerna föreslår vidare att överläggningar tas upp med i Blekinge verksamma koncernföretag om förläggning av ytterligare verksamhet till länet och att Blekinge prioriteras vid lokalisering av nytillkommande stat-

lig verksamhet. Slutligen anför motionärerna att Blekinge skall prioriteras ur sysselsättningssynpunkt vid rationalisering och regionalisering inom statliga myndigheter och affärsdrivande verk.

Kristianstads län har mellan åren 1970 och 1982 tillhört de län som haft den snabbaste befolkningsökningen. Under perioden ökade befolkningen med ca 19 000 personer. Inom länet har Perstorps kommun minskat med ca 5%. Tillväxten i länet väntas fortsätta under 1980-talet men ökningstakten antas bli något lägre. Även sysselsättningen i länet har haft en positiv utveckling. Arbetslösheten i länet låg under år 1982 något över riksgenomsnittet. I kommunerna Bromölla, Osby och Östra Göinge var arbetslösheten betydligt högre än i länet i övrigt. I den förstnämnda kommunen var inte mindre än ca 11% av ungdomarna arbetslösa.

Malmöhus län var ett av de mest expansiva länen under 1960-talet. Under 1970-talet har befolkningens ökningstakt successivt dämpats. Endast fyra av länets tjugo kommuner har dock fått vidkännas en minskad folkmängd under perioden 1970–1982. Den i särklass mest negativa utvecklingen noteras i Malmö kommun som under perioden gått tillbaka med 33 000 personer. Från denna kommun har emellertid en viss utflyttning skett till angränsande kommuner. Strukturomvandlingen inom näringslivet har varit mycket kännbar i Malmöregionen. Dess näringsstruktur har gjort att kriserna inom teko-, beklädnads-, verkstads- och varvsindustrin fått kännbara återverkningar på arbetsmarknaden. Som tidigare redovisats kommer utskottet senare i vår att ta ställning till regeringsförslag angående teko- resp. varvsbranscherna. I förslaget avseende varven ligger en ytterligare neddragning av Kockums varv i Malmö, som kommer att innebära påfrestningar på arbetsmarknaden i kommunen. Åtgärdsförslag som syftar till att mildra verkningarna finns emellertid också med i bilden. Landskrona kommun har drabbats hårt av strukturomvandlingen inom varvsnäringen. Genom nedläggningen av Öresundsvarvet har kommunerna förlorat ca 3 400 arbetstillfällen sedan år 1976. Slutligen bör nämnas att även Trelleborg och Ystad har en svårare arbetslöshetssituation än länet i övrigt.

Arbetslösheten i länet låg under år 1982 en halv procent över riksgenomsnittet. I kommunerna Malmö och Ystad låg den genomsnittliga arbetslösheten på närmare 5%. I dessa båda kommuner var även ungdomsarbetslösheten mycket hög. Vid februari månads utgång i år var 19 000 personer registrerade som kvarstående arbetslösa vid förmedlingarna. Antalet kvarstående lediga platser uppgick samtidigt till ca 1 600. Detta innebär i stort sett en ledig plats per tolv arbetssökande arbetslösa.

Tre motioner tar upp regional- och sysselsättningspolitiska frågor som rör Malmöhus län, nämligen motionerna 403, 660 och 2126.

Efter en poetisk upptakt där Skåne bl. a. beskrivs som landskapet där det alltid tänds nya tider berörs i motion 403 den ofördelaktiga utvecklingen av arbetsmarknaden i Malmöhus län. Trots olika arbetsmarknadsinsatser är situationen ändå otillfredsställande. Långtidsarbetslösheten ökar,

ungdomsarbetslösheten är fortfarande hög liksom arbetslösheten för kvinnor och invandrare.

Mot denna bakgrund föreslår motionärerna bl. a. ökade insatser för att stärka regionens utbildnings- och forskningsresurser, ökat samarbete mellan högskola och universitet samt mellan näringsliv och arbetsmarknad samt insatser på kommunikationsområdet. Slutligen anförs att ny statlig verksamhet bör lokaliseras även till Malmöhus län och befintlig sådan bevaras.

Situationen i Malmöhus län tas också upp i motion 2126 av Stig Josefson m. fl. (c). I motionen anförs att det förhållandet att regionen för bara något tiotal år sedan höll på att bli ett s. k. överhettat område har inneburit, att de förändringar som inträffat inte alltid uppmärksammas tillräckligt. Det konstateras emellertid att några av länets tidigare basindustrier har måst avvecklas i betydande omfattning främst på grund av det internationella konkurrensläget. Hit hör främst varvsnäringen och tekoindustrin.

Enligt motionärerna finns det dock goda förutsättningar som måste tillvaratas och utvecklas. Länet har goda jordar som ger hög avkastning, yrkeskunnig arbetskraft inom skilda områden, goda utbildningsmöjligheter och ett gynnsamt geografiskt läge. Därtill finns det i länet förutsättningar för nya energiprojekt som också kan gynna riket i stort genom ett minskat oljeberoende.

Bland konkreta projekt som skulle kunna ge en välbehövlig stimulans i länet nämns den planerade Sundshamnen i Landskrona och satsningar på alternativ till en fast förbindelse mellan Malmö och Köpenhamn. Vidare erinras om trädgårdsnäringens stora betydelse och om vad de relativt nya fiskegränserna i Östersjön kan betyda för utveckling av fisket och livsmedelsindustrin.

Slutligen föreslår motionärerna lokalisering av statlig verksamhet, möjligheterna till användning av geoteknisk värme från sändstensformationer samt satsningar på forskning och utveckling inom näringslivet.

Motion 660 av Eric Jönsson m. fl. (s) behandlar sysselsättningen i Malmöregionen. I motionen erinras om att Malmöregionen är en region rik på möjligheter. Den är en del av Nordens största marknad – Malmö-Köpenhamnsområdet – och inom räckhåll ligger den europeiska marknaden. Genom universitet och högskolor har regionen också tillgång till expertis inom betydelsefulla forsknings- och utvecklingsområden, och i företagen finns en bred och rik yrkesskicklighet.

Trots de goda förutsättningarna är enligt motionärerna Malmöregionen i dag en region i kris. För Malmös del har strukturomvandlingen inom näringslivet varit särskilt kännbar. Till en del beror detta på industrisammansättningen. Kriserna inom textil-, beklädnads-, verkstads- och varvsindustrin har fått omedelbara återverkningar på sysselsättningen, och tusentals människor har förlorat sina arbeten.

I motionen framhålls vidare betydelsen av att den nuvarande negativa

utvecklingen vänds. För att lyckas med detta räcker det inte enbart med kommunala insatser. En samordning mellan stat och kommun måste ske för att ta till vara möjligheterna att vidareutveckla näringslivet i Malmö och Malmöregionen.

Bland de åtgärder som föreslås i motion 660 kan nämnas vidareutveckling av Kockums Varv, samordning mellan statliga och kommunala insatser bl. a. på kommunikationsområdet, statlig satsning på naturgas, statlig satsning på ny verksamhet inom verkstadsindustrin. Motionärerna framhåller även behovet av lokalisering av statlig förvaltning till Malmö och ökade arbetsmarknadspolitiska insatser. Slutligen föreslås att en sysselsättningsdelegation för Malmöregionen inrättas med uppgift att i nära samarbete med regionala organ och kommuner föreslå åtgärder som kan förbättra förhållandena på arbetsmarknaden.

De motioner om utvecklingen i Skåne och Blekinge län som utskottet ovan redovisat är ett uttryck för att även de sydligaste delarna av landet på senare år haft problem att upprätthålla sysselsättningen. I huvudsak gäller detta vissa kommuner där företagen drabbats av strukturförändringar inom bl. a. varvs- och tekosektorerna.

En hel del statliga insatser har gjorts för att mildra verkningarna av strukturförändringarna på vissa industriorter i Skåne och Blekinge län. Det gäller både arbetsmarknadspolitiska och branschriktade åtgärder. De största insatserna har gjorts inom varvsindustrin till vilken statsmakterna anslagit stora belopp för att rädda sysselsättningen och hålla verksamheten i gång. Dessutom har beslutats om inrättande av ett särskilt investmentbolag – Landskrona Finans. Bolaget har enligt vad utskottet inhämtat hittills medverkat till ca 40 etableringar i Landskronaregionen under de ca två år bolaget verkat. Dessa etableringar har hittills inneburit nya arbetstillfällen i storleksordningen 600–650. Detta resultat är enligt utskottets uppfattning uppmuntrande och kan sägas vara ett tecken på regionens förutsättningar att klara omställningar på arbetsmarknaden. Samtidigt bör erinras om att antalet sysselsättningstillfällen som bortfallit genom nedläggning av varvet i Landskrona var väsentligt större än de som tillkommit genom Landskrona Finans. Som tidigare nämnts kommer riksdagen senare i vår att ta ställning till föreslagen neddragning av Kockums Varv i Malmö. Även på det arbetsmarknadspolitiska området har särskilda insatser gjorts i regionen.

Enligt utskottets uppfattning bör utarbetandet av åtgärdsprogram m. m. samt inrättandet av speciella delegationer i Skåne ankomma på länsstyrelserna inom ramen för länsplaneringsarbetet. Åtskilliga av de konkreta förslag som aktualiserats bör f. ö. passa väl in i detta planeringsarbete.

Som också framhålls i motionerna är förutsättningarna för en positiv utveckling av näringslivet i Skåne gynnsamma. Det finns en stor lokal marknad. Länet är dessutom väl beläget i förhållande till den stora väst-europeiska marknaden, har en väl utbyggd infrastruktur samt en god

tillgång till väl utbildad arbetskraft. I sammanhanget bör även erinras om jordbrukets och fiskets betydelse för Skåne. När konjunkturen vänder – vilket det finns tecken på – bör följaktligen situationen på arbetsmarknaden i denna del av landet kunna förbättras. Utskottet är emellertid medvetet om behovet av fortsatta särskilda insatser från statsmakternas sida i samband med mer omfattande förändringar på arbetsmarknaden, t. ex. i anslutning till nedläggningen av Öresundsvarvet i Landskrona eller vid ett genomförande av föreslagen neddragning av kapaciteten vid Kockums Varv i Malmö.

Med det anförda avstyrker utskottet motionerna 403, 660 och 2126.

När det gäller Blekinge län kan förutsättningarna att vända utvecklingen f. n. sägas vara något sämre. Länet har sedan flera år brottats med stora problem på arbetsmarknaden. Den tunga industrin har haft en dominerande ställning i länet med ett fåtal stora företag. Flera av dessa har tvingats minska sin arbetsstyrka betydligt de senaste åren vilket fått svåra konsekvenser för arbetsmarknaden i länet.

Utskottet har tidigare – mot bakgrund av den bekymmersamma utvecklingen på arbetsmarknaden i länet – framhållit att åtgärder bör vidtas som kan underlätta den industriella utvecklingen i länet. Riksdagen har också på förslag från utskottet gjort särskilda uttalanden med innebörd att länet borde komma i fråga för regionalpolitiskt stöd samt att reglerna härför borde tillämpas generöst. För Olofströms kommun gjordes uttalanden som innebar att kommunen för innevarande budgetår tillhör de kommuner utanför stödområde som enligt regeringens beslut kan beviljas lokaliseringsbidrag med högst 30% av den del av totalkostnaderna som avser byggnader, markanläggningar, maskiner och inventarier. Det kan nämnas att ett kommunalt industrihus i Olofström tillkommit med regionalpolitiska medel. Vidare pågår enligt vad utskottet inhämtat förhandlingar mellan regeringen och berörda intressenter angående lokaliseringstöd till ett större projekt i kommunen. Projektet beräknas kunna innebära ett 100-tal nya arbetstillfällen.

Enligt utskottets uppfattning motiverar problemen på arbetsmarknaden i Blekinge län att till Olofströms kommun även under nästa budgetår kan utgå regionalpolitiskt stöd enligt i dag gällande principer. Utskottet utgår slutligen från att länet i sin helhet mot bakgrund av problemens omfattning behandlas generöst när fråga uppkommer om regionalpolitiskt stöd till välgrundade projekt.

Utskottet vill slutligen erinra om att sydöstra Sverige tillhör de prioriterade delarna av landet vid lokalisering av statlig verksamhet.

Med utskottets uttalande kan motionerna 1048 och 2154 anses vara tillgodosedda, och de bör inte leda till någon riksdagens åtgärd.

Utskottets hemställan

1. beträffande *riktlinjer för regionalpolitiken m. m.* res. 1 (m)
att riksdagen med avslag på motionerna 1982/83:1594 yrkandena res. 2 (c)
1 och 2, 1982/83:2085, 1982/83:2087, 1982/83:2147 yrkande 1 och res. 3 (fp)
1982/83:2138 yrkandena 1 och 2 godkänner vad utskottet anfört, res. 4 (vpk)
2. beträffande *ytterligare utlokalisering av statliga förvaltningsenheter*
att riksdagen avslår motion 1982/83:817 yrkande 2,
3. beträffande *uttalande mot att ny statlig verksamhet lokaliseras till Stockholm*
att riksdagen avslår motion 1982/83:1582 yrkande 3,
4. beträffande *lokalisering av statlig verksamhet till Kalmar län*
att riksdagen avslår motion 1982/83:260,
5. beträffande *lokalisering av statlig verksamhet till Blekinge län, m. m.*
att riksdagen avslår motion 1982/83:2154 yrkandena 6 och 7,
6. beträffande *lokalisering av statlig verksamhet till Malmöhus län*
att riksdagen avslår motion 1982/83:2126 yrkande 3,
7. beträffande *decentralisering med utnyttjande av ny teknik* res. 5 (c)
att riksdagen avslår motionerna 1982/83:1153 och 1982/83:1537 yrkande 3,
8. att riksdagen godkänner i propositionen *förordade ändrade riktlinjer för lokaliseringsbidrag,*
9. att riksdagen med bifall till propositionens förslag medger att regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer får *biträda ackord eller på annat sätt efterskänka statens anspråk på grund av investeringslån till kommersiell service i glesbygder,*
10. beträffande *förändringar i det regionalpolitiska stödet till industri och turism*
att riksdagen avslår motion 1982/83:1537 yrkande 5,
11. beträffande *utvidgat stöd till anläggningar för fastbränsleframställning*
att riksdagen avslår motion 1982/83:2056,
12. att riksdagen med bifall till propositionens förslag samt med res. 6 (m)
avslag på motion 1982/83:1594 yrkande 3 till *Regionalpolitiskt stöd: Bidragsverksamhet* för budgetåret 1983/84 anvisar ett förslagsanslag av 383 417 000 kr.,
13. beträffande *regionalpolitiskt stöd till viss hemslöjdsverksamhet*
att riksdagen avslår motion 1982/83:2046,
14. att riksdagen med bifall till propositionens förslag samt med res. 7 (m)
avslag på motion 1982/83:1594 yrkande 4 till *Regionalpolitiskt stöd: Lokaliseringslån* för budgetåret 1983/84 anvisar ett reservationsanslag av 500 000 000 kr.,

15. beträffande *bidrag till vissa oljetransporter i glesbygd* res. 8 (c, vpk)
att riksdagen med bifall till propositionens förslag samt med
avslag på motionerna 1982/83:400 yrkande 2, 1982/83:818 yr-
kande 5 och 1982/83:1053 antar det till propositionen fogade
förslaget till lag om upphävande av lagen (1980:564) med bemyn-
digande om sänkning av ortstillägg för vissa oljeprodukter,
m. m.,
16. beträffande *riksdagsuttalande om utjämning av priserna på olje-* res. 9 (vpk)
produkter
att riksdagen avslår motion 1982/83:400 yrkande 1,
17. beträffande *beloppsgränserna för stöd till glesbygdsföretag* res. 10 (c)
m. m.
att riksdagen avslår motion 1982/83:2138 yrkande 3,
18. beträffande *utveckling av kombinationssysselsättning*
att riksdagen avslår motion 1982/83:2157,
19. beträffande *transportstöd i ostkustens skärgårdar*
att riksdagen avslår motion 1982/83:306,
20. att riksdagen med bifall till propositionens förslag samt med res. 11 (m)
avslag på motionerna 1982/83:818 yrkande 4 och 1982/83:1594 res. 12 (c, fp)
yrkande 5 till *Regionalpolitiskt stöd: Regionala utvecklingsin-*
satser för budgetåret 1983/84 anvisar ett reservationsanslag av
298 250 000 kr.,
21. att riksdagen med bifall till propositionens förslag medger att
under budgetåret 1983/84 *statlig kreditgaranti* för lån till företag i
glesbygder och för lån till anskaffning av varulager beviljas med
sammanlagt högst 52 000 000 kr.,
22. att riksdagen med bifall till propositionens förslag till *Täckande*
av förluster på grund av kreditgarantier till företag i glesbygder
m. m. för budgetåret 1983/84 anvisar ett förslagsanslag av 1 000
kr.,
23. att riksdagen med bifall till propositionens förslag samt med res. 13 (m)
avslag på motion 1982/83:1594 yrkande 6 till *Ersättning för ned-*
sättning av socialavgifter för budgetåret 1983/84 anvisar ett för-
slagsanslag av 170 000 000 kr.,
24. beträffande *sänkning av arbetsgivaravgifterna i Sorsele och*
Dorotea kommuner att riksdagen avslår motion 1982/83:2086,
25. beträffande *inplacering i stödområde av Bräcke kommun*
att riksdagen avslår motion 1982/83:1537 yrkande 6,
26. beträffande *inplacering i stödområde av Timrå kommun* res. 14 (vpk)
att riksdagen avslår motion 1982/83:658 yrkande 2,
27. beträffande *inplacering i stödområde av Sandvikens kommun*
att riksdagen avslår motionerna 1982/83:1582 yrkande 1, 1982/
83:1513 och 1982/83:2194 yrkande 2,
28. beträffande *inplacering i stödområde av Gotlands kommun*
att riksdagen avslår motion 1982/83:1046 yrkande 1,

29. beträffande *medelstilldelning för regionala utvecklingsinsatser i Västerbottens län*
att riksdagen avslår motion 1982/83: 816 i motsvarande del.
30. beträffande *medel till försöksverksamhet i Jämtlands län*
att riksdagen avslår motionerna 1982/83: 2080 och 1982/83: 2088 yrkande 1,
31. beträffande *medel till regionala utvecklingsinsatser i Jämtlands län m. m.* res. 15 (c)
att riksdagen avslår motion 1982/83: 2088 yrkande 2,
32. beträffande *regionalpolitiska åtgärder i Jämtlands län*
att riksdagen avslår motion 1982/83: 1537 yrkande 4,
33. beträffande *medel till den s. k. Köpmanholmengruppen*
att riksdagen avslår motion 1982/83: 1529,
34. beträffande *medel till samverkansprojekt i Mittnorden*
att riksdagen avslår motion 1982/83: 2182,
35. beträffande *åtgärdsprogram m. m. för Västernorrlands län* res. 16 (vpk)
att riksdagen avslår motionerna 1982/83: 658 yrkande 1 och 1982/83: 817 yrkande 1,
36. beträffande *åtgärdsprogram för Söderhamns kommun* res. 16 (vpk)
att riksdagen avslår motion 1982/83: 2070,
37. beträffande *åtgärdsprogram m. m. för Gävleborgs län*
att riksdagen avslår motionerna 1982/83: 1058 i motsvarande del, 1982/83: 1582 yrkande 2 och 5 i motsvarande del och 1982/83: 2194 yrkandena 1 och 3 i motsvarande del,
38. beträffande *regionalpolitiska åtgärder i Norrland*
att riksdagen avslår motion 1982/83: 504,
39. beträffande *åtgärdsprogram m. m. för Bergslagen* res. 17 (vpk)
att riksdagen avslår motionerna 1982/83: 262 i motsvarande del, 1982/83: 662, 1982/83: 819, 1982/83: 822, 1982/83: 1050 i motsvarande del, 1982/83: 1058 i motsvarande del, 1982/83: 1512, 1982/83: 1543, 1982/83: 1582 yrkandena 2 och 5 i motsvarande del, 1982/83: 1621 i motsvarande del, 1982/83: 2048 i motsvarande del, 1982/83: 2075, 1982/83: 2081 i motsvarande del, 1982/83: 2193 yrkande 1 i motsvarande del och 1982/83: 2194 yrkandena 1 och 3 i motsvarande del,
40. beträffande *utvecklingsplan för Kopparbergs län* res. 17 (vpk)
att riksdagen avslår motion 1982/83: 1050 i motsvarande del,
41. beträffande *åtgärdsprogram m. m. för Värmlands län* res. 17 (vpk)
att riksdagen avslår motionerna 1982/83: 262 i motsvarande del, 1982/83: 1621 i motsvarande del och 1982/83: 2048 i motsvarande del,
42. beträffande *regionalpolitiska insatser i Uppsala län*
att riksdagen avslår motion 1982/83: 2193 yrkande 1 i motsvarande del,

43. beträffande *åtgärdsprogram för Södermanlands län*
att riksdagen avslår motion 1982/83:2081 i motsvarande del,
44. beträffande *åtgärdsprogram för Stockholms län* res. 18 (vpk)
att riksdagen avslår motion 1982/83:1117,
45. beträffande *åtgärdsprogram för Skaraborgs län*
att riksdagen avslår motionerna 1982/83:1052 och 1982/83:1068,
46. beträffande *åtgärdsprogram för norra Älvsborgs län*
att riksdagen avslår motion 1982/83:689,
47. beträffande *regionalpolitiska insatser i den nordbohuslänska skärgården*
att riksdagen avslår motion 1982/83:1039,
48. beträffande *regionalpolitiskt stöd till försöksverksamhet i Småland och Östergötlands län m. m.* res. 19 (vpk)
att riksdagen avslår motionerna 1982/83:1043 och 1982/83:2061,
49. beträffande *sysselsättningskapande åtgärder i Jönköpings kommun*
att riksdagen avslår motion 1982/83:1515,
50. beträffande *sysselsättningskapande åtgärder i Kronobergs län*
att riksdagen avslår motion 1982/83:2072,
51. beträffande *sysselsättningskapande åtgärder i Kalmar län*
att riksdagen avslår motionerna 1982/83:654 och 1982/83:1051,
52. beträffande *regionalpolitiska insatser i Blekinge län*
att riksdagen avslår motionerna 1982/83:1048 och 1982/83:2154
yrkandena 1–4,
53. beträffande *åtgärdsprogram för Malmöhus län*
att riksdagen avslår motionerna 1982/83:403, 1982/83:660 och
1982/83:2126 yrkandena 1, 2 och 4.

Stockholm den 21 april 1983

På arbetsmarknadsutskottets vägnar

FRIDA BERGLUND

Närvarande: Frida Berglund (s), Alf Wennerfors (m), Erik Johansson (s), Karin Andersson (c), Anders Högmark (m), Marianne Stålberg (s), Lahja Exner (s), Gustav Persson (s), Elver Jonsson (fp), Ingrid Hemmingsson (m), Börje Hörnlund (c), Christer Skoog (s), Håkan Stjernlöf (m), Bo Nilsson (s) och Alexander Chrisopoulos (vpk).

Reservationer

1. Riktlinjer för regionalpolitiken m. m. (mom. 1)

Alf Wennerfors, Anders Högmark, Ingrid Hemmingsson och Håkan Stjernlöf (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 27 börjar "Utskottet vill" och på s. 28 slutar "aktuella delar" bort ha följande lydelse:

Som framhålls i motion 1594 från moderata samlingspartiet kan resultatet av den hittills förda regionalpolitiken inte sägas vara tillfredsställande. Trots omfattande och kostnadskrävande insatser har situationen i t. ex. Norrlandslänen inte förbättrats på något mer påtagligt sätt. Norrbottens län har t. o. m. fått vidkännas en negativ utveckling under senare år.

Den hittills förda regionalpolitiken har följaktligen haft sina begränsningar. Detta förhållande har blivit uppenbart inte minst när den ekonomiska tillväxten avstannat och näringslivet inte kunnat expandera. I själva verket är det så att tillväxt i ekonomin och ett näringsliv som är konkurrenskraftigt är en förutsättning för en sådan fördelning av resurserna att man kan nå de regionalpolitiska målen. Bl. a. krävs att kostnadsläget inom industrin kommer i balans med förhållandena i vår omvärld.

Inte minst de senaste årens erfarenheter samt 1980-talets delvis nya förutsättningar motiverar enligt utskottets uppfattning en förändrad syn på hur regional balans bäst kan uppnås. I likhet med moderata samlingspartiet anser utskottet att regionalpolitiken bör renodlas till att skapa så lika förutsättningar som möjligt över hela landet och mellan olika regioner. Regionalpolitiken under 1980-talet måste ge ett aktivt stöd för ett växande och konkurrenskraftigt näringsliv i de regioner med geografiska handikapp av olika slag eller betydande strukturella problem och obalanser. Det gagnar i längden varken landet eller de utsatta regionerna att statsmakterna på konstlad väg söker hålla sysselsättningen uppe.

Som tidigare nämnts är det mot den angivna bakgrunden hög tid att pröva nya vägar inom regionalpolitiken. De förslag moderata samlingspartiet anvisar i motion 1594 är härvid enligt utskottets uppfattning ett uttryck för det nya tänkande inom regionalpolitiken som utskottet anser vara nödvändigt. Förslaget ger – om det genomförs – företagen väsentligt större förutsättningar att expandera. Därmed kan sysselsättningen öka och nya företag kan etableras i de sysselsättningsmässigt utsatta delarna i landet. De uppställda målen för regionalpolitiken kan därmed på längre sikt komma närmare ett förverkligande.

De huvudlinjer för en ny regionalpolitik som moderata samlingspartiet för fram – och som utskottet tillstyrker – bör utgå från dels ett ökat inslag av generellt verkande medel, dels en successiv avveckling av flertalet selektiva stödformer och dels ett system med kreditgarantier vid det etablerade bankväsendet som ersätter nu gällande lokaliseringsslåneformer.

En lämplig utgångspunkt för att öka inslaget av *generella medel* är att bygga ut det system med nedsättning av arbetsgivaravgifter som börjat tillämpas i Norrbotten. Utskottet föreslår liksom moderata samlingspartiet att dessa avgifter skall sänkas, i första etappen med fem procentenheter i stödområde A och med tre procentenheter i stödområde B. På längre sikt bör nivån vara tio procentenheter lägre i hela stödområde A och fem procentenheter lägre i stödområde B.

Vidare föreslås att förändringarna i skattepolitiken till förmån för problemregionerna inleds med att elenergiskatten slopas, först i stödområde A och sedan även i område B.

De nu behandlade åtgärderna av generellt verkande slag bör kompletteras med en reformering och utbyggnad av transportstödet.

Härutöver förordar utskottet att man lägger särskild vikt vid följande komponenter i en ny regionalpolitik:

- en mer åtgärdsinriktad länsplanering än f. n.,
- ett problemorienterat länsbaserat stödområdssystem,
- en decentralisering av beslutsfattandet inom regionalpolitiken,
- en aktiv glesbygdspolitik med utveckling av bl. a. kombinationssysselsättningens möjligheter,
- ett ökat utnyttjande av data- och telekommunikationsteknikens utvecklingsmöjligheter,
- ett utnyttjande av turismens möjligheter.

De synpunkter och förslag om den framtida regionalpolitikens utformning som motionärerna lagt fram bör – som också begärs i motionen – överlämnas till den regionalpolitiska utredningen för beaktande.

Vad utskottet anfört innebär ett bifall till motion 1594 i denna del och bör ges regeringen till känna. Övriga i sammanhanget behandlade motioner avstyrks av utskottet.

dels att utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

1. beträffande *riktlinjer för regionalpolitiken m.m.* att utskottet med bifall till motion 1982/83: 1594 yrkandena 1 och 2 samt med avslag på motionerna 1982/83: 2085, 1982/83: 2087, 1982/83: 2147 yrkande 1 och 1982/83: 2138 yrkandena 1 och 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

2. Riktlinjer för regionalpolitiken (mom. 1)

Karin Andersson (c) och Börje Hörnlund (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 27 börjar "Utskottet vill" och på s. 28 slutar "aktuella delar" bort ha följande lydelse:

Regionalpolitikens mål är att skapa förutsättningar för en balanserad befolkningsutveckling mellan och inom landets olika delar och att ge alla människor tillgång till arbete, service och en god miljö oavsett var de bor i landet.

Detta mål för regionalpolitiken har sedan lång tid haft en bred politisk förankring. Senast i samband med det regionalpolitiska beslutet i riksdagen våren 1982 med anledning av mittenregeringens proposition 1981/82: 113 framhölls att målet borde stå fast och dessutom innefatta glesbygderna. Riksdagen antog vidare propositionens förslag att politiken borde syfta till allsidigt sammansatta decentraliserade samhällen i hela landet med närhet mellan arbetsplatser, bostäder, service och fritidsmöjligheter. Slutligen slogs i det sammanhanget fast att en decentraliserad samhällsstruktur med många spridda enheter underlättar en god hushållning med naturresurserna.

De uttalanden regering och riksdag gjort om de regionalpolitiska målen måste betraktas som långtgående, och de kan sägas vara ett uttryck för mycket höga ambitioner. Att dessa uttalanden dessutom – som tidigare nämnts – vunnit ett brett parlamentariskt stöd är självfallet i och för sig positivt. Av avgörande betydelse är emellertid enligt utskottets uppfattning i vilken mån de enskilda partierna är beredda att i handling leva upp till de förväntningar som de högt ställda regionalpolitiska målen onekligen väcker, inte minst i de delar av landet där tillgången till arbete, service och en god miljö är väsentligt sämre än i landet i övrigt.

Som framhålls i centerpartiets partimotion 2138 finns det goda möjligheter att avläsa skilda partiers ambitioner och engagemang när det gäller regionalpolitiken. Under socialdemokratiskt styre under 1960-talet och början av 1970-talet kännetecknades utvecklingen av kraftiga koncentrationstendenser i samhället. Befolkningen koncentrerades till några få storstadsregioner, den statliga verksamheten förlades huvudsakligen till Stockholmsområdet och de kommunala verksamheterna förlades vanligen till den största orten i länet eller kommunen.

För denna utveckling skapades effektiva instrument. Med uppbyggnaden av systemet med ortsplaner (den s. k. ortsklassificeringen) kunde en förstärkning av länets centralorter på bekostnad av de mindre kommunerna och glesbygden motiveras. Med generösa flyttningsbidrag inriktades arbetet mer på att få befolkningen att flytta från t. ex. Norrlands inland till kustområdena eller söderut än på att skapa nya arbetstillfällen där den lediga arbetskraften fanns tillgänglig. Den s. k. flyttlasspolitiken var ett faktum, en politik som står i skarp kontrast till de mål för regionalpolitiken som statsmakterna slagit fast. Att detta synsätt fortfarande har en framskjuten plats i den socialdemokratiska strategin kan f. ö. sägas illustreras av det faktum att regional balans inte längre fanns med som ett politiskt mål i årets finansplan. Det är också illavarslande att regeringen i propositionen räknar med att befolkningsökningen i Stockholms och Uppsala län tillsammans skall bli större än befolkningsökningen i landet i sin helhet. Det sägs f. ö. klart ut i propositionen att det kan bli svårt att vidmakthålla den stabilitet i befolkningsutvecklingen på länsnivå som uppnåddes under 1970-talet.

De redovisade exemplen kan enligt utskottets uppfattning inte tydas på annat sätt än att samhällsutvecklingen återigen riskerar att styras i centralistisk riktning.

Att det går att vända utvecklingen i decentralistisk riktning har resultaten av centerpartiets ansvar för regionalpolitiken i regeringsställning visat. Olika åtgärder har vidtagits i det syftet. Politiken inriktades på glesbygden och de värst utsatta regionerna. Glesbygdstödet fick en omfattning för innevarande budgetår som är fyra gånger större än enligt den sista socialdemokratiska budgeten före valet 1976. Avtal slöts om lokaliseringsråd och detta samråd utvidgades senare till nya företag, stöd till byggande av kommunala industrihus infördes och de ekonomiska medlen till regionalpolitiskt stöd förstärktes. Slutligen kan nämnas att gjorda satsningar på småföretagen och inrättandet av regionala utvecklingsfonder haft stor regionalpolitisk betydelse.

Resultaten av centerpartiets arbete för en ökad decentralisering kan nu utläsas.

Under 1960-talet hade skogslänen en nettoutflyttning på mer än 10 000 personer om året och storstäderna växte snabbt. Under 1970-talet har skogslänen däremot haft en nettoinflyttning. För storstäderna har in- och utflyttningen i stort vägt jämnt. Denna utveckling har fortsatt under de första åren av 1980-talet.

Även inom länen har en omsvängning skett i befolkningsutvecklingen. Det gäller särskilt länen i södra och mellersta Sverige där folkmängden ökat i de mindre orterna.

En stabilisering har även ägt rum i glesbygdens befolkningsutveckling. Minskningen under 1970-talet har endast varit tredjedelen av vad den var under 1960-talet. Det finns dock stora skillnader mellan olika typer av glesbygdsområden. Glesbygd nära större orter har i allmänhet haft en mer positiv utveckling än den utpräglade glesbygden.

Det regionalpolitiska beslutet våren 1982 var avsett att ytterligare förstärka denna decentralistiska utveckling. Beslutet innebar bl. a. följande:

- Ortsklassificeringen som var ett centralistiskt styrinstrument slopades.
- Den centralistiska styrningen av länsplaneringen genom s. k. fullständiga länsplaneringsomgångar slopades.
- Det länsdemokratiska inflytandet över länsplaneringens uppbyggnad och genomförande ökades.
- Länsstyrelserna fick ökade ekonomiska resurser för att åtgärda regionala brister som framkommer vid länsplaneringen genom att ett sammanhållet länsanslag infördes.
- En kraftig decentralisering av beslutsfattandet från centrala verk och regering till länsnivå genomfördes.
- Sektorsuppdelningen inom regionalpolitiken minskades kraftigt genom att länsstyrelserna gavs en sektorssamordnande roll gentemot de statliga verken.

- Omfattande förändringar av stödområdesindelningen genomfördes. Dessa kännetecknas av en stark koncentration av stödet till de sämst ställda kommunerna och av möjligheter till ökad flexibilitet när det gäller att ge stöd till orter med stora strukturomvandlingsproblem utanför stödområdet.
- Uppdrag åt statliga verk att inkomma med förslag om decentralisering av verksamheten med motsvarande 10–25 % av nuvarande antal sysselsatta.

För att undvika att utvecklingen återigen skall vändas i centralistisk riktning anser utskottet – i likhet med den centerpartistiska partimotionen 2138 – att dessa riktlinjer måste ligga fast. På annat sätt kan de i inledning- en till detta avsnitt redovisade regionalpolitiska målen inte uppfyllas. Detta bör med bifall till centerpartiets partimotion 2138 ges regeringen till känna. Utskottet vill i sammanhanget även stryka under vikten av att målet om regional balans även i fortsättningen skall utgöra en av hörnpelarna i den ekonomiska politiken. Övriga i sammanhanget behandlade motioner bör avslås.

I sammanhanget bör slutligen nämnas att utskottet senare i betänkandet kommer att ta ställning till förslag från centerpartiets sida som väckts under årets riksmöte och som har till syfte att ytterligare stimulera den regionala utvecklingen. Det gäller bl. a. förstärkta medel till regionala utvecklingsinsatser, decentralisering med utnyttjande av ny teknik samt höjda beloppsgränser för stöd till glesbygdsföretag m. m.

dels att utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

1. beträffande *riktlinjer för regionalpolitiken m. m.* att riksdagen med bifall till motion 1982/83: 2138 yrkandena 1 och 2 samt med avslag på motionerna 1982/83: 1594 yrkandena 1 och 2, 1982/83: 2085, 1982/83: 2087 och 1982/83: 2147 yrkande 1 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

3. Riktlinjer för regionalpolitiken (mom. 1)

Elver Jonsson (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 27 som börjar "Utskottet vill" och på s. 28 slutar "aktuella delar" bort ha följande lydelse:

Regionalpolitikens mål är att skapa förutsättningar för en balanserad utveckling i landets olika delar och att ge människorna tillgång till arbete, service och en god miljö oavsett var de bor i landet.

Enligt utskottets uppfattning har kraftfulla och målmedvetna insatser gjorts under de senaste sex åren för att åstadkomma den balanserade utveckling i landet som de uppställda målen ger uttryck för.

Grunden lades under hösten år 1976 då riksdagen vid sin behandling av proposition 1975/76: 211 bl. a. betonade regionalpolitikens inriktning mot

en förbättrad inomregional balans. Vidare fastställdes nya planeringsramar för länen fram till år 1985. Slutligen begärdes en utvärdering av ortssystemet.

Folkpartiregeringen gick vidare på den inslagna vägen mot en förbättrad regional balans genom förslagen i proposition 1978/79: 112. Bland förslagen kan nämnas ett nytt stödområdessystem med bl. a. förstärkt sysselsättningsstöd, en mer åtgärdsinriktad länsplanering samt ett särskilt anslag för länsplaneringens genomförande. Nya industricentra föreslogs i Ånge och Vilhelmina och de särskilda stödåtgärderna i glesbygder föreslogs bli utbyggda och samordnade. Slutligen bör erinras om förslag avseende frågor om lokaliseringspåverkan i offentlig och privat verksamhet med utgångspunkt i såväl den offentliga sektorns som den privata tjänstesektorns betydelse för sysselsättningen.

Tre år senare framlade den dåvarande mittenregeringen ett mycket omfattande regionalpolitiskt förslag i proposition 1981/82: 113. Bl. a. föreslogs en förenkling av länsplaneringsarbetet genom slopande av de fullständiga länsplaneringsomgångarna som dittills genomförts vart femte år. De delar av länsplaneringen som syftade till en bättre samordning mellan samhällssektorerna lyftes fram genom sektorsprogram för bl. a. den regionala industripolitiken.

När det gäller frågan om decentralisering av statlig verksamhet föreslogs – och godtogs av riksdagen – en prioritering av skogslänet samt sydöstra Sverige och Sjuhäradsbygden i nämnd ordning.

För att komma till rätta med problemen i Norrbotten föreslogs en sänkning av arbetsgivaravgiften med 10 procentenheter i Gällivare, Jokkmokk, Kiruna och Pajala kommuner.

Ett nytt system för stödområdesindelning föreslogs även av mittenregeringen i den nämnda propositionen. Genom förslaget prioriterades de områden som har de svåraste sysselsättningsproblemen.

Slutligen kan nämnas förslag om nya industricentra i Gällivare och Sveg samt insatser för en offensiv och utvecklingsinriktad glesbygdspolitik.

Utöver de förslag som ovan nämnts kan nämnas särskilda åtgärds paket för Norrbottens län. I utskottet har vidare den dåvarande icke-socialistiska majoriteten tagit initiativ till särskilda insatser i bl. a. Värmlands län.

De insatser som gjorts har möjliggjort att den tidigare negativa utvecklingen med koncentrationer till större kommuner och utarmning av glesbygden kunnat vändas. Det är av en avgörande betydelse att denna utveckling kan fortsätta. En förutsättning härför är enligt utskottets uppfattning att den nuvarande regeringen inte raserar det arbete som bl. a. folkpartiet i regeringsställning lagt ner för att nå de regionalpolitiska mål statsmakterna satt upp.

I folkpartimotionerna 2087 och 2147 förs fram partiets inställning till hur regionalpolitiken bör bedrivas. Följande synpunkter presenteras:

– De regionalpolitiska insatserna bör främja den allmänna tillväxttakten i ekonomin.

- Regionalpolitiken bör korrigera den marknadsstyrda utvecklingen i de fall regionala problem uppstår.
- Ökade regionalpolitiska hänsyn bör tas i den offentliga sektorns egen verksamhet.
- De tunga regionalpolitiska insatserna bör koncentreras till Norrbotten och i övrigt till de orter som drabbas av djupgående strukturförändringar.
- Genom regionalpolitiska insatser bör det göras särskilt lockande att lokalisera verksamheter med god lönsamhet och överlevnadsförmåga till stödområdet.
- Det bör undvikas att krisingripanden och andra näringspolitiska insatser utanför stödområdet kommer i konflikt med de regionalpolitiska målen.
- De regionalpolitiska medlen skall användas för att komma till rätta med och motverka långvariga obalanser mellan och inom olika regioner när det gäller sysselsättning och service.
- Även om regionalpolitiken bör hållas samman på riksnivå, bör ökad administrativ och ekonomisk beslutanderätt delegeras till länsnivå.

Utskottet ställer sig bakom de synpunkter om den framtida regionalpolitiken som folkpartiet fört fram och som utskottet redovisat ovan. Förslagen ligger i linje med de tidigare nämnda regeringsförslagen som haft till syfte att åstadkomma en förbättrad regional balans. Utskottet anser mot denna bakgrund att förslagen i här behandlade folkpartimotioner bör beaktas av den regionalpolitiska utredningen. Detta bör med bifall till motionerna 2087 och 2147 i aktuell del ges regeringen till känna.

Övriga i sammanhanget behandlade motioner bör avslås av riksdagen.

dels att utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

1. beträffande *riktlinjer för regionalpolitiken m.m.* att riksdagen med bifall till motionerna 1982/83:2087 och 1982/83:2147 yrkande 1 samt med avslag på motionerna 1982/83:1594 yrkandena 1 och 2, 1982/83:2085 och 1982/83:2138 yrkandena 1 och 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

4. Riktlinjer för regionalpolitiken (mom. 1)

Alexander Chrisopoulos (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 27 som börjar "Utskottet vill" och på s. 28 slutar "aktuella delar" bort ha följande lydelse:

Som framhålls i vpk-motion 2085 har de regionalpolitiska insatser som hittills gjorts inte stått i någon som helst proportion till krisregionernas behov. De har därför inte i egentlig mening mildrat de regionala obalanserna. Den drastiskt förändrade situationen under 1970-talet har också inneburit, att mål och bedömningsgrunder för regionalpolitiken ohjälpligt kommit på sidan av verkligheten.

I dag råder överallt i landet omfattande arbetslöshet och undersysselsättning. Följaktligen upphör befolkningsströmmen söderut trots att arbetslösheten i skogslänen ökar. Flyttningsmönstret står inte i någon egentlig relation till länens ekonomiska situation, när det allmänna läget för landet präglas av nedgång i sysselsättningen och stigande arbetslöshet. Utskottet delar mot denna bakgrund vpk:s uppfattning att varje målsättning, som inriktar sig på befolkningstal, blir vilseledande. Den följer verkligheten.

Hela grunden för regionalpolitiken är f. ö. i dag en annan än vad som gällde då den började verka år 1965. Då var sysselsättningsläget gott i storstäderna och Sydsverige, medan situationen var en annan i skogslänen. I dag råder kris i hela landet. Som redovisas i tabellbilagan till detta betänkande är arbetslösheten i Sydsverige relativt lika hög som i åtskilliga skogslän. Den kvantitativa merparten av arbetslösheten finns nu i södra Sverige. Samtidigt har emellertid skogslänens situation allvarligt försämrats. Deras strukturella problem har fördjupats och hela arbetslöshetssituationen har en mer kvalitativt elakartad karaktär än i övriga landet.

De regionala kriserna har spritt sig till nya delar av landet. I dag framträder fyra regioner som de mest utpräglade krisområdena: övre Norrland, Bergslagsområdet, Göteborgsregionen och Skåne-Blekinge. Varvs- och tekokriserna har i de båda sistnämnda skapat problem av strukturell natur, som starkt påminner om skogslänens.

Samtidigt som de nya typerna av problem hopar sig, försvagas de positiva motverkande krafter som tidigare spelat en betydande roll. Det gäller framför allt samhällsektorns utveckling. Denna kan i dag inte utgöra det element som mildrar krisen. Problemen inom de industriella basnäringarna i skogslänen har samtidigt ställts på sin spets i en förut okänd utsträckning. Det bör dessutom påpekas, att ett ökat tryck mot de areella näringarna kan göra sig gällande i skogslänen, om man där lämnar småjordbruket åt sitt öde. Häri ligger – som vpk framhåller – en latent fara för ökad arbetslöshet.

Utskottet delar mot denna bakgrund vpk:s uppfattning att hela uppläggningsen av regionalpolitiken måste göras om. Utskottet ansluter sig härvid till de riktlinjer som vpk för fram i sin partimotion 2085 och som redovisas i det följande.

1. Befolkningstal bör överges som främsta indikator på regionernas situation. Vägledande bör i stället vara sysselsättningen, detta såväl kvantitativt som strukturellt. Genom analyser av den framtida regionala ekonomin bör mer djupgående strukturella problem förutses i högre grad än nu.

2. Den traditionella stöd- och utlokaliseringpolitiken måste vid sin sida få en sammanhållen regionpolitik, där industripolitik, investeringar i samhällsapparaten samt jordbruks- och skogs politik knyts samman i ett helhetsperspektiv.

3. Det ankommer på samhällsorganen – centralt och regionalt – att ta ansvar för samlade utvecklingsprogram för regionerna.

4. Samlade utvecklingsprogram förutsätter bl.a., att en samhällelig styrning sker av alla större och mer genomgripande investeringar. Det förutsätter också, att man så samordnar och inriktar industripolitiska satsningar och samhällsinvesteringar, att de regionalt och tidsmässigt motsvarar de behov som uppstår i samband med att långsiktiga, strukturella kriser uppträder i resp. läns näringsliv.

5. Den administrativa apparat som behövs för detta planeringsarbete finns redan. Genom att knytas till arbetet med bestämda utvecklingsprogram av övergripande natur får denna apparat en effektiv och verkligt meningsfull uppgift. Den förvandlas från maktlöst prognosinstitut till ett arbetande och handlande organ i de politiska länsinstansernas tjänst.

6. De ökade investeringar i främst industri och samhällssektor, vilka är nödvändiga för en ny, verkningsfull regionalpolitik, måste i första hand finansieras genom offentlig kapitalbildning och genom uppbyggnaden av ett löntagarstyrt fondsystem. Av det sistnämnda krävs, att det står i en bestämd relation till de regionala behoven och anknyter till länsbefolkningens kamp för arbete och skapande insatser i den egna bygden. En sådan länsvis kapitalbildning skulle bryta det nuvarande skeva mönstret för investeringar. Samtidigt måste skillnader utjämnas mellan länen genom statliga kapitalinsatser. Det är uppenbart, att skogslänen för lång tid framöver måste erhålla en större del av insatserna än vad som motsvarar deras befolkning och andel av arbetslösheten.

7. Inriktningen bör vara, att med omfattande, samlade och långsiktiga investeringsprogram bryta de regionala kriserna. Endast insatser med tillräcklig storlek och genomtänkt syftning är i stånd att föra krisregionerna in i en kvalitativt annan utveckling.

Vad utskottet anfört i anslutning till vpk-motion 2085 bör ges regeringen till känna. Övriga i sammanhanget behandlade motioner avstyrks.

dels att utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

1. *beträffande riktlinjer för regionalpolitiken m.m.* att riksdagen med bifall till motion 1982/83: 2085 samt med avslag på motionerna 1982/83: 1594 yrkandena 1 och 2, 1982/83: 2087, 1982/83: 2147 yrkande 1 och 1982/83: 2138 yrkandena 1 och 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

5. Decentralisering med utnyttjande av ny teknik (mom. 7)

Karin Andersson (c) och Börje Hörnlund (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 33 som börjar "Med dessa" och slutar "vidare åtgärd" bort ha följande lydelse:

Utskottets överväganden leder fram till att motionerna av Arne Frans-

son m. fl. (c) samt av Marianne Stålberg m. fl. (s), den senare i tillämpliga delar, bör genom regeringens försorg överlämnas till den nya regionalpolitiska utredningen för beaktande i dess fortsatta arbete. Vidare blir slutsatsen att *regeringen redan nu bör ta initiativ till att företagen i den tillväxtbransch som det nu gäller arbetar enligt de regionalpolitiska målsättningar som framförts i motionerna. Detta bör bringas till regeringens kännedom.*

dels att utskottets hemställan under 7 bort ha följande lydelse:

7. *beträffande decentralisering med utnyttjande av ny teknik att riksdagen med anledning av motionerna 1982/83: 1153 och 1982/83: 1537 yrkande 3 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.*

6. Anslag till Regionalpolitiskt stöd: Bidragsverksamhet (mom. 12)

under förutsättning av bifall till reservation 1

Alf Wennerfors, Anders Högmark, Ingrid Hemmingsson och Håkan Stjernlöf (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 35 börjar "Som tidigare" och på s. 36 slutar "milj. kr." bort ha följande lydelse:

I den föregående framställningen har utskottet biträtt förslaget i motion 1594 av Alf Wennerfors m. fl. (m) om sänkning av arbetsgivaravgifterna. Ställningstagandet innebär att förra årets beslut i ämnet beträffande de fyra nordligaste kommunerna i Norrbotten fullföljs med att arbetsgivaravgifterna sänks med 5 procentenheter i hela stödområde A, i den mån förmånligare regler inte redan gäller på grund av det tidigare beslutet, och med 3 procentenheter i hela stödområde B, allt med verkan från den 1 januari 1984. Vidare har utskottet ställt sig bakom moderata samlingspartiets förslag att slopa elenergiskatten, först i stödområde A och senare även i område B.

Generella åtgärder av detta slag kommer att minska såväl behov av som efterfrågan på regionalpolitiskt stöd av traditionellt selektivt slag, bl. a. lokaliseringsbidragen. Till följd härav kan även medelsåtgången för åtgärder av detta senare slag beräknas bli lägre än regeringen förutsatt. Den medelsberäkning som gjorts i motion 1594 godtas av utskottet som alltså föreslår att det nu aktuella anslaget för nästa budgetår uppförs med 288 milj. kr.

Regeringen har i budgetpropositionen anmält att den totala beslutsramen för regionalpolitiskt stöd för budgetåren 1979/80–1983/84 bör justeras ned från 8 086 till 8 033 milj. kr. Eftersom utskottet i motsats till regeringen inte beräknat ett belopp om 10 milj. kr. till centrala konsult- och utredningsinsatser bör femårsramen fastställas till 8 043 milj. kr.

dels att utskottets hemställan under 12 bort ha följande lydelse:

12. att riksdagen med bifall till motion 1982/83: 1594 yrkande 3 samt med avslag på propositionens förslag till *Regionalpolitiskt stöd: Bidragsverksamhet* för budgetåret 1983/84 anvisar ett förslagsanslag av 288 000 000 kr.

7. Anslag till Regionalpolitiskt stöd: Lokaliseringslån (mom 14)

Alf Wennerfors, Anders Högmark, Ingrid Hemmingsson och Håkan Stjernlöf (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 36 som börjar "Av de" och slutar "motsvarande del" bort ha följande lydelse:

Behållningen på detta anslag växer snabbt. Den uppgick vid utgången av budgetåret 1978/79 – det sista i den ramperiod som föregick den nu löpande femårsperioden – till 671 milj. kr. Tre år senare hade behållningen nästan tredubblats och uppgår nu till drygt 1,8 miljarder kronor. Det säger sig självt att det med en sådan utveckling av anslagsbehållningen saknas anledning att anvisa nya medel på anslaget. I enlighet med vad som anförs i motion 1594 bör alltså regeringens framställning om ett anslag av 500 milj. kr. avslås av riksdagen.

dels att utskottets hemställan under 14 bort ha följande lydelse:

14. att riksdagen med bifall till motion 1982/83: 1594 yrkande 4 avslår propositionens förslag om anslag för budgetåret 1983/84 till Regionalpolitiskt stöd: Lokaliseringslån.

8. Bidrag till vissa oljetransporter i glesbygd (mom. 15)

Karin Andersson (c), Arne Fransson (c) och Alexander Chrisopoulos (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 38 som börjar "Utskottet delar" och slutar "av riksdagen" bort ha följande lydelse:

Liksom motionärerna anser utskottet att det är oacceptabelt att dra in ett bidrag som införts av fördelningspolitiska skäl och har till syfte att minska bränslepriserna för människor i bygder där man på grund av klimatet och de långa avstånden har de högsta uppvärmningskostnaderna. Regeringsförslaget att slopa bidraget bör alltså avslås.

I årets budgetproposition finns i linje med regeringens förslag inte upptaget något anslag för ändamålet. Vid bifall till utskottets förslag i huvudfrågan bör riksdagen alltså anvisa medel för den fortsatta bidragsgivningen. Detta kan lämpligen ske i den form som förordas i motion 818, nämligen ett särskilt reservationsanslag på industridepartementets huvudtitel, benämnt Bidrag till vissa oljetransporter i glesbygd. Anslaget bör anvisas med

samma belopp som motsvarande anslag för innevarande budgetår, dvs. 20 milj. kr.

dels att utskottets hemställan under 15 bort ha följande lydelse:

15. beträffande *bidrag till vissa oljetransporter i glesbygd* att riksdagen

dels med bifall till motionerna 1982/83: 400 yrkande 2 i motsvarande del och 1982/83: 1053 avslår det till propositionen fogade förslaget till lag om upphävande av lagen (1980: 564) med bemyndigande om sänkning av ortstillägg för vissa oljeprodukter, m. m.,

dels med bifall till motion 1982/83: 818 yrkande 5 samt med anledning av motion 1982/83: 400 yrkande 2 i motsvarande del till *Bidrag till vissa oljetransporter i glesbygd* för budgetåret 1983/84 under tolfte huvudtiteln anvisar ett reservationsanslag av 20 000 000 kr.

9. Riksdagsuttalande om utjämning av priserna på oljeprodukter (mom. 16)

Alexander Chrisopoulos (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 38 som börjar "Motionärerna påpekar" och slutar "avstyrker detsamma" bort ha följande lydelse:

Som framhålls i motion 400 är det vpk:s mening att man av fördelningspolitiska skäl bör få till stånd en total utjämning av oljepriserna i landet. Detta är både rimligt och rättvist i ett land som vårt där de högre uppvärmningskostnaderna i vissa områden beror på en kombination av hårt klimat och långa transportavstånd. En total prisutjämning i hela landet är inte möjlig att uppnå i ett slag. Det är dock angeläget att man arbetar för att en sådan ordning kan uppnås. Därför bör riksdagen fastställa en utjämning av priserna på oljeprodukter som en målsättning för politiken på detta område och ge detta regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 16 bort ha följande lydelse:

16. beträffande *riksdagsuttalande om utjämning av priserna på oljeprodukter*

att riksdagen med bifall till motion 1982/83: 400 yrkande 1 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

10. Beloppsgränserna för stöd till glesbygdsföretag m. m. (mom. 17)

Karin Andersson (c) och Börje Hörnlund (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 39 som börjar "Med hänsyn" och slutar "dessa punkter" bort ha följande lydelse:

Glesbygdssstödet får inte försämrats på grund av prisutvecklingen. Tvärt-

om är det nödvändigt att förstärka detta stöd för att hindra den negativa utvecklingen i landets glesbygder. Som föreslås i centerpartiets motion 2138 bör högstbeloppet för avskrivningslån till företag höjas från 200 000 till 250 000 kr. och motsvarande belopp för uthyrningsstugor räknas upp från 30 000 till 40 000 kr. Maximibeloppet för IKS-stödet till enskilda objekt bör likaså höjas från 30 000 till 40 000 kr.

dels att utskottets hemställan under 17 bort ha följande lydelse:

17. *beträffande beloppsgränserna för stöd till glesbygdsvärdskap m. m.*

att riksdagen med bifall till motion 1982/83: 2138 yrkande 3 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

11. Anslag till Regionalpolitiskt stöd: Regionala utvecklingsinsatser (mom. 20)

Alf Wennerfors, Anders Högmark, Ingrid Hemmingsson och Håkan Stjernlöf (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 40 börjar "Centerpartiet föreslår" och på s. 41 slutar "begärda beloppet" bort ha följande lydelse:

Utskottet har i det föregående understrukt behovet av att den framtida regionalpolitiken omformas, så att den blir ett aktivt stöd för ett växande konkurrenskraftigt näringsliv i regioner med betydande strukturella problem och obalanser. Huvudlinjen i en sådan politik bör vara ökade insatser av generella medel och en successiv avveckling av flertalet selektiva stödformer. Tanken är dock inte att man helt skall avvara dessa stödformer. De kommer även i framtiden att behövas för att främja en aktiv glesbygdspolitik och vid realiserandet av en mer åtgärdsinriktad länsplanering än den som bedrivs f. n. Efter hand som man alltmer decentraliserar beslutsfattandet till den regionala nivån kommer man i framtiden – vid sidan av generella insatser på skatte-, avgifts- och taxerådena – att behöva endast ett enda sammanhållet anslag, som tämligen fritt skall kunna disponeras av länsstyrelserna till olika insatser i glesbygden och för avhjälpande av andra inomregionala balansproblem.

Som föreslås i motion 1594 kan man redan nu ta de första stegen mot en sådan utveckling. Såsom behandlats i det föregående leder den föreslagna generella nedsättningen av arbetsgivaravgifterna i stödområdena A och B till ett minskat medelsbehov för bidrag och lån. Därmed skapas ett utrymme för att vidga länsstyrelsernas möjligheter att göra speciella insatser med anlåtande av det förevarande anslaget. Som föreslås i motionen bör anslaget kunna uppföras med 312 milj. kr.

Det sagda innebär att utskottet samtidigt avstyrker centerpartiets förslag om ett anslag om 448 250 000 kr. Förslaget bygger på att arbetsmarknadshuvudtitelns anslag till beredskapsarbeten m. m. reduceras i motsvarande mån. Denna förutsättning föreligger inte längre.

dels att utskottets hemställan under 20 bort ha följande lydelse:

20. att riksdagen med bifall till motion 1982/83: 1594 yrkande 5 samt med avslag på dels propositionens förslag, dels motion 1982/83: 818 yrkande 4 till *Regionalpolitiskt stöd: Regionala utvecklingsinsatser* för budgetåret 1983/84 anvisar ett reservationsanslag av 312 000 000 kr.

12. Anslag till Regionalpolitiskt stöd: Regionala utvecklingsinsatser (mom. 20)

Karin Andersson (c), Elver Jonsson (fp) och Börje Hörnlund (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 40 börjar "Centerpartiet föreslår" och på s. 41 slutar "begärda beloppet" bort ha följande lydelse:

Det förevarande anslaget ger goda möjligheter att skapa fler arbetstillfällen på ett sätt som från regionalpolitisk synpunkt är särskilt angeläget. Genom att anslaget kan användas till att vidmakthålla och främja de i glesbygderna verksamma småföretagen, däribland företag inom hantverk samt jord- och skogsbruk, skapar man i själva verket en sysselsättning med goda utsikter att bli bestående och gör det till en kostnad som är lägre än för de mer kortsiktigt verkande arbetsmarknadspolitiska insatserna.

Det sagda innebär att utskottet instämmer i slutsatsen i centerpartimotionen, nämligen att anslaget bör räknas upp med 150 milj. kr. till 448 250 000 kr. för att ge det vidgade utrymme som behövs för ökade utvecklingsinsatser i glesbygderna. Därigenom tillgodoses även yrkandena i ett flertal motioner om en ökning av länsanslagen. Detta gäller speciellt Norrlandslänen och Värmlands län. Till frågan hur detta högre anslagsbelopp skall avräknas mot andra insatser blir det anledning att återkomma vid behandlingen av regeringens s. k. kompletteringsproposition.

Ställningstagandet innebär att förslaget i motion 1594 om en till 312 milj. kr. begränsad uppräkningsanslag inte bör leda till någon åtgärd.

dels att utskottets hemställan under 20 bort ha följande lydelse:

20. att riksdagen med bifall till motion 1982/83: 818 yrkande 4 samt med avslag på dels propositionens förslag, dels motion 1982/83: 1594 yrkande 5 till *Regionalpolitiskt stöd: Regionala utvecklingsinsatser* för budgetåret 1983/84 anvisar ett reservationsanslag av 448 250 000 kr.

13. Anslag till Ersättning för nedsättning av socialavgifter (mom. 23)
under förutsättning av bifall till reservation 1

Alf Wennerfors, Anders Högmark, Ingrid Hemmingsson och Håkan Stjernlöf (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 42 som börjar "Utskottet har" och slutar "utan åtgärd" bort ha följande lydelse:

Utskottet har i det föregående tillstyrkt förslaget i motion 1594 att socialavgifterna skall nedsättas i stödområdena A och B. En konsekvens av detta ställningstagande är att detta anslag behöver räknas upp och, såsom föreslås i motionen, uppföras med 335 milj. kr.

Med utskottets ovan refererade ställningstagande till frågan om nedsättning av socialavgifterna har motion 2086 av Rune Ångström (fp) blivit tillgodosedd. Motionen förordar en sänkning av arbetsgivaravgifterna i Sorsele och Dorotea. Båda kommunerna tillhör stödområde A och omfattas därmed av en avgiftsnedsättning enligt utskottets förslag. Motionen behöver således inte leda till någon åtgärd.

dels att utskottets hemställan under 23 bort ha följande lydelse:

23. att riksdagen med bifall till motion 1982/83:1594 yrkande 6 samt med avslag på propositionens förslag till *Ersättning för nedsättning av socialavgifter* för budgetåret 1983/84 anvisar ett förslagsanslag av 335 000 000 kr.

14. Inplacering av Timrå kommun i stödområde (mom. 26)

Alexander Chrisopoulos (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 44 som börjar "Som ovan" och slutar "upptagna motionerna" bort ha följande lydelse:

Med hänsyn till de stora problemen på arbetsmarknaden i Timrå kommun anser utskottet att det är motiverat att – som yrkas i motion 658 av Sven Henricsson (vpk) – föreslå riksdagen en förändring av kommunens inplacering i stödområde. Timrå kommun bör följaktligen vara inplacerad i stödområde C. Detta bör med bifall till motion 658 ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 26 bort ha följande lydelse:

26. beträffande *inplacering i stödområde av Timrå kommun* att riksdagen med bifall till motion 1982/83: 658 yrkande 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

15. Medel till regionala utvecklingsinsatser i Jämtlands län**mom. 31 – motiveringen**

under förutsättning av bifall till reservation 12

Karin Andersson (c) och Börje Hörnlund (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 48 som börjar "Utskottet vill" och på s. 49 slutar "denna del" bort ha följande lydelse:

I motion 2088 av Nils Åsling (c) föreslås att regeringen vid fördelningen av det s. k. länsanslaget för regionala utvecklingsinsatser tilldelar Jämtlands län en jämfört med innevarande år oförändrad andel, vilket med hänvisning till förslaget från centerpartiet om en uppräkningsanslag med 150 milj. kr. skulle innebära att länsanslaget till Jämtlands län under nästa budgetår kan uppgå till 70 milj. kr. Som framgått tidigare i betänkandet har utskottet tillstyrkt den av centerpartiet föreslagna uppräkningsanslaget med 150 milj. kr. Utskottet har – mot bakgrund av problemens omfattning i Jämtlands län – anledning räkna med att andelen för detta län i vart fall inte blir mindre än under innevarande budgetår. Därmed ökar förutsättningarna väsentligt för bl. a. intensifierade glesbygdsinsatser i länet. Motion 2088 bör med hänvisning härtill inte föranleda någon riksdagens åtgärd.

16. Åtgärdsprogram för Västernorrlands län och Söderhamns kommun (mom. 35 och 36)

Alexander Chrisopoulos (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 49 som börjar "Motionerna avstyrks" och slutar "hänvisning härtill" bort ha följande lydelse:

Utöver de åtgärder som utskottet i det föregående redovisat motiverar den allvarliga situationen i Västernorrlands län att ett särskilt åtgärdsprogram för länet tas fram av statsmakterna. Utskottet anser därvid att de förslag som presenteras i motion 658 av Sven Henricsson (vpk) bör ingå i ett sådant program.

Motionärens förslag är följande:

1. Resolut statligt stöd för att fullfölja den planerade industriutbyggnaden i Väja.
2. Byggandet av ett industrispår mellan Örnsköldsvik och Husum.
3. Västernorrland har ett av landets sämsta vägnät. Ett upprustningsprogram för de sämsta vägarna i länet igångsätts.
4. Ett omfattande skogsvårdsprogram startas. I länet finns stora behov av röjning och gallring – arbeten som kan ske i form av beredskapsarbeten.
5. Extra statlig insats för att ge länsstyrelsen tillräckliga resurser för att utveckla projekt som redan påbörjats.

På längre sikt behövs givetvis andra åtgärder, men ovannämnda program skulle – såsom motionären framhåller – kunna initiera en minskad arbetslöshet.

Mot bakgrund av den mycket besvärliga situationen på arbetsmarknaden i Söderhamns kommun bör regeringen även utarbeta ett åtgärdsprogram för denna kommun. Kommunen kan inte längre – som också framhålls i motion 2070 av Bertil Måbrink – förlita sig på att storfinsanserna skall garantera den industriella utvecklingen i kommunen.

Utskottet tillstyrker de förslag till åtgärder som förs fram i motion 2070.

Förslagen innebär följande:

1. Sandarne bör utvecklas till ett träkemiskt centrum för tillverkning av olika kemiska produkter.
2. Produktionen av oblekt massa i Sandarne bör behållas och förädlings- sidan byggas ut.
3. Söderhamnsregionen bör ifrågakomma vid utlokalisering eller nylokalisering av statlig industri- eller förvaltningsverksamhet.
4. Ericssonkoncernen bör åläggas att svara för ersättningsjobb till Söderhamn.
5. Skogsavfall bör tillvaratas för energiändamål.

Vad utskottet anfört med anledning av motionerna 658 i aktuell del och 2070 bör regeringen underrättas om.

Övriga i sammanhanget behandlade motioner bör avslås.

dels att utskottets hemställan under 35 och 36 bort ha följande lydelse:

35. *beträffande åtgärdsprogram m. m. för Västernorrlands län*
att riksdagen med bifall till motion 1982/83:658 yrkande 1 samt med avslag på motion 1982/83:817 yrkande 1 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,
36. *beträffande åtgärdsprogram för Söderhamns kommun*
att riksdagen med bifall till motion 1982/83:2070 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

17. Åtgärdsprogram för Mellansverige (mom. 39–41)

Alexander Chrisopoulos (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 51 börjar ”Problemen i” och på s. 52 slutar ”behandlade motionerna” bort ha följande lydelse:

Det finns en uppenbar risk för att Bergslagen kommer att bli 1980-talets krisområde. Det finns därför starka skäl för statsmakterna att sätta in kraftfulla insatser för att vända utvecklingen. Vpk har i andra sammanhang fört fram övergripande förslag som gäller industripolitiken i allmänhet, införande av samhällsfonder och fackliga investeringsfonder. Ett genomförande av dessa förslag skulle självfallet få en avgörande betydelse för utvecklingen. I detta sammanhang vill utskottet förorda att följande förslag

som presenteras i motion 2075 av Hans Petersson i Hallstahammar m. fl. (vpk) genomförs:

- Åtgärder för att behålla och utveckla gruvnäringen, bl. a. genom ökad prospektering efter metaller och mineraler.
- Införande av ny teknik i stålindustrin som ger kostnadsfördelar utan extrem storskalighet och baserad på den inhemska malmen i stället för på det importerade skrotet.
- Satsningar på produktionsutveckling och processutveckling genom samarbete i hela förädlingskedjan från råvara till färdig produkt.
- Åtgärder mot utlandsinvesteringarna.
- Ökad satsning på nya marknader genom långsiktiga handelsavtal med planekonomierna och tredje världen.
- Tillvaratagande av de energiresurser som finns i regionen, bl. a. genom ett regionalt energibolag.
- Återvinning av insatsvaror och energi.
- Ökat samarbete mellan leverantörer i regionen för att minska importandelen i färdigproduktionen.
- Utvecklad svensk marknad genom offensiva satsningar inom energiteknik, transportväsende, byggande, industriell utveckling etc.
- Minskad rovdrift inom skogen.
- Utbyggnad av den offentliga sektorn, som i Bergslagen har lägre sysselsättningsgrad än vad landet har i genomsnitt.

Även i motionerna 1050 av Lars-Ove Hagberg (vpk) och 262 av Björn Samuelson (vpk) läggs fram förslag av betydelse för Bergslagen. Dessa motioner behandlar Kopparbergs resp. Värmlands län i sin helhet. Utskottet går därför närmare in på de motionerna senare i betänkandet.

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 54 börjar "Utskottet är" och på s. 55 slutar "behandlade motionerna" bort ha följande lydelse:

Utskottet är medvetet om de stora problemen på arbetsmarknaden i Mellansverige. Som tidigare nämnts är svårigheterna särskilt stora i dessa läns bergslagskommuner. Utskottet har tidigare i betänkandet presenterat förslag till åtgärdsprogram för bergslagskommunerna. I detta sammanhang vill utskottet härutöver ta upp förslag som siktar in sig på även andra delar av Mellansverige än Bergslagen.

I två vpk-motioner – 1050 av Lars-Ove Hagberg och 262 av Björn Samuelson – behandlas situationen i Värmlands resp. Kopparbergs län.

I motion 262 framhålls bl. a. att i en medveten samhällelig styrning av den industriella utvecklingen i Värmlands län måste basindustrier byggas upp med siktet inställt på 1990-talets behov och tiden därefter. Det konkreta innehållet i en sådan arbetsskapande industrialiseringsplan bör bl. a. innefatta: En grundlig översyn av Värmlands hårt nedslitna transportsystem – en översyn för planerad övergång till ökad återvinning av insatsvaror och energi inom bl. a. större processindustrier – ett samhällsprojekt

för tillverkning av jordbrukstraktorer i Arvika och jordbruksredskap i Filipstad – mineral- och malmprospektering i Värmland – ökad satsning på alternativa energislag som också ger jobb inom värmländsk industri – satsningar på samhällsnyttiga arbeten inom den gemensamma sektorn som också ger arbete inom industrin.

Slutligen föreslås även dels att statligt stöd skall utgå till lokala fackliga studiecirklar om industriell utveckling inom nedläggningshotad värmländsk industri, dels tillsättande av en arbetsgrupp med företrädare för fackföreningen, politiska partier och forskare med uppgift att upprätta en utvecklingsplan enligt föreslagna riktlinjer för Värmland.

Lars-Ove Hagberg (vpk) föreslår i motion 1050 – som tar upp problemen i Kopparbergs län – att samhället genom en hårdare styrning skall ta över styrningen av samhällsutvecklingen. Bl. a. krävs en lag om en grundläggande garanti för arbete åt alla. Ett införande av vpk:s fondförslag skulle vidare skapa nya arbetstillfällen genom investeringar i ny samhälls-ägd industri och genom stöd till kooperativa och löntagarägda företag.

I den utvecklingsplan för Kopparbergs län som motionären presenterar återfinns bl. a. förslag om

- sex timmars arbetsdag,
- ungdomsgaranti,
- förädling av länets malm- och ståltillgångar,
- bättre utnyttjande av skogsråvaran och en långtgående förädling inom länets skogsindustri,
- ökat byggande,
- ny tekopolitik till stöd för bl. a. länets skinnindustri,
- ny energipolitik,
- utbyggnad av den sociala servicen.

Utskottet anser i likhet med båda motionärerna att det behövs kraftfulla åtgärder från statsmakternas sida om den negativa utvecklingen i Mellansverige skall kunna vändas. I de båda motionerna presenteras konkreta åtgärdsprogram som – om de genomförs – skulle få mycket positiva effekter på utvecklingen i Värmlands och Kopparbergs län. Utskottet anser mot denna bakgrund att motionerna 262 och 1050 bör bifallas av riksdagen. Regeringen bör följaktligen utarbeta utvecklingsprogram för Värmlands och Kopparbergs län utifrån de förslag som motionärerna presenterat. Utskottet utgår från att de program som sålunda utarbetas inom regeringens kansli för de här berörda länen skall utgöra underlag för motsvarande program för även övriga län i Mellansverige. Vad utskottet anfört om utvecklingsplaner för Värmlands och Kopparbergs län bör regeringen underrättas om.

Övriga i sammanhanget upptagna motioner bör avslås av riksdagen.

dels att utskottets hemställan under 39–41 bort ha följande lydelse:

39. beträffande *åtgärdsprogram m. m. för Bergslagen* att riksdagen med bifall till motionerna 1982/83: 262 i motsvarande del, 1982/

- 83: 1050 i motsvarande del och 1982/83: 2075 samt med avslag på motionerna 1982/83: 662, 1982/83: 819, 1982/83: 822, 1982/83: 1058 i motsvarande del, 1982/83: 1512, 1982/83: 1543, 1982/83: 1582 yrkandena 2 och 5 i motsvarande del, 1982/83: 1621 i motsvarande del, 1982/83: 2048 i motsvarande del, 1982/83: 2081 i motsvarande del, 1982/83: 2193 yrkande 1 i motsvarande del och 1982/83: 2194 yrkandena 1 och 3 i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,
40. beträffande *utvecklingsplan för Kopparbergs län* att riksdagen med bifall till motion 1982/83: 1050 i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,
41. beträffande *åtgärdsprogram m. m. för Värmlands län* att riksdagen med bifall till motion 1982/83: 262 i motsvarande del samt med avslag på motionerna 1982/83: 1621 i motsvarande del och 1982/83: 2048 i motsvarande del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

18. Åtgärdsprogram för Stockholms län (mom. 44)

Alexander Chrisopoulos (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 55 börjar "Utskottet vill" och på s. 56 slutar "motion 1117" bort ha följande lydelse:

Som framhålls i motion 1117 av Tommy Franzén m. fl. (vpk) är Stockholms län en region som på många sätt är i obalans. Skillnaderna är i flera avseenden mycket stora mellan olika delar av länet. I inget annat län i landet finns f. ö. så stora skillnader i kommunalskatt mellan kommunerna som i Stockholms län.

På arbetsmarknaden är situationen oroande. Bl. a. har länet drabbats mycket hårt av minskningen av antalet anställda inom industri- och byggnadsverksamheten. För att bryta den negativa utvecklingen på arbetsmarknaden i länet krävs – som motionärerna framhåller – en utbyggnad både av industrin och av den offentliga sektorn.

Den offentliga sektorn kan tjäna som motor för ekonomisk och social utveckling. Medel måste bl. a. anvisas för underhåll och reparationer av skolor, vägar, barnstugor m. m.

Grundproblemet är att industrin är alltför liten i länet. Det gäller därför att hejda den fortgående minskningen av industriarbetsplatser och vända den till en ökning. Detta betyder självfallet inte att en utbyggnad av industrin i Stockholmsregionen skall ske på bekostnad av övriga landet.

Utskottet anser i likhet med vpk att en utgångspunkt för en industrisatsning skall vara samhällsnyttiga varor som produceras med nya och energisnåla tekniker och med ökad förädling av inhemska råvaror. Dessa industrier behöver inte vara privatägda och då drivas utifrån snäva vinst-

intressen utan kan med fördel vara löntagar- och/eller kooperativt ägda eller ägas av kommuner eller landstingen. Det krävs alltså forsknings- och utvecklingsindustrier, och inom Stockholms län finns flera gynnsamma förutsättningar för detta. Här finns redan bl. a. forskningsintensiva företag inom elektro-, instrument-, transport-, kemi- och läkemedelsindustrierna samt flera högskolor och andra forskningsinstitutioner.

Det behövs vidare ett samlat grepp över regionens energifrågor och en energistrategi som bygger på mångsidighet beträffande energiråvaror, användande av inhemska energikällor i så stor utsträckning som möjligt, minskning av oljeberoendet och avveckling av kärnkraften.

Olje- och kärnkraftsberoendet måste brytas senast under 1980-talet. En kraftfull satsning på att utveckla nya energikällor och ny energiteknik krävs för att göra det möjligt att så småningom övergå till inhemska, förnybara energikällor. Det innebär forskning, utveckling och tillverkning av solfångare, värmepumpar, fjärrvärmesystem, nya effektiva pannor, avancerad isoleringsteknik m. m.

Stora satsningar behöver vidare göras på kommunikationsområdet. Det gäller bl. a. inom kollektivtrafiken och inom vägsektorn.

Slutligen bör – som vpk anför i motion 1117 – ett bostadsbyggnadsprogram upprättas för länet med en nybyggnad av ca 10000 lägenheter per år under 1980-talet.

Med det anförda har utskottet ställt sig bakom det åtgärdsprogram för Stockholms län som förs fram i vpk-motion 1117. Detta bör ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 44 bort ha följande lydelse:

44. beträffande *åtgärdsprogram för Stockholms län*
att riksdagen med bifall till motion 1982/83:1117 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför.

19. Regionalpolitiskt stöd till försöksprojekt i den s. k. Inlandsovalen (mom. 48)

Alexander Chrisopoulos (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 61 som börjar "När det" och slutar "och 2061" bort ha följande lydelse:

Det regionalpolitiska projekt i Inlandsovalen som redovisas i motion 1043 av Nils Berndtson (vpk) och Bertil Måbrink (vpk) framstår mot bakgrund av de stora problemen i denna region som mycket angeläget. Projektet har en mångsidig inriktning, omfattande såväl industrilokalisering som kommunikationer, utbildning och forskning samt kulturverksamhet. Utskottet delar därför motionärernas uppfattning att försöksprojektet Inlandsovalen bör få statligt stöd.

En statlig kommitté med representanter för bl. a. den fackliga rörelsen

bör följa och ta initiativ i anslutning till projektet. Regeringen bör senast år 1986 ha tagit initiativ till en utvärdering av projektet.

Utskottets ställningstagande – som innebär att motion 1043 bör bifallas – bör ges regeringen till känna.

I motion 2061 av Agne Hansson m. fl. (c) föreslås att regeringen skall ge i regionen berörda länsstyrelser i uppdrag att redovisa förslag till konkreta åtgärder för att öka sysselsättningen. Den motionen bör enligt utskottets uppfattning – mot bakgrund av ställningstagandet ovan – inte föranleda någon särskild åtgärd från riksdagens sida.

dels att utskottets hemställan under 48 bort ha följande lydelse:

48. beträffande *regionalpolitiskt stöd till försöksverksamhet i Småland och Östergötlands län m. m.*

att riksdagen med bifall till motion 1982/83: 1043 samt med avslag på motion 1982/83: 2061 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

Särskilda yttranden

1. Utlokalisering av statliga förvaltningsenheter m. m. (mom. 2–6)

Alf Wennerfors, Anders Högmark, Ingrid Hemmingsson och Håkan Stjernlöf (alla m) anför:

Vår allmänna inställning är att det numera inte är aktuellt att starta en ny stor omlokalisering av det slag som förekom i början av 1970-talet. Där emot instämmer vi i att det är rimligt att man i varje särskilt fall prövar om en ny statlig verksamhet kan lokaliseras utanför storstadsregionerna. Lika så anser vi att man skall ta till vara möjligheterna att delegera beslutsfunktioner och decentralisera arbetsuppgifter från central till regional eller lokal nivå. Härigenom kan man nå en från regionalpolitisk synpunkt önskvärd spridning av sysselsättningstillfällen. Vad vi här vill understryka är att åtgärder av de aktuella slagen inte får leda till att man eftersätter kraven på att verksamheten skall bedrivas rationellt och effektivt. Leder åtgärderna till kostnads- och effektivitetsförluster måste kunna visas att förlusterna uppvägs av klara samhällsekonomiska vinster.

2. Lokalisering av ny statlig verksamhet till Stockholm (mom. 3)

Karin Andersson (c) och Börje Hörnlund (c) anför:

Riksdagen har i olika sammanhang understrukit att ny statlig verksamhet endast undantagsvis skall lokaliseras till Stockholmsregionen. Olle Westberg m. fl. (s) vill i motion 1582 att denna regel skall tillämpas även då det är fråga om att sammanföra befintliga verksamheter i en ny organisation.

Vi vill i anslutning till vad utskottet anfört göra följande tillägg.

Den i motionen berörda frågan har nyligen aktualiserats i ett fall av stor betydelse, där det har varit fråga om att föra ut statsmakternas allmänna målsättningar för decentraliseringssträvandena i praktisk politik. Vi syftar på lokaliseringen av statens energiverk efter det att det har gjorts en genomgripande omorganisation av detta verk och andra energimyndigheter. Centerpartiet har som enda parti föreslagit att verket inte skall lokaliseras till Stockholm utan till Nyköping (se reservation 5 till betänkandet NU 1982/83: 26). Därmed har centerpartiet för sin del fullföljt statsmakternas intentioner och samtidigt tillgodosett tankegångar av det slag som förs fram i motionen av Olle Westberg m. fl.

3. Bidrag till vissa oljetransporter i glesbygd (mom. 15)

Alf Wennerfors, Anders Högmark, Ingrid Hemmingsson och Håkan Stjernlöf (alla m) anför:

Vi anser oss kunna biträda tanken att man bör avveckla det särskilda bidraget till oljetransporter i glesbygd med hänsyn till att vi samtidigt har föreslagit att elenergibeskattningen slopas, först i stödområde A och därefter i område B. På detta senare sätt vill moderata samlingspartiet verka för sänkta energikostnader i landets utpräglade glesbygdsområden.

4. Sänkning av arbetsgivaravgifterna i Sorsele och Dorotea (mom. 24)

Elver Jonsson (fp) anför:

Den bekymmersamma situationen i de båda fjällkommunerna Sorsele och Dorotea avspeglas i att kommunerna har placerats i stödområde A. Det innebär å andra sidan att insatser i kommunerna kan göras med maximalt regionalpolitiskt stöd.

I folkpartimotion 2086 framhålls att nuvarande stödmöjligheter är otillräckliga. Sorsele och Dorotea har visserligen inte ställts inför dramatiska förändringar av det slag som inträffat i malmfälten. Den långsiktiga utvecklingen i kommunerna har emellertid varit ogynnsam – särskilt gäller det om Sorsele. Läget på arbetsmarknaden inger stor oro.

Visar erfarenheterna från Norrbotten att avgiftsnedsättningen är ett framgångsrikt komplement till övriga regionalpolitiska stödmöjligheter skall den åtgärdsformen självfallet snabbt ges en vidgad användning. Det måste förutsättas att den i så fall kommer att omfatta Sorsele och Dorotea. Det kan emellertid inte uteslutas att en vidareutveckling av de regionalpolitiska stödåtgärderna kan behöva ta alternativa former när det gäller fjällkommuner som de båda nu aktuella. Detta är en sak som får prövas i det arbete som bedrivs i den nya regionalpolitiska kommittén.

5. Förutsättningar för utvecklingen i länen (mom. 28–52)

Alf Wennerfors, Anders Högmark, Ingrid Hemmingsson och Håkan Stjernlöf (alla m) anför:

Utskottet har under rubriken Utvecklingsproblem i landsdelar och län behandlat ett stort antal motioner i vilka begärs bl. a. omfattande åtgärdsprogram för att komma till rätta med problemen på arbetsmarknaden i skilda delar av landet.

När det gäller behandlingen av de problem som dessa motioner tar upp vill vi hänvisa till vad vi anfört i reservation 1 om riktlinjerna för regionalpolitiken. Vi har där anvisat de vägar som ger förutsättningar för att vända utvecklingen i de län som i dag brottas med svårigheter. Vi framhåller i det sammanhanget bl. a. att utan ekonomisk tillväxt och ett konkurrenskraftigt näringsliv saknas reella möjligheter för att uppnå den regionala balans som riksdagen uttalat sig för. Företagen måste därför ges förutsättningar att expandera. Vi lägger också fram riktlinjer för en ny regionalpolitik som – om de förverkligas – på ett effektivt sätt skulle kunna medverka till en långsiktig vändning av utvecklingen i de utsatta länen. En regionalpolitik med den inriktningen skulle tillsammans med de åtgärder som moderata samlingspartiet föreslagit i andra sammanhang – en förbättrad yrkesutbildning inom ramen för ett utbyggt lärlingssystem samt en översyn av delar av den arbetsrättsliga lagstiftningen – skapa väsentligt bättre förutsättningar för regioner som i dag brottas med svåra problem. Det är efter sådana linjer man bör gå fram. Regeringens politik att via kortsiktiga s. k. stimulanspaket av olika slag stödja sysselsättningen utgör, som vi ser det, ingen långsiktig lösning på de problem det här gäller.

Vad ovan anförts har tillämpning även på motion 504 av Ingrid Hemmingsson m. fl. (m) om särskilda åtgärder i Norrland. Det gäller så mycket mer som motionens förslag har en uppläggnings som i det väsentliga sammanfaller med moderata samlingspartiets förslag till nya riktlinjer för regionalpolitiken.

Bilaga**Statistiska uppgifter om länens utveckling**

Innehållsförteckning	Sid.
Norrbottens län	B 4
Västerbottens län	B 6
Västernorrlands län	B 8
Jämtlands län	B 10
Gävleborgs län	B 12
Kopparbergs län	B 14
Värmlands län	B 16
Örebro län	B 18
Västmanlands län	B 20
Uppsala län	B 22
Stockholms län	B 24
Södermanlands län	B 26
Östergötlands län	B 28
Skaraborgs län	B 30
Älvsborgs län	B 32
Göteborgs och Bohus län	B 34
Hallands län	B 36
Jönköpings län	B 38
Kronobergs län	B 40
Kalmar län	B 42
Gotlands län	B 44
Blekinge län	B 46
Kristianstads län	B 48
Malmöhus län	B 50
<i>Definitioner</i>	B 52

Kvarstående arbetsökande utan arbete, i arbetsmarknadspolitiska åtgärder samt förtidspensionerade. Andel av befolkningen i åldern 16–64 år (%). Februari månad 1983

Län	Andel av befolkningen i åldern 16–64 år				
	I	II	III	IV	V
I Kvarstående arbetslösa arbetsökande					
II I beredskapsarbete					
III I arbetsmarknadsutbildning					
IV Anställning med lönebidrag, AMI samt Samhällsföretag					
V Förtidspensionerade					
Norrbotten	6,3	3,0	2,2	2,0	6,5
Västerbotten	4,3	1,9	1,3	1,6	7,1
Västernorrland	4,1	2,1	1,0	1,6	7,3
Jämtland	3,5	2,3	0,8	2,3	8,5
Gävleborg	4,6	2,1	0,9	1,5	7,9
Kopparberg	4,1	1,7	0,8	1,3	6,5
Värmland	5,5	2,1	0,9	1,5	6,1
Örebro	3,7	1,7	1,1	1,0	6,4
Västmanland	4,0	1,5	0,8	1,1	6,2
Uppsala	2,3	0,8	1,0	1,2	4,6
Stockholm	1,5	0,4	0,6	0,9	5,1
Södermanland	3,4	1,5	1,1	1,1	6,5
Östergötland	2,9	1,3	0,8	1,0	5,6
Skaraborg	3,4	1,4	1,0	1,2	4,2
Älvsborg	3,2	1,7	0,9	1,2	5,4
Göteborg o. Bohus	3,0	1,3	1,0	1,1	6,7
Halland	2,8	1,1	0,6	1,0	4,8
Jönköping	2,8	1,1	0,6	1,5	4,9
Kronoberg	2,8	1,1	1,1	1,4	5,2
Kalmar	3,5	1,2	0,9	1,7	5,5
Gotland	1,8	1,4	1,6	2,4	4,9
Blekinge	4,0	2,1	1,0	1,8	6,0
Kristianstad	3,5	1,5	0,7	1,2	5,3
Malmöhus	4,1	1,2	0,6	1,1	4,8
Riket	3,3	1,3	0,9	1,3	5,7

Riket

Län	Arbetslöshet (%)					
	1981			1982		
	Samt- liga	Kvinnor	Ung- domar	Samt- liga	Kvinnor	Ung- domar
Norrbottnens län	5,51	5,51	10,13	6,14	6,08	10,53
Västerbottens län	3,31	3,70	6,27	4,01	4,36	7,10
Västernorrlands län	2,95	3,17	5,59	3,58	3,64	6,32
Jämtlands län	2,69	2,40	5,39	3,15	2,90	5,77
Gävleborgs län	3,10	3,67	6,57	3,86	4,32	8,06
Kopparbergs län	2,82	3,01	5,74	3,60	3,73	6,84
Värmlands län	3,67	3,83	6,96	4,94	4,85	9,12
Örebro län	2,61	2,73	4,83	3,43	3,33	5,76
Västmanlands län	2,73	3,06	5,63	3,58	3,86	7,22
Uppsala län	1,51	1,62	3,09	1,99	2,06	3,90
Stockholms län	1,01	0,92	2,11	1,43	1,30	2,71
Södermanlands län	2,76	3,03	6,50	3,26	3,40	6,90
Östergötlands län	2,14	2,21	4,59	2,77	2,80	5,44
Skaraborgs län	2,49	2,66	5,21	3,42	3,57	6,44
Älvsborgs län	2,50	2,68	5,07	3,31	3,47	5,71
Göteborgs o. Bohus län	2,21	2,21	3,91	3,02	3,00	4,88
Hallands län	2,04	2,32	4,34	2,84	3,20	5,69
Jönköpings län	2,09	2,41	4,60	2,94	3,35	5,78
Kronobergs län	2,02	2,31	4,36	2,87	3,14	5,54
Kalmar län	2,35	2,46	4,75	3,25	3,50	5,94
Gotlands län	1,38	1,32	3,52	1,75	1,76	4,31
Blekinge län	2,90	3,19	6,68	3,76	4,10	7,71
Kristianstads län	2,43	2,75	5,34	3,45	3,79	6,54
Malmöhus län	2,75	2,85	5,52	3,62	3,75	6,80
Riket	2,35	2,46	4,75	3,07	3,15	5,72

Norrbottens län

Befolkningsutveckling

Kommun	Befolkning			1970 = 100			% över 64 år	
	1970	1975	1982	1975	1982	1990	1982	1990
Arvidsjaur	8 329	8 050	8 336	96,7	100,1	96,7	19,2	20,2
Arjeplog	4 369	4 192	3 980	95,9	91,1	81,7	19,6	20,7
Jokkmokk	8 032	7 598	7 032	94,6	87,5	68,7	18,1	23,0
Överkalix	6 048	5 462	5 038	90,3	83,3	82,6	21,6	21,4
Kalix	18 144	18 687	19 546	103,0	107,7	100,2	17,2	17,9
Övertorneå	7 365	6 526	6 364	88,6	86,4	75,6	20,7	23,4
Pajala	10 793	9 421	8 722	87,3	80,8	72,7	20,7	22,8
Gällivare	25 408	25 406	24 203	100,0	95,3	85,6	12,9	15,0
Ålvsbyn	8 713	9 145	9 600	105,0	110,2	107,5	16,0	17,0
Luleå	58 668	66 290	66 354	113,0	113,1	112,4	11,1	12,9
Piteå	32 763	35 547	38 671	108,5	118,0	112,3	14,0	15,5
Boden	27 089	27 815	28 887	102,7	106,6	104,7	15,7	17,2
Haparanda	8 901	9 053	9 969	101,7	112,0	108,2	15,7	16,4
Kiruna	30 534	31 194	28 645	102,2	93,8	80,7	9,5	12,6
Norrbottens län	255 156	264 386	265 347	103,6	104,0	98,1	14,1	15,9
Riket				101,6	103,1	103,5	16,8	17,2

Förvärvsfrekvens och skattekraft

Kommun	Förvärvsfrekvens				Skattekraft 1983
	Män		Kvinnor		
	1975	1980	1975	1980	
Arvidsjaur	78,6	81,6	49,4	59,3	310
Arjeplog	78,1	80,8	51,7	58,2	322
Jokkmokk	78,5	80,7	51,6	61,0	469
Överkalix	72,1	73,6	47,0	56,3	287
Kalix	78,4	81,4	50,8	62,0	311
Övertorneå	67,1	70,6	45,6	52,9	278
Pajala	65,7	66,5	40,0	49,7	271
Gällivare	76,4	77,8	54,4	66,1	363
Ålvsbyn	78,7	82,5	48,0	57,1	297
Luleå	83,0	82,2	59,9	68,4	366
Piteå	80,5	83,0	55,1	65,2	321
Boden	80,7	80,9	62,6	68,9	359
Haparanda	70,1	69,4	47,5	53,2	277
Kiruna	81,1	79,2	49,2	60,6	366
Norrbottens län	79,0	79,9	54,4	63,8	342
Riket	82,9	83,0	62,7	67,5	357

Norrbottens län

Arbetslöshet (%)

Kommun	1981			1982		
	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar
Arvidsjaur	6,10	6,12	10,24	5,48	5,78	8,49
Arjeplog	6,62	8,19	8,75	4,74	5,88	5,19
Jokkmokk	4,08	4,82	6,90	4,11	4,57	4,45
Överkalix	8,21	6,08	14,96	8,86	7,54	16,00
Kalix	6,31	6,43	11,42	7,56	6,81	12,74
Övertorneå	9,17	8,75	12,63	9,28	8,89	11,83
Pajala	12,06	11,70	17,28	12,20	10,85	15,01
Gällivare	5,77	5,91	11,66	6,07	5,77	11,77
Älvsbyn	6,62	7,04	11,29	8,08	8,54	12,98
Luleå	3,85	3,85	7,54	4,50	4,32	8,24
Piteå	4,19	3,74	7,90	4,79	4,52	8,97
Boden	3,56	2,92	6,06	4,16	3,70	6,90
Haparanda	9,54	9,11	14,71	11,07	10,79	15,79
Kiruna	7,53	9,18	15,02	8,53	10,66	15,29
Norrbottens län	5,51	5,51	10,13	6,14	6,08	10,53
Riket	2,35	2,46	4,75	3,07	3,15	5,72

Arbetsmarknadsläget februari 1983

	Antal	Andel av befolkningen i åldern 16-64 år (%)	
		Länet	Riket
Kvarstående arbetslösa arbetssökande vid månadens slut	10 723	6,26	3,25
Kvarstående lediga platser	462	0,26	0,66
Sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats		23,21	4,91
I beredskapsarbete	5 202	3,03	1,33
I arbetsmarknadsutbildning	3 795	2,21	0,87

Västerbottens län

Befolkningsutveckling

Kommun	Befolkning			1970 = 100			% över 64 år	
	1970	1975	1982	1975	1982	1990	1982	1990
Nordmaling	8 156	7 736	8 112	94,9	99,5	94,8	21,2	20,5
Vindeln	7 621	7 153	6 974	93,9	91,5	89,4	21,7	22,0
Robertsfors	7 552	7 454	7 772	98,7	102,9	99,7	20,0	20,0
Norsjö	10 872	10 177	9 877	93,6	90,8	90,9	17,4	18,9
Storuman	8 777	8 439	8 316	96,1	94,7	93,5	16,2	18,0
Sorsele	4 306	4 060	3 875	94,3	90,0	87,4	22,2	22,6
Dorotea	4 118	3 966	3 897	96,3	94,6	92,0	23,0	22,5
Vännäs	12 094	11 356	11 407	93,9	94,3	94,1	18,2	19,6
Vilhelmina	8 712	8 687	8 664	99,7	99,4	96,8	18,6	19,6
Åsele	5 323	4 895	4 595	92,0	86,3	82,4	26,1	24,8
Umeå	69 423	75 290	82 946	108,5	119,5	124,9	11,0	11,8
Lycksele	14 803	14 692	14 468	99,3	97,7	97,7	16,6	17,1
Skellefteå	71 446	72 492	74 152	101,5	103,8	102,8	16,4	17,4
Västerbottens län	233 203	236 397	245 055	101,4	105,1	105,7	15,6	16,2
Riket				101,6	103,1	103,5	16,8	17,2

Förvärvsfrekvens och skattekraft

Kommun	Förvärvsfrekvens				Skattekraft
	Män		Kvinnor		
	1975	1980	1975	1980	1983
Nordmaling	78,5	82,1	52,1	60,5	278
Vindeln	74,4	80,0	51,6	58,0	298
Robertsfors	78,1	80,1	56,8	62,7	283
Norsjö	77,3	79,6	50,1	55,3	315
Storuman	75,5	78,7	51,3	55,9	311
Sorsele	70,9	75,5	50,2	55,6	289
Dorotea	72,7	78,8	48,2	58,1	287
Vännäs	76,3	79,9	54,3	61,1	311
Vilhelmina	75,6	79,0	55,2	57,2	299
Åsele	76,1	79,7	52,2	59,8	302
Umeå	80,9	82,3	66,4	71,9	364
Lycksele	77,7	79,6	55,6	66,0	328
Skellefteå	81,4	84,1	56,8	64,8	334
Västerbottens län	79,3	81,9	58,7	65,6	332
Riket	82,9	83,0	62,7	67,5	357

Västerbottens län

Arbetslöshet (%)

Kommun	1981			1982		
	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar
Nordmaling	2,79	2,79	5,78	3,86	4,03	7,18
Vindeln	2,96	3,90	3,83	3,15	3,72	3,97
Robertsfors	2,95	3,54	4,62	3,40	4,05	5,75
Norsjö	5,98	8,66	10,47	5,83	8,44	9,96
Storuman	3,84	3,36	8,01	4,37	4,03	8,23
Sorsele	6,47	8,28	9,41	6,70	9,03	8,58
Dorotea	6,76	7,38	10,79	8,16	9,18	11,48
Vännäs	3,40	4,19	5,94	3,94	4,89	6,70
Vilhelmina	5,19	5,58	9,77	6,24	6,19	11,33
Åsele	4,84	5,37	8,26	5,89	7,09	10,17
Umeå	2,31	2,12	4,53	3,02	2,74	5,23
Lycksele	4,02	4,40	8,25	4,02	4,26	7,74
Skellefteå	3,38	4,16	6,84	4,33	5,07	8,32
Västerbottens län	3,31	3,70	6,27	4,01	4,36	7,10
Riket	2,35	2,46	4,75	3,07	3,15	5,72

Arbetsmarknadsläget februari 1983

	Antal	Andel av befolkningen i åldern 16-64 år (%)	
		Länet	Riket
Kvarstående arbetslösa arbetssökande vid månadens slut	6 617	4,27	3,25
Kvarstående lediga platser	1 051	0,67	0,66
Sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats		6,30	4,91
I beredskapsarbete	3 004	1,94	1,33
I arbetsmarknadsutbildning	2 087	1,34	0,87

Västernorrlands län

Befolkningsutveckling

Kommun	Befolkning			1970 = 100			% över 64 år	
	1970	1975	1982	1975	1982	1990	1982	1990
Ånge	15 022	13 908	13 223	92,6	88,0	84,9	22,9	23,8
Timrå	17 789	18 603	18 600	104,6	104,6	102,1	16,1	16,0
Härnösand	26 933	27 051	27 759	100,4	103,1	99,5	18,3	18,0
Sundsvall	90 662	93 992	94 360	103,7	104,1	103,4	15,4	16,1
Kramfors	29 090	27 892	26 109	95,9	89,8	84,1	25,3	23,8
Sollefteå	27 580	26 210	25 752	95,0	93,4	90,8	22,2	22,1
Örnsköldsvik	60 374	60 378	60 235	100,0	99,8	98,5	17,4	18,0
Västernorrlands län	267 450	268 034	266 038	100,2	99,5	97,4	18,2	18,4
Riket				101,6	103,1	103,5	16,8	17,2

Förvärvsfrekvens och skattekraft

Kommun	Förvärvsfrekvens				Skattekraft
	Män		Kvinnor		
	1975	1980	1975	1980	1983
Ånge	76,6	80,8	51,6	58,0	326
Timrå	81,3	83,3	55,2	64,2	318
Härnösand	80,3	81,2	64,6	70,9	352
Sundsvall	79,8	81,9	60,0	67,7	360
Kramfors	78,6	79,6	55,9	61,3	301
Sollefteå	76,4	79,9	57,3	63,7	340
Örnsköldsvik	82,1	79,2	53,8	59,0	329
Västernorrlands län	79,9	80,9	57,7	64,4	340
Riket	82,9	83,0	62,7	67,5	357

Västernorrlands län

Arbetslöshet (%)

Kommun	1981			1982		
	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar
Ånge	2,60	3,29	4,51	3,35	4,13	5,48
Timrå	3,10	3,65	5,67	4,34	3,97	7,52
Härnösand	2,13	1,73	3,85	2,46	2,25	4,41
Sundsvall	2,59	2,48	5,02	3,24	2,96	5,86
Kramfors	3,89	3,90	7,52	4,84	4,77	8,55
Sollefteå	4,77	4,70	8,14	4,87	4,81	8,40
Örnsköldsvik	2,81	3,87	5,76	3,41	4,30	6,10
Västernorrlands län	2,95	3,17	5,59	3,58	3,64	6,32
Riket	2,35	2,46	4,75	3,07	3,15	5,72

Arbetsmarknadsläget februari 1983

	Antal	Andel av befolkningen i åldern 16-64 år (%)	
		Länet	Riket
Kvarstående arbetslösa arbetssökande vid månads slut	6 701	4,05	3,25
Kvarstående lediga platser	570	0,34	0,66
Sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats		11,76	4,91
I beredskapsarbete	3 404	2,05	1,33
I arbetsmarknadsutbildning	1 670	1,01	0,87

Jämtlands län

Befolkningsutveckling

Kommun	Befolkning			1970 = 100			% över 64 år	
	1970	1975	1982	1975	1982	1990	1982	1990
Ragunda	8 501	7 826	7 522	92,1	88,5	89,0	24,2	23,9
Bräcke	9 950	9 503	9 113	95,5	91,6	87,8	23,7	23,1
Krokom	12 990	13 112	13 692	100,9	105,4	100,7	20,1	18,9
Strömsund	18 476	17 758	17 097	96,1	92,5	88,9	23,1	23,9
Åre	9 614	9 178	9 615	95,5	100,0	98,3	20,7	19,9
Berg	9 456	8 906	8 862	94,2	93,7	93,6	24,1	23,4
Härjedalen	12 729	13 015	12 983	102,2	102,0	102,6	21,6	21,5
Östersund	49 588	54 135	55 981	109,2	112,9	117,4	15,1	16,0
Jämtlands län	131 304	133 433	134 865	101,6	102,7	103,1	19,3	19,4
Riket				101,6	103,1	103,5	16,8	17,2

Förvärvsfrekvens och skattekraft

Kommun	Förvärvsfrekvens				Skattekraft 1983
	Män		Kvinnor		
	1975	1980	1975	1980	
Ragunda	75,5	77,7	51,5	57,5	322
Bräcke	74,3	75,4	56,1	63,7	288
Krokom	78,1	79,3	56,3	61,1	285
Strömsund	73,0	75,4	51,2	58,9	296
Åre	74,5	76,8	57,5	64,2	303
Berg	73,5	77,6	55,3	57,1	262
Härjedalen	77,2	78,6	53,3	57,9	316
Östersund	79,4	82,6	65,2	70,6	361
Jämtlands län	76,9	79,5	59,1	64,8	323
Riket	82,9	83,0	62,7	67,5	357

Jämtlands län

Arbetslöshet (%)

Kommun	1981			1982		
	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar
Ragunda	2,28	2,28	4,80	2,30	2,21	5,21
Bräcke	1,54	1,54	2,95	1,60	1,71	2,98
Krokom	2,48	2,03	4,52	2,86	2,63	5,32
Strömsund	4,55	4,15	8,87	5,39	5,03	8,76
Åre	3,22	2,06	4,91	3,60	2,88	5,61
Berg	3,65	2,99	6,90	4,24	3,61	7,49
Härjedalen	4,98	4,47	9,97	5,70	5,59	9,61
Östersund	1,70	1,70	4,03	2,13	2,00	4,57
Jämtlands län	2,69	2,40	5,39	3,15	2,90	5,77
Riket	2,35	2,46	4,75	3,07	3,15	5,72

Arbetsmarknadsläget februari 1983

	Antal	Andel av befolkningen i åldern 16-64 år (%)	
		Länet	Riket
Kvarstående arbetslösa arbetssökande vid månadens slut	2 865	3,46	3,25
Kvarstående lediga platser	382	0,46	0,66
Sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats		7,50	4,91
I beredskapsarbete	1 933	2,34	1,33
I arbetsmarknadsutbildning	673	0,81	0,87

Gävleborgs län

Befolkningsutveckling

Kommun	Befolkning			1970 = 100			% över 64 år	
	1970	1975	1982	1975	1982	1990	1982	1990
Ockelbo	6 724	6 410	6 661	95,3	99,1	93,6	21,6	23,1
Hofors	15 644	14 456	12 750	92,4	81,5	80,1	19,2	19,2
Ovanåker	13 163	13 446	13 743	102,1	175,0	175,9	18,5	18,2
Nordanstig	11 464	11 576	11 801	101,0	102,9	98,8	21,5	21,3
Ljusdal	22 489	21 868	21 498	97,2	95,6	92,3	22,3	23,2
Gävle	84 464	86 911	87 621	102,9	103,7	103,6	16,6	17,0
Sandviken	43 642	43 143	41 956	98,9	96,1	98,0	18,2	17,8
Söderhamn	31 826	32 243	30 968	101,3	97,3	96,0	19,7	18,1
Bollnäs	25 189	27 667	28 057	109,8	84,9	83,2	18,8	18,8
Hudiksvall	36 281	36 692	37 668	101,1	103,8	102,9	18,1	17,9
Gävleborgs län	293 430	294 412	292 723	100,3	99,8	98,9	18,5	18,4
Riket				101,6	103,1	103,5	16,8	17,2

Förvärvsfrekvens och skattekraft

Kommun	Förvärvsfrekvens				Skattekraft 1983
	Män		Kvinnor		
	1975	1980	1975	1980	
Ockelbo	81,8	82,1	54,0	61,2	300
Hofors	83,7	82,3	52,6	59,6	352
Ovanåker	84,5	85,0	53,7	61,3	301
Nordanstig	79,0	79,5	50,9	58,6	272
Ljusdal	76,1	78,1	53,5	58,3	289
Gävle	82,8	83,4	62,4	67,2	371
Sandviken	85,1	84,8	56,4	62,7	344
Söderhamn	84,0	82,6	57,0	62,1	329
Bollnäs	81,6	81,7	61,5	66,8	321
Hudiksvall	80,2	82,3	59,4	66,1	322
Gävleborgs län	82,3	82,7	58,4	64,2	336
Riket	82,9	83,0	62,7	67,5	357

Gävleborgs län

Arbetslöshet (%)

Kommun	1981			1982		
	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar
Ockelbo	2,86	3,66	4,55	3,93	4,77	7,44
Hofors	2,94	4,82	6,18	3,50	5,31	7,31
Ovanåker	3,07	3,74	6,64	4,29	5,14	8,82
Nordanstig	2,46	2,96	5,44	3,37	3,73	6,86
Ljusdal	4,88	5,38	10,40	5,53	6,22	11,16
Gävle	2,72	3,12	5,62	3,29	3,50	6,91
Sandviken	3,31	4,27	8,01	4,26	4,81	9,48
Söderhamn	3,31	3,77	6,80	4,34	4,78	9,64
Bollnäs	2,50	2,56	5,52	3,22	3,10	6,69
Hudiksvall	3,31	3,89	6,61	4,06	4,76	7,90
Gävleborgs län	3,10	3,67	6,57	3,86	4,32	8,06
Riket	2,35	2,46	4,75	3,07	3,15	5,72

Arbetsmarknadsläget februari 1983

	Antal	Andel av befolkningen i åldern 16-64 år (%)	
		Länet	Riket
Kvarstående arbetslösa arbetssökande vid månadens slut	8 363	4,57	3,25
Kvarstående lediga platser	844	0,46	0,66
Sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats		9,91	4,91
I beredskapsarbete	3 748	2,05	1,33
I arbetsmarknadsutbildning	1 729	0,94	0,87

Kopparbergs län*Befolkningsutveckling*

Kommun	Befolkning			1970 = 100			% över 64 år	
	1970	1975	1982	1975	1982	1990	1982	1990
Vansbro	9 004	8 693	8 354	96,5	92,8	95,4	24,5	22,7
Malung	12 212	11 965	11 839	98,0	96,9	95,8	20,1	20,5
Gagnef	8 184	9 122	9 870	111,5	120,6	126,7	17,7	16,9
Leksand	12 388	12 761	13 779	103,0	111,2	112,4	23,2	22,9
Rättvik	10 839	10 732	11 092	99,0	102,3	102,0	25,0	24,3
Orsa	6 929	7 005	7 332	101,1	105,8	104,9	21,6	21,8
Älvdalen	9 030	8 429	8 333	93,3	92,3	95,2	20,9	21,0
Smedjebacken	13 188	13 397	13 373	101,6	101,4	94,3	16,7	17,1
Mora	17 103	17 927	19 655	104,8	114,9	123,2	18,0	17,2
Falun	46 556	47 650	51 116	102,3	109,8	112,5	16,3	16,3
Borlänge	43 775	46 208	46 766	105,6	106,8	108,8	15,3	16,2
Säter	9 838	10 262	10 997	104,3	111,8	112,1	17,0	15,9
Hedemora	16 854	16 736	16 936	99,3	100,5	103,7	19,7	18,5
Avesta	28 083	27 153	25 750	96,7	91,7	95,2	18,9	18,8
Ludvika	33 218	33 069	31 086	99,6	93,6	93,4	20,4	20,2
Kopparbergs län	277 201	281 109	286 278	101,4	103,3	105,1	18,6	18,4
Riket				101,6	103,1	103,5	16,8	17,2

Förvärvsfrekvens och skattekraft

Kommun	Förvärvsfrekvens				Skattekraft
	Män		Kvinnor		
	1975	1980	1975	1980	1983
Vansbro	81,5	82,4	49,7	51,9	278
Malung	82,6	84,2	58,9	56,1	326
Gagnef	85,6	84,4	49,4	54,1	296
Leksand	83,3	83,6	55,6	59,9	317
Rättvik	79,6	80,5	53,8	55,3	297
Orsa	77,2	79,4	53,6	58,7	291
Älvdalen	79,5	81,3	50,6	55,1	305
Smedjebacken	86,3	85,6	52,5	58,7	320
Mora	82,6	84,5	57,2	62,7	319
Falun	83,6	84,6	64,3	68,8	358
Borlänge	84,0	84,9	57,4	64,1	351
Säter	85,0	86,5	64,1	70,0	314
Hedemora	84,8	84,9	59,5	67,2	314
Avesta	82,4	81,7	56,4	60,2	328
Ludvika	84,9	81,6	54,6	58,5	339
Kopparbergs län	83,4	83,7	57,4	62,2	330
Riket	82,9	83,0	62,7	67,5	357

Kopparbergs län*Arbetslöshet (%)*

Kommun	1981			1982		
	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar
Vansbro	4,21	4,37	8,37	4,99	5,40	9,20
Malung	4,15	4,12	8,22	4,91	5,26	9,43
Gagnef	2,11	2,11	3,65	2,86	3,33	4,30
Leksand	2,72	2,20	4,41	3,37	2,83	5,58
Rättvik	3,91	3,09	7,73	5,77	4,29	9,42
Orsa	2,64	2,50	4,38	3,97	3,68	6,44
Älvdalen	3,38	2,93	6,28	4,61	3,71	8,14
Smedjebacken	3,77	4,87	7,79	4,58	6,16	10,27
Mora	2,65	2,15	5,23	3,31	3,26	5,75
Falun	2,23	2,10	4,25	2,68	2,48	5,14
Borlänge	2,44	2,76	5,08	3,40	3,33	6,57
Säter	1,36	1,30	2,08	1,75	1,51	3,35
Hedemora	2,10	2,46	4,72	2,96	3,39	5,71
Avesta	3,19	4,00	7,18	4,07	4,96	7,97
Ludvika	3,59	4,62	8,35	4,20	5,03	8,82
Kopparbergs län	2,82	3,01	5,74	3,60	3,73	6,84
Riket	2,35	2,46	4,75	3,07	3,15	5,72

Arbetsmarknadsläget februari 1983

	Antal	Andel av befolkningen i åldern 16-64 år (%)	
		Länet	Riket
Kvarstående arbetslösa arbetssökande vid månadens slut	7 157	4,06	3,25
Kvarstående lediga platser	1 437	0,81	0,66
Sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats		4,98	4,91
I beredskapsarbete	3 066	1,74	1,33
I arbetsmarknadsutbildning	1 346	0,76	0,87

Värmlands län

Befolkningsutveckling

Kommun	Befolkning			1970 = 100			% över 64 år	
	1970	1975	1982	1975	1982	1990	1982	1990
Kil	8 284	9 965	11 433	120,3	138,0	136,3	13,0	13,2
Eda	9 999	9 663	9 398	96,6	94,0	91,3	22,0	21,9
Torsby	16 926	16 072	15 533	95,0	91,8	88,6	23,6	23,3
Storfors	5 609	5 274	5 563	94,0	99,2	97,8	18,6	16,8
Hammarö	10 679	10 777	12 415	100,9	116,3	120,7	13,4	13,2
Munkfors	5 720	5 483	5 008	95,9	87,6	88,0	23,4	23,5
Forshaga	9 477	11 224	11 891	118,4	125,5	124,3	15,5	14,1
Grums	10 350	10 872	10 724	105,0	103,6	102,9	17,1	16,2
Årjäng	9 988	9 825	9 676	98,4	96,9	95,1	23,8	22,5
Sunne	14 056	13 618	13 222	96,9	94,1	90,9	23,8	23,8
Karlstad	72 290	72 369	73 810	100,1	102,1	100,5	16,0	17,6
Kristinehamn	27 780	27 811	26 624	100,1	95,8	92,8	18,1	18,8
Filipstad	16 253	15 513	14 347	95,4	88,3	84,7	22,4	22,2
Hagfors	19 533	18 597	17 074	95,2	87,4	84,3	20,7	20,8
Arvika	27 292	27 446	26 771	100,6	98,1	95,5	21,2	21,6
Säffle	20 262	19 740	18 626	97,4	91,9	88,6	19,9	20,8
Värmlands län	284 498	284 249	282 115	99,9	99,2	97,1	18,8	19,1
Riket				101,6	103,1	103,5	16,8	17,2

Förvärvsfrekvens och skattekraft

Kommun	Förvärvsfrekvens				Skattekraft 1983
	Män		Kvinnor		
	1975	1980	1975	1980	
Kil	84,7	85,6	52,0	61,5	280
Eda	81,5	81,8	54,0	58,8	281
Torsby	77,0	78,2	52,1	57,8	307
Storfors	84,5	84,4	58,3	63,6	314
Hammarö	85,4	85,1	61,3	70,4	357
Munkfors	84,1	82,3	54,4	62,7	328
Forshaga	86,3	85,4	56,4	65,4	288
Grums	86,9	86,4	55,1	62,2	311
Årjäng	84,0	83,2	56,7	60,6	279
Sunne	81,3	82,0	54,3	59,6	292
Karlstad	82,8	83,5	63,7	70,2	368
Kristinehamn	84,6	84,5	63,6	68,6	341
Filipstad	83,2	81,6	59,2	65,2	325
Hagfors	82,3	83,5	54,0	61,9	321
Arvika	81,1	82,3	55,8	60,7	310
Säffle	83,4	82,1	54,9	59,7	308
Värmlands län	83,0	83,2	58,6	64,9	327
Riket	82,9	83,0	62,7	67,5	357

Värmlands län

Arbetslöshet (%)

Kommun	1981			1982		
	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar
Kil	3,32	4,11	6,74	4,25	4,74	7,90
Eda	3,80	4,19	7,17	4,57	4,79	8,00
Torsby	5,44	5,63	8,79	7,35	6,03	11,37
Storfors	4,00	4,39	7,11	7,02	7,22	10,13
Hammarö	2,11	2,27	5,18	3,00	2,92	7,43
Munkfors	3,33	3,94	6,81	5,71	6,21	11,21
Forshaga	3,68	4,05	7,53	4,83	5,52	9,42
Grums	2,81	3,48	6,39	3,97	5,15	8,59
Årjäng	4,91	4,12	9,06	5,93	4,93	9,28
Sunne	4,30	4,10	8,25	6,41	5,62	11,62
Karlstad	3,67	3,62	6,99	4,82	4,62	9,34
Kristinehamn	3,05	2,89	4,80	4,21	3,75	6,50
Filipstad	2,71	3,16	5,00	4,10	4,35	7,36
Hagfors	4,11	5,44	7,89	6,16	7,13	12,06
Arvika	3,93	4,10	8,68	4,63	4,59	9,13
Säffle	3,72	3,52	6,10	4,83	4,41	8,93
Värmlands län	3,67	3,83	6,96	4,94	4,85	9,12
Riket	2,35	2,46	4,75	3,07	3,15	5,72

Arbetsmarknadsläget februari 1983

	Antal	Andel av befolkningen i åldern 16-64 år (%)	
		Länet	Riket
Kvarstående arbetslösa arbetssökande vid månadens slut	9 558	5,45	3,25
Kvarstående lediga platser	939	0,53	0,66
Sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats		10,18	4,91
I beredskapsarbete	3 619	2,06	1,33
I arbetsmarknadsutbildning	1 632	0,93	0,87

Örebro län

Befolkningsutveckling

Kommun	Befolkning			1970 = 100			% över 64 år	
	1970	1975	1982	1975	1982	1990	1982	1990
Laxå	9 472	8 664	8 351	91,5	88,2	86,8	16,7	17,0
Hallsberg	16 821	16 643	17 244	98,9	102,5	104,4	17,1	17,1
Degerfors	11 885	12 153	12 253	102,3	103,1	101,7	16,9	17,4
Hällefors	11 907	11 219	10 247	94,2	86,1	81,2	21,1	20,5
Ljusnarsberg	7 432	7 209	6 927	97,0	93,2	85,3	23,7	22,5
Örebro	117 643	117 837	117 367	100,2	99,8	100,1	18,0	18,4
Kumla	16 225	16 939	17 790	104,4	109,6	112,2	17,2	16,7
Askersund	11 202	11 342	11 802	101,2	105,4	102,0	21,6	20,3
Karlskoga	39 687	38 103	35 944	96,0	90,6	91,7	18,4	18,6
Nora	9 009	9 269	10 142	102,9	112,6	114,6	18,6	16,6
Lindesberg	24 209	24 545	25 061	101,4	103,5	101,9	18,6	18,3
Örebro län	275 492	273 923	273 128	99,4	99,1	99,0	18,4	18,3
Riket				101,6	103,1	103,5	16,8	17,2

Förvärvsfrekvens och skattekraft

Kommun	Förvärvsfrekvens				Skattekraft
	Män		Kvinnor		
	1975	1980	1975	1980	1983
Laxå	84,8	83,8	57,0	61,3	333
Hallsberg	84,2	85,2	57,4	64,2	320
Degerfors	85,3	85,3	53,9	60,1	317
Hällefors	84,2	83,7	54,5	62,2	344
Ljusnarsberg	82,9	80,9	50,4	56,2	303
Örebro	81,9	82,0	66,3	70,4	360
Kumla	86,0	85,8	62,1	66,1	319
Askersund	84,5	84,8	54,3	60,3	311
Karlskoga	85,4	84,7	60,2	66,4	385
Nora	84,5	85,6	63,6	69,9	335
Lindesberg	84,8	84,9	60,2	67,0	323
Örebro län	83,6	83,6	61,9	67,1	347
Riket	82,9	83,0	62,7	67,5	357

Örebro län

Arbetslöshet (%)

Kommun	1981			1982		
	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar
Laxå	3,11	4,01	6,05	3,96	4,65	7,69
Hallsberg	2,61	2,87	4,29	2,96	2,84	4,48
Degerfors	2,22	2,65	5,08	3,73	3,56	5,83
Hällefors	2,32	3,43	4,63	3,25	4,24	5,95
Ljusnarsberg	4,47	5,10	9,13	5,36	5,77	9,02
Örebro	2,55	2,30	4,44	3,52	3,05	5,60
Kumla	1,83	1,68	3,73	2,40	1,93	3,71
Askersund	2,49	2,85	4,20	3,18	3,57	5,88
Karlskoga	2,89	3,59	6,08	3,36	3,98	6,45
Nora	2,67	2,76	4,71	3,00	3,04	5,30
Lindesberg	2,65	2,82	4,81	3,65	3,54	6,25
Örebro län	2,61	2,73	4,83	3,43	3,33	5,76
Riket	2,35	2,46	4,75	3,07	3,15	5,72

Arbetsmarknadsläget februari 1983

	Antal	Andel av befolkningen i åldern 16-64 år (%)	
		Länet	Riket
Kvarstående arbetslösa arbetssökande vid månadens slut	6259	3,71	3,25
Kvarstående lediga platser	2406	1,42	0,66
Sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats		2,60	4,91
I beredskapsarbete	2810	1,66	1,33
I arbetsmarknadsutbildning	1924	1,14	0,87

Västmanlands län

Befolkningsutveckling

Kommun	Befolkning			1970 = 100			% över 64 år	
	1970	1975	1982	1975	1982	1990	1982	1990
Skinnskatteberg	5 459	5 383	5 332	98,6	97,7	83,6	18,5	19,4
Surahammar	10 968	11 074	11 444	101,0	104,3	91,1	13,7	15,2
Heby	13 298	13 189	13 304	99,2	100,0	95,9	18,5	18,8
Kungsör	8 231	8 279	8 481	100,6	103,0	106,0	15,8	13,8
Hallstahammar	18 936	18 552	17 521	98,0	92,5	83,8	14,1	16,1
Norberg	6 745	6 612	6 651	98,0	98,6	93,5	19,0	19,4
Västerås	116 849	117 911	117 793	100,9	100,8	100,5	13,8	15,6
Sala	19 627	20 421	21 053	104,0	107,3	105,6	18,3	18,4
Fagersta	16 923	15 911	14 782	94,0	87,3	85,7	18,7	18,7
Köping	29 713	27 872	26 799	93,8	90,2	90,3	15,7	16,0
Arboga	14 815	14 717	14 623	99,3	98,7	97,3	17,2	18,0
Västmanlands län	261 564	259 921	257 783	99,4	98,6	96,4	15,4	16,4
Riket				101,6	103,1	103,5	16,8	17,2

Förvärvsfrekvens och skattekraft

Kommun	Förvärvsfrekvens				Skattekraft
	Män		Kvinnor		
	1975	1980	1975	1980	1981
Skinnskatteberg	83,7	84,5	50,9	60,2	318
Surahammar	85,6	84,3	56,6	65,4	321
Heby	85,5	85,1	52,9	57,9	282
Kungsör	86,2	86,6	58,7	64,6	321
Hallstahammar	86,5	82,8	60,4	66,0	342
Norberg	84,1	82,2	53,5	61,8	318
Västerås	84,6	83,3	63,3	68,7	377
Sala	84,6	85,5	62,0	66,2	315
Fagersta	85,6	85,0	59,4	65,8	364
Köping	85,8	84,9	61,9	64,4	337
Arboga	85,3	83,4	54,8	59,2	334
Västmanlands län	85,0	83,9	60,8	66,1	350
Riket	82,9	83,0	62,7	67,5	357

Västmanlands län

Arbetslöshet (%)

Kommun	1981			1982		
	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar
Skinnskatteberg	2,01	2,69	4,35	3,29	3,45	6,34
Surahammar	3,38	4,85	6,78	4,08	5,36	8,24
Heby	2,54	2,72	4,34	3,52	3,99	6,88
Kungsör	2,97	3,67	5,84	4,05	5,10	7,96
Hallstahammar	3,36	4,26	7,70	5,31	6,07	10,32
Norberg	3,97	3,75	6,58	4,83	3,97	7,13
Västerås	2,50	2,61	5,19	3,08	3,15	6,59
Sala	2,23	2,51	4,82	3,15	3,53	6,54
Fagersta	2,15	2,41	4,44	3,93	3,96	7,21
Köping	3,15	3,47	6,83	3,95	4,43	8,49
Arboga	3,65	4,51	6,74	4,05	4,59	6,63
Västmanlands län	2,73	3,06	5,63	3,58	3,86	7,22
Riket	2,35	2,46	4,75	3,07	3,15	5,72

Arbetsmarknadsläget februari 1983

	Antal	Andel av befolkningen i åldern 16-64 år (%)	
		Länet	Riket
Kvarstående arbetslösa arbetssökande vid månadens slut	6 529	3,96	3,25
Kvarstående lediga platser	1 675	1,01	0,66
Sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats		3,90	4,91
I beredskapsarbete	2 436	1,47	1,33
I arbetsmarknadsutbildning	1 391	0,84	0,87

Uppsala län

Befolkningsutveckling

Kommun	Befolkning			1970 = 100			% över 64 år	
	1970	1975	1982	1975	1982	1990	1982	1990
Håbo	6 043	9 987	13 684	165,3	226,4	265,5	4,8	4,7
Älvkarleby	10 255	9 947	9 553	97,0	93,2	93,9	19,4	18,8
Tierp	21 232	20 833	20 324	98,1	95,7	93,2	21,4	19,8
Uppsala	129 277	138 116	149 300	106,8	115,5	120,0	13,7	13,7
Enköping	31 922	31 911	32 946	100,0	103,2	104,7	16,1	16,3
Östhammar	18 563	19 234	21 261	103,6	114,5	113,9	17,0	16,5
Uppsala län	217 292	230 028	247 068	105,9	113,7	117,4	14,7	14,4
Riket				101,6	103,1	103,5	16,8	17,2

Förvärvsfrekvens och skattekraft

Kommun	Förvärvsfrekvens				Skattekraft
	Män		Kvinnor		
	1975	1980	1975	1980	1983
Håbo	88,7	87,9	55,4	66,6	307
Älvkarleby	83,8	85,0	54,2	60,5	341
Tierp	85,7	85,0	53,1	58,6	302
Uppsala	79,1	81,7	64,9	70,3	362
Enköping	84,2	85,0	57,4	64,9	316
Östhammar	86,3	86,2	58,1	65,7	316
Uppsala län	81,6	83,3	61,6	67,8	343
Riket	82,9	83,0	62,7	67,5	357

Uppsala län
Arbetslöshet (%)

Kommun	1981			1982		
	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar
Håbo	1,16	1,47	2,83	1,93	2,61	4,92
Ålvkarleby	2,37	3,26	4,99	2,73	3,45	5,98
Tierp	2,11	2,66	4,55	2,33	2,60	5,40
Uppsala	1,25	1,15	2,36	1,78	1,64	3,23
Enköping	2,51	2,92	5,47	2,97	3,41	5,91
Östhammar	1,16	1,64	2,75	1,40	1,71	2,94
Uppsala län	1,51	1,62	3,09	1,99	2,06	3,90
Riket	2,35	2,46	4,75	3,07	3,15	5,72

Arbetsmarknadsläget februari 1983

	Antal	Andel av befolkningen i åldern 16-64 år (%)	
		Länet	Riket
Kvarstående arbetslösa arbetssökande vid månadens slut	3 520	2,26	3,25
Kvarstående lediga platser	2 125	1,36	0,66
Sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats		1,66	4,91
I beredskapsarbete	1 195	0,76	1,33
I arbetsmarknadsutbildning	1 492	0,96	0,87

Stockholms län

Befolkningsutveckling

Kommun	Befolkning			1970 = 100			% över 64 år	
	1970	1975	1982	1975	1982	1990	1982	1990
Upplands-Väsby	18 840	28 810	32 164	152,9	170,7	184,8	5,8	7,5
Vallentuna	12 676	14 886	18 793	117,4	148,3	159,6	8,2	9,4
Värmdö	12 846	16 050	18 265	124,9	142,2	170,9	10,0	10,2
Järfälla	48 953	51 549	54 823	105,3	112,0	113,8	6,1	9,0
Ekerö	12 534	15 081	16 219	120,3	129,4	139,1	8,3	8,5
Huddinge	54 655	62 576	68 517	114,5	125,4	139,2	7,9	8,9
Botkyrka	38 220	69 989	78 837	183,1	206,3	208,9	5,5	7,6
Haninge	44 522	50 295	59 665	113,0	134,0	140,6	5,8	7,5
Tyresö	27 017	29 366	31 415	108,7	116,3	119,9	5,1	6,8
Upplands-Bro	10 625	14 792	19 271	139,2	181,4	194,2	5,4	6,9
Täby	38 448	41 307	49 026	107,4	127,5	139,2	8,9	11,1
Danderyd	27 757	27 168	28 088	97,9	101,2	106,8	15,5	16,3
Sollentuna	37 617	43 413	46 633	115,4	124,0	135,9	9,5	10,7
Stockholm	746 560	665 202	649 686	89,1	87,0	82,6	21,3	22,5
Södertälje	75 459	77 695	79 792	103,0	105,7	112,6	11,0	12,4
Nacka	47 738	55 321	58 399	115,9	122,3	136,6	10,9	11,9
Sundbyberg	28 016	26 995	26 052	96,4	93,0	116,1	18,4	17,7
Solna	55 557	53 878	49 606	97,0	89,3	92,9	17,5	19,9
Lidingö	36 268	36 727	37 628	101,3	103,7	108,4	14,2	16,8
Vaxholm	20 190	27 538	31 100	136,4	154,0	165,9	7,5	8,4
Norrtälje	38 269	39 193	41 469	102,4	108,4	113,2	18,7	18,5
Sigtuna	25 780	26 615	28 239	103,2	109,5	122,5	8,1	9,2
Nynäshamn	18 157	19 100	20 767	105,2	114,4	121,7	12,9	13,1
Stockholms län	1 476 704	1 493 546	1 544 454	101,1	104,6	106,8	14,7	15,7
Riket				101,6	103,1	103,5	16,8	17,2

Förvärvsfrekvens och skattekraft

Kommun	Förvärvsfrekvens				Skattekraft 1983
	Män		Kvinnor		
	1975	1980	1975	1980	
Upplands-Väsby	88,2	87,5	71,4	76,7	381
Vallentuna	87,3	87,0	61,9	70,3	343
Värmdö	88,3	86,5	69,8	74,6	386
Järfälla	87,0	86,3	70,6	75,4	430
Ekerö	88,9	87,8	66,6	71,9	388
Huddinge	84,3	84,2	70,8	75,9	399
Botkyrka	85,3	83,1	68,0	71,9	362
Haninge	84,7	84,5	66,6	73,3	361
Tyresö	85,6	83,6	69,6	74,4	385
Upplands-Bro	87,8	86,5	64,4	72,5	345
Täby	85,9	86,8	67,0	73,5	432
Danderyd	82,1	83,7	66,9	70,7	571
Sollentuna	84,5	84,7	68,9	74,4	428
Stockholm	78,3	80,5	70,9	74,2	496
Södertälje	84,3	83,6	64,9	69,5	378
Nacka	84,5	85,3	70,8	75,6	437
Sundbyberg	82,9	82,0	74,8	77,1	471
Solna	81,1	81,7	73,4	75,8	507
Lidingö	82,8	83,8	69,8	72,8	523
Vaxholm	86,8	85,1	62,5	69,8	395
Norrtälje	83,7	82,0	59,2	64,8	329
Sigtuna	84,9	84,1	65,2	71,9	377
Nynäshamn	86,7	86,5	64,4	69,4	373
Stockholms län	82,0	82,8	69,4	73,6	445
Riket	82,9	83,0	62,7	67,5	357

Stockholms län
Arbetslöshet (%)

Kommun	1981			1982		
	Samt- liga	Kvinnor	Ung- domar	Samt- liga	Kvinnor	Ung- domar
Upplands-Väsby	0,81	0,76	1,70	1,18	1,10	2,19
Vallentuna	0,60	0,64	1,46	0,88	1,05	1,66
Värmdö	0,64	0,58	1,53	0,97	0,82	2,28
Järfälla	0,74	0,67	1,50	0,95	0,94	1,93
Ekerö	0,34	0,32	0,82	0,52	0,64	1,12
Huddinge	0,84	0,74	1,66	1,30	1,11	2,45
Botkyrka	1,29	1,23	2,79	1,51	1,39	2,87
Haninge	1,28	1,17	2,86	1,80	1,62	3,41
Tyresö	1,09	0,97	2,31	1,41	1,37	2,59
Upplands-Bro	0,73	0,68	1,68	0,90	0,93	1,87
Täby	0,55	0,57	1,40	0,85	0,88	1,77
Danderyd	0,35	0,31	0,65	0,57	0,60	0,88
Sollentuna	0,81	0,72	1,78	1,00	0,92	1,84
Stockholm	1,03	0,86	2,02	1,51	1,28	2,74
Södertälje	1,94	2,09	4,04	2,68	2,82	5,26
Nacka	0,88	0,76	1,90	1,33	1,19	2,78
Sundbyberg	1,16	1,04	2,28	1,60	1,40	3,07
Solna	0,95	0,78	2,03	1,53	1,24	3,11
Lidingö	0,36	0,35	0,73	0,56	0,54	1,27
Vaxholm	0,82	0,93	1,89	1,03	1,17	2,09
Norrköping	1,26	1,53	2,51	1,60	1,87	3,04
Sigtuna	1,27	1,17	2,73	1,45	1,36	2,82
Nynäshamn	1,21	1,27	2,34	1,61	1,71	2,92
Stockholms län	1,01	0,92	2,11	1,43	1,30	2,71
Riket	2,35	2,46	4,75	3,07	3,15	5,72

Arbetsmarknadsläget februari 1983

	Antal	Andel av befolkningen i åldern 16-64 år (%)	
		Länet	Riket
Kvarstående arbetslösa arbetssökande vid månadens slut	15 647	1,54	3,25
Kvarstående lediga platser	2 715	0,26	0,66
Sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats		5,76	4,91
I beredskapsarbete	4 501	0,44	1,33
I arbetsmarknadsutbildning	6 073	0,60	0,87

Södermanlands län
Befolkningsutveckling

Kommun	Befolkning			1970 = 100			% över 64 år	
	1970	1975	1982	1975	1982	1990	1982	1990
Vingåker	9 696	9 519	9 781	98,2	100,9	100,2	18,4	17,0
Nyköping	57 739	62 561	64 548	108,4	111,8	110,6	16,1	16,7
Oxelösund	15 187	14 211	13 556	93,6	89,3	90,5	11,3	12,9
Flen	18 391	18 079	17 788	98,3	96,7	96,9	18,1	17,3
Katrineholm	32 780	32 635	32 107	99,6	97,9	97,0	18,9	19,0
Eskilstuna	93 842	92 663	89 479	98,7	95,4	93,6	16,4	17,0
Strängnäs	20 635	22 245	24 351	107,8	118,0	119,0	16,8	16,5
Södermanlands län	248 270	251 913	251 610	101,5	101,3	100,4	16,6	16,9
Riket				101,6	103,1	103,5	16,8	17,2

Förvärvsfrekvens och skattekraft

Kommun	Förvärvsfrekvens				Skattekraft 1983
	Män		Kvinnor		
	1975	1980	1975	1980	
Vingåker	84,4	84,5	60,7	63,8	299
Nyköping	85,0	84,9	58,6	64,4	346
Oxelösund	85,2	84,9	60,6	66,2	377
Flen	83,8	83,3	62,5	66,4	327
Katrineholm	83,8	84,4	62,0	65,0	332
Eskilstuna	82,9	83,0	62,3	67,7	348
Strängnäs	83,5	84,2	62,0	66,9	348
Södermanlands län	83,8	83,9	61,2	66,1	344
Riket	82,9	83,0	62,7	67,5	357

Södermanlands län

Arbetslöshet (%)

Kommun	1981			1982		
	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar
Vingåker	2,38	2,48	4,62	2,86	2,47	5,10
Nyköping	2,13	2,49	5,19	2,38	2,67	5,35
Oxelösund	3,02	3,96	7,93	3,55	3,92	7,42
Flen	2,17	2,54	4,84	2,74	2,97	6,07
Katrineholm	3,05	3,52	6,31	3,44	3,48	6,89
Eskilstuna	3,44	3,50	8,22	4,03	4,01	8,50
Strängnäs	1,86	2,02	4,34	2,74	3,19	5,54
Södermanlands län	2,76	3,03	6,50	3,26	3,40	6,90
Riket	2,35	2,46	4,75	3,07	3,15	5,72

Arbetsmarknadsläget februari 1983

	Antal	Andel av befolkningen i åldern 16-64 år (%)	
		Länet	Riket
Kvarstående arbetslösa arbetssökande vid månads slut	5 361	3,41	3,25
Kvarstående lediga platser	2 471	1,57	0,66
Sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats		2,17	4,91
I beredskapsarbete	2 405	1,53	1,33
I arbetsmarknadsutbildning	1 790	1,14	0,87

Östergötlands län
Befolkningsutveckling

Kommun	Befolkning			1970 = 100			% över 64 år	
	1970	1975	1982	1975	1982	1990	1982	1990
Ödeshög	6038	6051	6194	100,2	102,6	101,7	20,3	19,9
Ydre	4354	4297	4410	98,7	101,3	100,2	21,9	20,2
Kinda	10489	10635	10382	101,4	99,0	98,2	22,0	19,6
Boxholm	6383	5899	5761	92,4	90,3	88,3	21,3	18,2
Åtvidaberg	13034	12976	12936	99,6	99,2	99,5	17,6	17,5
Finspång	24656	24799	24274	100,6	98,5	98,3	16,0	16,7
Valdemarsvik	9152	8864	8996	96,9	98,3	98,3	19,9	19,4
Linköping	104527	109236	113993	104,5	109,1	108,8	14,9	16,9
Norrköping	120625	119169	118236	98,8	98,0	96,9	17,5	18,4
Söderköping	9614	10338	11981	107,5	124,6	131,2	15,0	14,2
Motala	41341	41577	41478	100,6	85,1	85,2	17,9	18,0
Vadstena	7423	7718	7608				20,0	17,7
Mjölby	24569	25529	25965	103,9	105,7	106,4	17,1	17,8
Östergötlands län	382205	387088	392214	101,3	102,6	102,3	17,0	17,7
Riket				101,6	103,1	103,5	16,8	17,2

Förvärvsfrekvens och skattekraft

Kommun	Förvärvsfrekvens				Skattekraft
	Män		Kvinnor		1983
	1975	1980	1975	1980	
Ödeshög	82,5	83,0	49,8	56,1	267
Ydre	85,7	85,3	50,4	57,0	275
Kinda	85,2	84,4	53,3	59,7	286
Boxholm	86,6	86,2	54,3	59,3	301
Åtvidaberg	88,3	85,2	56,5	61,3	296
Finspång	87,7	87,7	60,1	65,3	322
Valdemarsvik	87,9	85,6	51,6	61,8	287
Linköping	84,1	84,8	65,7	71,1	368
Norrköping	83,5	83,7	63,6	69,0	349
Söderköping	85,8	86,1	59,7	67,9	293
Motala	85,6	83,8	61,7	66,9	316
Vadstena	85,5	85,0	61,4	71,2	330
Mjölby	85,7	85,8	56,1	63,0	299
Östergötlands län	84,8	84,7	62,0	67,7	336
Riket	82,9	83,0	62,7	67,5	357

Östergötlands län

Arbetslöshet (%)

Kommun	1981			1982		
	Samt- liga	Kvinnor	Ung- domar	Samt- liga	Kvinnor	Ung- domar
Ödeshög	2,25	2,60	3,96	2,42	2,85	3,32
Ydre	2,02	2,43	5,81	2,68	2,99	6,90
Kinda	1,71	2,22	3,44	2,56	3,18	4,13
Boxholm	1,97	2,99	4,25	2,30	3,61	3,92
Åtvidaberg	1,55	1,71	3,94	3,26	3,43	4,63
Finspång	2,13	3,11	4,38	2,58	3,50	5,21
Valdemarsvik	2,83	3,26	5,22	3,40	3,72	5,64
Linköping	1,92	1,93	4,44	2,38	2,32	5,17
Norrköping	2,17	1,94	4,20	2,83	2,47	5,16
Söderköping	1,18	1,09	3,00	1,29	1,25	2,19
Motala	3,26	3,29	6,95	4,08	4,14	8,26
Vadstena	1,59	1,77	3,87	1,99	1,99	4,48
Mjölby	2,00	2,47	4,84	3,10	3,74	6,57
Östergötlands län	2,14	2,21	4,59	2,77	2,80	5,44
Riket	2,35	2,46	4,75	3,07	3,15	5,72

Arbetsmarknadsläget februari 1983

	Antal	Andel av befolkningen i åldern 16-64 år (%)	
		Länet	Riket
		Kvarstående arbetslösa arbetssökande vid månadens slut	7 026
Kvarstående lediga platser	3 031	1,24	0,66
Sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats		2,32	4,91
I beredskapsarbete	3 211	1,31	1,33
I arbetsmarknadsutbildning	1 929	0,79	0,87

Skaraborgs län

Befolkningsutveckling

Kommun	Befolkning			1970 = 100			% över 64 år	
	1970	1975	1982	1975	1982	1990	1982	1990
Grästorp	5 299	5 259	5 767	99,2	108,8	105,9	19,4	18,5
Mullsjö	4 615	5 097	6 816	110,4	147,7	160,6	11,8	10,6
Habo	4 988	6 675	8 476	133,8	169,9	186,0	11,6	9,8
Karlsborg	8 433	8 157	8 224	96,7	97,5	95,8	19,7	19,8
Gullspång	7 047	6 923	6 579	98,2	93,4	97,2	20,0	19,0
Vara	22 915	22 427	23 027	97,9	100,5	99,9	20,4	19,5
Götene	11 903	12 303	13 038	103,4	109,5	107,8	17,4	16,2
Tibro	10 143	10 997	11 215	108,4	110,6	109,5	15,8	15,4
Töreboda	10 215	10 231	10 375	100,2	101,6	103,7	19,7	18,0
Mariestad	24 795	24 686	24 247	99,6	97,8	101,9	16,0	15,7
Lidköping	34 918	34 625	35 231	99,2	100,9	100,4	17,9	18,7
Skara	16 870	17 321	17 889	102,7	106,0	105,3	18,8	18,5
Skövde	43 587	45 357	45 956	104,1	105,4	109,0	14,8	15,0
Hjo	7 360	7 682	8 870	104,4	120,5	123,5	18,7	18,1
Tidaholm	12 733	12 965	13 069	101,8	102,6	105,0	19,5	17,7
Falköping	32 704	32 513	31 834	99,4	97,3	98,0	19,6	19,6
Skaraborgs län	258 525	263 218	270 613	101,8	104,7	106,4	17,5	17,1
Riket				101,6	103,1	103,5	16,8	17,2

Förvärvsfrekvens och skattekraft

Kommun	Förvärvsfrekvens				Skattekraft
	Män		Kvinnor		
	1975	1980	1975	1980	
Grästorp	86,6	85,0	54,0	61,7	286
Mullsjö	87,6	88,3	62,9	66,1	274
Habo	87,7	88,0	57,4	65,5	269
Karlsborg	84,0	84,5	58,0	64,2	323
Gullspång	86,0	87,5	55,8	58,5	290
Vara	85,9	86,9	56,3	63,5	288
Götene	87,8	88,4	53,8	61,9	292
Tibro	89,3	87,8	57,6	59,8	291
Töreboda	85,7	84,0	51,6	57,0	264
Mariestad	85,9	86,9	64,9	69,7	328
Lidköping	86,8	85,8	60,1	65,4	318
Skara	86,8	86,5	64,1	69,5	323
Skövde	86,6	86,8	63,8	69,0	348
Hjo	86,8	86,0	56,1	62,5	287
Tidaholm	87,3	87,5	58,6	64,2	296
Falköping	86,8	85,6	65,5	69,8	319
Skaraborgs län	86,7	86,5	60,7	66,0	311
Riket	82,9	83,0	62,7	67,5	357

Skaraborgs län

Arbetslöshet (%)

Kommun	1981			1982		
	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar
Grästorp	2,23	1,79	5,18	3,26	2,93	6,26
Mullsjö	1,80	2,03	4,21	3,47	4,19	5,99
Habo	1,05	1,39	2,33	2,09	2,84	3,71
Karlsborg	2,82	3,61	5,90	3,60	4,36	5,86
Gullspång	4,12	4,73	6,53	5,31	4,81	7,33
Vara	2,01	2,46	4,08	2,42	2,92	4,41
Götene	1,57	1,78	2,89	2,28	2,69	3,96
Tibro	2,50	2,92	4,81	4,00	4,37	6,53
Töreboda	3,79	3,86	7,17	5,52	5,07	9,24
Mariestad	2,48	2,35	5,73	3,26	2,84	7,03
Lidköping	3,16	3,15	5,63	4,31	4,40	7,22
Skara	2,10	2,04	4,83	2,86	2,86	5,64
Skövde	3,03	3,46	6,61	4,03	4,38	7,78
Hjo	1,58	1,83	3,17	2,54	2,42	4,23
Tidaholm	1,83	2,34	4,09	2,18	2,65	4,54
Falköping	2,03	1,80	4,76	2,86	2,68	6,74
Skaraborgs län	2,49	2,66	5,21	3,42	3,57	6,44
Riket	2,35	2,46	4,75	3,07	3,15	5,72

Arbetsmarknadsläget februari 1983

	Antal	Andel av befolkningen i åldern 16-64 år (%)	
		Länet	Riket
Kvarstående arbetslösa arbetssökande vid månadens slut	5 602	3,41	3,25
Kvarstående lediga platser	2 041	1,24	0,66
Sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats		2,74	4,91
I beredskapsarbete	2 244	1,36	1,33
I arbetsmarknadsutbildning	1 660	1,01	0,87

Älvsborgs län

Befolkningsutveckling

Kommun	Befolkning			1970 = 100			% över 64 år	
	1970	1975	1982	1975	1982	1990	1982	1990
Dals-Ed	4 983	5 252	5 297	105,4	106,3	105,0	22,9	20,5
Färgelanda	6 300	6 903	7 458	109,6	118,4	125,7	18,2	15,8
Ale	17 589	21 980	23 515	125,0	133,7	137,1	11,1	10,5
Lerum	23 385	28 162	30 342	120,4	129,7	132,1	9,2	9,5
Vårgårda	7 801	8 370	9 403	107,3	120,5	123,7	17,0	15,7
Tranemo	11 588	11 786	12 428	101,7	107,2	106,3	15,7	16,2
Bengtstors	12 479	12 345	12 077	98,9	96,8	97,0	23,1	20,8
Mellerud	10 617	10 421	10 576	98,2	99,6	102,1	22,9	20,4
Lilla Edet	9 993	11 229	11 845	112,4	118,5	117,7	15,4	14,3
Mark	28 985	30 217	31 386	104,3	108,3	109,5	18,9	18,1
Svenljunga	9 735	10 165	11 069	104,4	113,7	110,7	19,1	19,0
Herrljunga	9 049	8 833	9 309	97,6	102,9	103,5	19,1	18,3
Vänersborg	32 454	34 365	34 966	105,9	107,7	106,5	17,0	17,2
Trollhättan	48 605	50 225	48 773	103,3	100,3	103,7	14,9	16,2
Alingsås	26 546	27 796	30 355	104,7	114,3	113,0	17,4	17,8
Borås	107 424	105 177	100 715	97,9	93,8	92,0	18,0	18,3
Ulricehamn	21 276	21 451	22 188	100,8	104,3	102,9	19,8	19,8
Åmål	13 433	13 349	13 408	99,4	99,8	103,1	20,7	21,2
Älvsborgs län	402 242	418 026	425 110	103,9	105,7	106,0	17,0	16,9
Riket				101,6	103,1	103,5	16,8	17,2

Förvärvsfrekvens och skattekraft

Kommun	Förvärvsfrekvens				Skattekraft
	Män		Kvinnor		
	1975	1980	1975	1980	1983
Dals-Ed	84,0	82,2	57,5	57,4	265
Färgelanda	84,2	84,2	57,7	64,3	269
Ale	88,2	86,3	59,2	66,1	302
Lerum	87,6	85,0	58,5	64,7	323
Vårgårda	86,6	87,0	51,5	58,9	263
Tranemo	89,5	90,0	71,2	71,7	340
Bengtstors	84,0	83,1	57,7	62,0	307
Mellerud	81,0	81,3	53,6	60,6	284
Lilla Edet	85,3	86,3	57,9	61,6	297
Mark	86,5	85,7	67,1	69,4	309
Svenljunga	87,4	86,1	65,6	66,2	284
Herrljunga	85,9	86,9	59,8	65,2	283
Vänersborg	85,0	85,5	65,5	71,7	345
Trollhättan	85,2	85,5	62,4	68,2	359
Alingsås	85,4	85,2	62,4	64,8	317
Borås	84,0	83,6	69,9	71,7	346
Ulricehamn	87,0	87,6	69,9	70,8	307
Åmål	82,2	81,7	55,1	60,0	316
Älvsborgs län	85,3	85,0	64,2	67,8	324
Riket	82,9	83,0	62,7	67,5	357

Älvsborgs län
Arbetslöshet (%)

Kommun	1981			1982		
	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar
Dals-Ed	4,72	5,94	9,93	3,80	3,94	6,64
Färgelanda	2,31	2,59	5,01	2,51	2,77	4,63
Ale	1,84	2,28	3,64	2,14	2,79	3,84
Lerum	1,44	1,67	2,52	1,84	2,20	3,07
Vårgårda	2,01	2,21	3,53	3,07	3,35	6,02
Tranemo	1,26	1,79	3,05	1,63	2,38	2,90
Bengtstors	3,17	3,36	5,74	3,31	3,56	5,64
Mellerud	2,65	3,48	5,45	3,72	4,02	6,37
Lilla Edet	2,89	3,42	5,56	3,90	4,28	6,55
Mark	1,90	1,90	4,23	3,24	3,16	5,82
Svenljunga	1,98	2,35	4,06	3,18	3,79	4,88
Herrljunga	1,46	1,97	2,53	1,95	2,57	2,99
Vänersborg	1,96	1,89	4,39	2,30	2,16	4,96
Trollhättan	2,56	2,94	4,90	3,58	3,89	5,25
Alingsås	2,78	2,95	5,06	4,38	4,54	7,47
Borås	3,24	3,05	6,67	4,13	4,00	7,09
Ulricehamn	1,59	1,75	3,54	2,06	2,02	4,32
Åmål	4,58	5,27	9,17	5,84	6,31	10,00
Älvsborgs län	2,50	2,68	5,07	3,31	3,47	5,71
Riket	2,35	2,46	4,75	3,07	3,15	5,72

Arbetsmarknadsläget februari 1983

	Antal	Andel av befolkningen i åldern 16-64 år (%)	
		Länet	Riket
Kvarstående arbetslösa arbetssökande vid månadens slut	8 417	3,21	3,25
Kvarstående lediga platser	1 815	0,39	0,66
Sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats		2,53	4,91
I beredskapsarbete	4 414	1,68	1,33
I arbetsmarknadsutbildning	2 399	0,91	0,87

Göteborgs och Bohus län

Befolkningsutveckling

Kommun	Befolkning			1970 = 100			% över 64 år	
	1970	1975	1982	1975	1982	1990	1982	1990
Härryda	15 914	20 741	24 037	130,3	151,0	160,8	9,7	10,2
Partille	24 635	27 151	27 784	110,2	112,8	115,2	11,4	12,8
Öckerö	8 468	9 219	9 916	108,9	117,1	120,3	14,4	15,1
Stenungsund	12 559	14 617	16 440	116,4	130,9	142,6	9,7	10,1
Tjörn	9 316	10 618	12 005	114,0	128,9	142,4	15,7	15,6
Orust	8 916	10 586	12 639	118,7	141,8	151,7	18,5	16,4
Sotenäs	9 370	9 133	9 293	97,5	99,2	101,7	25,8	24,0
Munkedal	9 716	10 210	10 771	105,1	110,9	118,8	18,9	17,2
Tanum	10 840	11 058	11 430	102,0	105,4	107,2	24,3	22,5
Göteborg	465 682	444 651	425 875	95,5	91,5	88,8	17,9	18,9
Mölnadal	44 512	47 295	48 289	106,3	108,5	110,4	12,3	14,5
Kungälv	24 155	28 311	30 535	117,2	126,4	132,1	11,8	13,5
Lysekil	13 777	15 076	15 003	109,4	108,9	108,2	20,4	18,4
Uddevalla	47 755	46 861	46 053	98,1	96,4	97,5	16,8	18,2
Strömstad	9 586	9 485	9 768	98,9	101,9	101,1	22,6	22,3
Göteborgs och Bohus län	715 201	715 012	709 838	100,0	99,3	98,9	16,7	17,5
Riket				101,6	103,1	103,5	16,8	17,2

Förvärvsfrekvens och skattekraft

Kommun	Förvärvsfrekvens				Skattekraft
	Män		Kvinnor		
	1975	1980	1975	1980	1983
Härryda	86,9	85,5	61,8	67,2	333
Partille	85,5	82,8	63,3	69,3	364
Öckerö	87,9	84,1	50,5	54,5	285
Stenungsund	87,1	85,3	57,6	64,5	333
Tjörn	86,1	81,7	51,3	56,5	295
Orust	86,8	84,5	51,0	57,9	276
Sotenäs	83,8	82,9	56,8	60,2	301
Munkedal	84,3	84,3	56,0	58,2	282
Tanum	83,1	81,7	56,1	59,4	265
Göteborg	79,4	77,0	63,4	66,9	396
Mölnadal	85,0	81,5	64,6	68,1	374
Kungälv	87,0	85,8	60,9	65,2	331
Lysekil	83,6	82,8	58,5	62,8	312
Uddevalla	83,2	83,1	62,4	66,1	346
Strömstad	84,4	81,2	63,5	65,3	302
Göteborgs och Bohus län	81,5	79,4	62,4	66,1	370
Riket	82,9	83,0	62,7	67,5	357

Göteborgs och Bohus län

Arbetslöshet (%)

Kommun	1981			1982		
	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar
Härryda	0,83	0,95	1,63	1,54	1,91	2,28
Partille	1,61	1,84	3,34	2,17	2,42	3,71
Öckerö	1,39	1,67	3,58	1,57	1,91	3,36
Stenungsund	2,79	3,77	5,62	3,39	4,59	6,30
Tjörn	1,98	2,65	3,93	2,74	3,34	4,93
Orust	2,12	2,26	4,23	2,55	2,70	4,57
Sotenäs	2,59	2,78	4,35	3,10	3,19	4,33
Munkedal	2,49	2,67	4,29	3,18	3,80	5,51
Tanum	2,36	2,19	4,48	2,68	2,64	4,79
Göteborg	2,49	2,37	4,15	3,51	3,32	5,49
Mölnådal	1,00	1,04	1,84	1,41	1,49	2,23
Kungälv	1,40	1,68	2,41	1,90	2,31	2,95
Lysekil	2,27	2,10	4,21	2,96	3,01	4,38
Uddevalle	2,13	2,30	4,77	2,51	2,58	5,22
Strömstad	2,77	2,38	5,22	2,64	2,40	4,23
Göteborgs och Bohus län	2,21	2,21	3,91	3,02	3,00	4,48
Riket	2,35	2,46	4,75	3,07	3,15	5,72

Arbetsmarknadsläget februari 1983

	Antal	Andel av befolkningen i åldern 16-64 år (%)	
		Länet	Riket
Kvarstående arbetslösa arbetssökande vid månadsens slut	13 734	3,00	3,25
Kvarstående lediga platser	1 815	0,39	0,66
Sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats		7,57	4,91
I beredskapsarbete	5 722	1,25	1,33
I arbetsmarknadsutbildning	4 363	0,95	0,87

Hallands län

Befolkningsutveckling

Kommun	Befolkning			1970 = 100			% över 64 år	
	1970	1975	1982	1975	1982	1990	1982	1990
Hylte	10 978	11 152	11 114	101,6	101,2	104,2	20,5	18,5
Halmstad	70 466	74 292	76 355	105,4	108,4	112,1	17,2	17,7
Laholm	18 696	19 830	21 320	106,1	114,0	120,3	18,6	17,5
Falkenberg	31 834	33 102	35 339	104,0	111,0	114,1	18,5	18,3
Varberg	38 877	43 051	45 035	110,7	115,8	121,6	16,7	16,3
Kungsbacka	28 877	38 353	45 176	132,8	156,4	168,2	10,8	11,3
Hallands län	199 728	219 780	234 339	110,0	117,3	122,7	16,4	16,3
Riket				101,6	103,1	103,5	16,8	17,2

Förvärvsfrekvens och skattekraft

Kommun	Förvärvsfrekvens				Skattekraft 1983
	Män		Kvinnor		
	1975	1980	1975	1980	
Hylte	87,0	86,2	59,4	63,0	322
Halmstad	83,9	83,4	63,6	68,1	338
Laholm	87,4	86,6	60,9	62,9	276
Falkenberg	87,6	86,7	60,7	64,8	300
Varberg	87,8	85,9	61,4	66,1	325
Kungsbacka	86,8	84,0	58,1	62,6	323
Hallands län	86,2	84,9	61,4	65,5	321
Riket	82,9	83,0	62,7	67,5	357

Hallands län*Arbetslöshet (%)*

Kommun	1981			1982		
	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar
Hylte	2,43	3,51	3,93	3,13	4,19	4,51
Halmstad	2,65	2,76	5,66	3,75	4,04	7,48
Laholm	2,18	2,61	4,70	2,74	3,12	5,77
Falkenberg	1,88	2,28	4,11	2,69	3,15	5,69
Varberg	1,65	1,92	3,44	2,39	2,55	4,59
Kungsbacka	1,34	1,53	2,94	1,86	2,20	3,86
Hallands län	2,04	2,32	4,34	2,84	3,20	5,69
Riket	2,35	2,46	4,75	3,07	3,15	5,72

Arbetsmarknadsläget februari 1983

	Antal	Andel av befolkningen i åldern 16-64 år (%)	
		Länet	Riket
		Kvarstående arbetslösa arbetssökande vid månadens slut	4 073
Kvarstående lediga platser	791	0,55	0,66
Sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats		5,15	4,91
I beredskapsarbete	1 626	1,13	1,33
I arbetsmarknadsutbildning	836	0,58	0,87

Jönköpings län
Befolkningsutveckling

Kommun	Befolkning			1970 = 100			% över 64 år	
	1970	1975	1982	1975	1982	1990	1982	1990
Aneby	6 272	6 508	6 933	103,8	110,5	100,0	18,8	18,7
Gnosjö	7 676	8 324	8 935	108,4	116,4	115,9	12,8	12,8
Gislaved	26 062	27 570	28 258	105,8	108,4	111,8	14,9	14,9
Vaggeryd	11 049	11 355	12 112	102,8	109,6	107,8	17,3	16,6
Jönköping	107 656	108 500	107 134	100,8	99,5	100,8	17,1	17,6
Nässjö	33 564	32 591	31 295	97,1	93,2	94,1	18,9	20,3
Värnamo	29 273	30 072	30 410	102,7	103,9	105,9	16,1	16,8
Sävsjö	11 507	11 590	11 763	100,7	102,2	101,4	19,8	19,4
Vetlanda	28 826	28 532	28 375	99,0	98,4	98,8	19,3	18,7
Eksjö	18 190	18 227	18 046	100,2	99,2	100,3	19,8	18,9
Tranås	19 287	18 717	18 178	97,0	94,3	93,6	20,2	20,6
Jönköpings län	299 362	301 986	301 439	100,9	100,7	101,5	17,6	17,8
Riket				101,6	103,1	103,5	16,8	17,2

Förvärvsfrekvens och skattekraft

Kommun	Förvärvsfrekvens				Skattekraft
	Män		Kvinnor		
	1975	1980	1975	1980	1983
Aneby	85,6	87,2	58,9	59,1	268
Gnosjö	88,2	87,6	70,3	70,3	324
Gislaved	87,4	89,5	64,6	71,0	328
Vaggeryd	87,2	87,8	57,7	63,0	298
Jönköping	84,1	84,5	63,0	67,3	343
Nässjö	84,7	85,1	59,7	63,0	319
Värnamo	85,9	87,8	66,1	71,1	336
Sävsjö	85,8	86,5	55,3	57,9	292
Vetlanda	85,9	86,4	56,6	61,7	299
Eksjö	85,2	85,0	62,6	67,7	322
Tranås	85,6	85,4	62,1	64,2	308
Jönköpings län	85,3	86,0	62,1	66,3	325
Riket	82,9	83,0	62,7	67,5	357

Jönköpings län
Arbetslöshet (%)

Kommun	1981			1982		
	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar
Aneby	1,42	2,11	3,28	2,32	3,43	4,74
Gnosjö	0,83	1,00	1,78	1,36	1,84	2,02
Gislaved	1,64	2,21	3,51	2,48	3,11	4,48
Vaggeryd	2,70	3,11	5,42	3,63	4,44	6,12
Jönköping	2,30	2,39	4,97	3,19	3,20	6,17
Nässjö	1,91	2,62	4,04	2,63	3,51	5,43
Värnamo	1,81	1,93	4,09	2,33	2,48	4,38
Sävsjö	2,31	2,59	5,22	2,76	3,47	4,80
Vetlanda	1,96	2,50	4,55	3,08	3,71	6,79
Eksjö	2,10	2,33	4,72	2,61	3,11	5,67
Tranås	2,87	3,44	7,06	4,56	5,44	10,05
Jönköpings län	2,09	2,41	4,60	2,94	3,35	5,78
Riket	2,35	2,46	4,75	3,07	3,15	5,72

Arbetsmarknadsläget februari 1983

	Antal	Andel av befolkningen i åldern 16-64 år (%)	
		Länet	Riket
Kvarstående arbetslösa arbetssökande vid månadens slut	5 094	2,75	3,25
Kvarstående lediga platser	847	0,45	0,66
Sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats		6,01	4,91
I beredskapsarbete	1 999	1,08	1,33
I arbetsmarknadsutbildning	1 181	0,63	1,87

Kronobergs län*Befolkningsutveckling*

Kommun	Befolkning			1970 = 100			% över 64 år	
	1970	1975	1982	1975	1982	1990	1982	1990
Uppvidinge	12 004	11 531	10 798	96,1	90,0	86,6	23,8	23,0
Lessebo	8 460	8 908	9 038	105,3	106,8	98,4	19,8	19,3
Tingsryd	14 923	14 735	14 622	98,7	98,0	93,9	22,8	22,8
Alvesta	19 191	18 784	19 710	97,9	102,7	99,8	18,5	17,9
Älmhult	15 260	15 250	15 596	99,9	102,2	101,7	18,6	18,1
Markaryd	11 821	11 918	11 468	100,8	97,0	90,0	18,8	19,1
Växjö	58 908	62 048	65 450	105,3	111,1	113,4	14,6	14,9
Ljungby	26 285	26 264	27 339	99,9	104,0	104,1	17,6	17,6
Kronobergs län	166 852	169 438	174 021	101,5	104,3	103,2	17,7	17,6
Riket				101,6	103,1	103,5	16,8	17,2

Förvärvsfrekvens och skattekraft

Kommun	Förvärvsfrekvens				Skattekraft
	Män		Kvinnor		
	1975	1980	1975	1980	1983
Uppvidinge	83,7	84,2	57,8	60,2	303
Lessebo	87,7	86,0	62,6	66,8	301
Tingsryd	83,3	86,1	54,3	60,0	279
Alvesta	83,9	85,7	59,6	64,9	292
Älmhult	85,2	85,8	60,1	64,0	312
Markaryd	84,8	85,1	59,5	61,7	305
Växjö	83,2	85,0	64,7	70,4	351
Ljungby	85,1	86,1	61,8	66,5	315
Kronobergs län	84,2	85,4	61,6	66,5	321
Riket	82,9	83,0	62,7	67,5	357

Kronobergs län
Arbetslöshet (%)

Kommun	1981			1982		
	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar
Uppvidinge	3,76	4,65	6,48	5,35	6,55	7,98
Lessebo	2,04	2,56	4,04	2,11	2,60	3,79
Tingsryd	2,10	2,56	4,57	2,95	3,55	5,02
Alvesta	1,16	1,30	2,50	1,75	1,84	3,31
Älmhult	1,50	1,99	3,30	2,28	2,84	3,90
Markaryd	3,01	3,85	5,20	4,41	5,03	7,57
Växjö	2,18	2,22	5,12	3,02	2,97	6,67
Ljungby	1,41	1,66	3,30	2,29	2,56	4,38
Kronobergs län	2,02	2,31	4,36	2,87	3,14	5,54
Riket	2,35	2,46	4,75	3,07	3,15	5,72

Arbetsmarknadsläget februari 1983

	Antal	Andel av befolkningen i åldern 16-64 år (%)	
		Länet	Riket
Kvarstående arbetslösa arbetssökande vid månadens slut	2 947	2,79	3,25
Kvarstående lediga platser	683	0,64	0,66
Sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats		4,33	4,91
I beredskapsarbete	1 145	1,08	1,33
I arbetsmarknadsutbildning	1 145	1,07	0,87

Kalmar län

Befolkningsutveckling

Kommun	Befolkning			1970 = 100			% över 64 år	
	1970	1975	1982	1975	1982	1990	1982	1990
Högsby	8 315	7 671	7 777	92,3	93,5	90,5	24,8	22,7
Torsås	7 585	7 670	7 924	101,1	104,5	104,1	23,4	21,7
Mörbylånga	9 917	11 383	12 720	114,8	128,3	126,6	17,7	17,7
Hultsfred	19 591	18 422	17 462	94,0	89,1	88,9	21,0	19,3
Mönsterås	13 429	13 036	13 235	97,1	98,6	95,3	18,0	17,9
Emmaboda	11 772	11 699	11 153	99,4	94,7	94,7	19,5	18,8
Kalmar	52 496	52 385	53 499	99,8	101,9	100,4	17,8	18,6
Nybro	22 210	21 569	21 257	97,1	95,7	96,3	20,0	19,6
Oskarshamn	25 662	28 007	27 789	109,1	108,3	105,3	17,5	18,1
Västervik	42 297	41 702	40 906	98,6	96,7	95,1	19,6	18,8
Vimmerby	17 138	16 394	15 972	95,7	93,2	91,8	18,9	18,4
Borgholm	10 444	10 786	11 129	103,3	106,6	105,3	23,7	22,9
Kalmar län	240 856	240 724	240 823	99,9	100,0	98,6	19,3	19,1
Riket				101,6	103,1	103,5	16,8	17,2

Förvärvsfrekvens och skattekraft

Kommun	Förvärvsfrekvens				Skattekraft
	Män		Kvinnor		
	1975	1980	1975	1980	1983
Högsby	83,8	84,5	57,2	59,3	282
Torsås	83,6	82,3	47,5	55,2	244
Mörbylånga	85,0	86,0	55,5	62,9	276
Hultsfred	84,0	84,5	57,1	62,6	299
Mönsterås	85,0	84,2	53,8	61,5	299
Emmaboda	85,7	86,0	58,8	62,7	318
Kalmar	83,1	83,3	63,6	70,2	345
Nybro	84,9	85,4	58,0	63,6	309
Oskarshamn	85,1	85,2	60,6	65,1	329
Västervik	84,1	84,5	61,8	67,3	317
Vimmerby	83,5	85,7	53,9	60,2	293
Borgholm	81,7	81,6	55,7	60,2	264
Kalmar län	84,1	84,4	59,2	64,9	312
Riket	82,9	83,0	62,7	67,5	357

Kalmar län

Arbetslöshet (%)

Kommun	1981			1982		
	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar
Högsby	2,95	4,03	6,35	4,21	5,58	8,61
Torsås	2,58	2,14	4,12	3,19	3,13	5,30
Mörbylånga	1,23	1,15	2,82	1,87	1,84	4,12
Hultsfred	2,75	3,07	5,60	4,35	4,54	6,45
Mönsterås	2,69	3,63	6,38	3,84	5,00	7,37
Emmaboda	2,08	2,66	4,49	2,92	3,89	5,13
Kalmar	1,66	1,61	3,64	2,40	2,36	4,58
Nybro	2,49	2,94	4,66	3,92	4,41	6,21
Oskarshamn	2,06	2,71	3,74	3,18	3,86	6,26
Västervik	2,17	1,86	4,15	3,54	3,18	6,33
Vimmerby	2,77	3,82	5,91	4,25	5,28	8,43
Borgholm	1,82	1,55	3,63	2,52	2,27	4,72
Kalmar län	2,15	2,37	4,39	3,25	3,50	5,94
Riket	2,35	2,46	4,75	3,07	3,15	5,72

Arbetsmarknadsläget februari 1983

	Antal	Andel av befolkningen i åldern 16-64 år (%)	
		Länet	Riket
Kvarstående arbetslösa arbetssökande vid månadens slut	5067	3,47	3,25
Kvarstående lediga platser	1029	0,70	0,66
Sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats		4,92	4,91
I beredskapsarbete	1699	1,16	1,33
I arbetsmarknadsutbildning	1349	0,92	0,87

Gotlands län*Befolkningsutveckling*

Kommun	Befolkning			1970 = 100			% över 64 år	
	1970	1975	1982	1975	1982	1990	1982	1990
Visby	53 780	54 400	55 897	101,2	103,9	104,5	17,3	16,6
Gotlands län	53 780	54 400	55 897	101,2	103,9	104,5	17,3	16,6
Riket				101,6	103,1	103,5	16,8	17,2

Förvärvsfrekvens och skattekraft

Kommun	Förvärvsfrekvens				Skattekraft
	Män		Kvinnor		1983
	1975	1980	1975	1980	
Visby	84,1	83,6	63,1	69,6	
Gotlands län	84,1	83,6	63,1	69,6	299
Riket	82,9	83,0	62,7	67,5	357

Gotlands län*Arbetslöshet (%)*

Kommun	1981			1982		
	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar
Visby	1,38	1,32	3,52	1,75	1,76	4,31
Gotlands län	1,38	1,32	3,52	1,75	1,76	4,31
Riket	2,35	2,46	4,75	3,07	3,15	5,72

Arbetsmarknadsläget februari 1983

	Antal	Andel av befolkningen i åldern 16-64 år (%)	
		Länet	Riket
Kvarstående arbetslösa arbetssökande vid månadens slut	602	1,76	3,25
Kvarstående lediga platser	321	0,93	0,66
Sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats		1,88	4,91
I beredskapsarbete	491	1,43	1,33
I arbetsmarknadsutbildning	548	1,60	0,87

Blekinge län*Befolkningsutveckling*

Kommun	Befolkning			1970 = 100			% över 64 år	
	1970	1975	1982	1975	1982	1990	1982	1990
Olofström	17 567	17 187	15 271	97,8	86,9	85,7	15,2	15,7
Karlskrona	59 232	60 013	59 597	101,3	100,6	99,9	19,2	19,0
Ronneby	29 659	30 368	29 885	102,4	100,8	99,9	18,8	18,1
Karlshamn	31 894	32 136	31 714	100,8	99,4	97,7	17,6	17,3
Sölvesborg	15 164	15 632	15 624	103,1	103,0	103,2	17,5	18,1
Blekinge län	153 516	155 336	152 091	101,2	99,1	98,2	18,2	18,0
Riket				101,6	103,1	103,5	16,8	17,2

Förvärvsfrekvens och skattekraft

Kommun	Förvärvsfrekvens				Skattekraft
	Män		Kvinnor		
	1975	1980	1975	1980	1983
Olofström	86,0	85,6	57,6	60,4	327
Karlskrona	82,1	82,9	60,6	67,4	329
Ronneby	83,9	84,1	54,4	61,2	299
Karlshamn	85,8	86,1	60,5	64,6	325
Sölvesborg	86,1	85,4	56,0	59,3	301
Blekinge län	84,1	84,3	58,7	64,1	319
Riket	82,9	83,0	62,7	67,5	357

Blekinge län*Arbetslöshet (%)*

Kommun	1981			1982		
	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar
Olofström	3,39	4,68	7,27	4,35	5,80	8,13
Karlskrona	2,26	2,07	5,56	2,67	2,54	6,26
Ronneby	2,94	3,47	6,86	3,48	4,15	7,52
Karlshamn	3,54	3,92	8,08	5,18	5,45	9,87
Sölvesborg	3,48	4,00	7,20	4,87	5,52	8,64
Blekinge län	2,90	3,19	6,68	3,76	4,10	7,71
Riket	2,35	2,46	4,75	3,07	3,15	5,72

Arbetsmarknadsläget februari 1983

	Antal	Andel av befolkningen i åldern 16-64 år (%)	
		Länet	Riket
		Kvarstående arbetslösa arbetssökande vid månadens slut	3 732
Kvarstående lediga platser	433	0,46	0,66
Sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats		8,62	4,91
I beredskapsarbete	1 943	2,08	1,33
I arbetsmarknadsutbildning	902	0,96	0,87

Kristianstads län

Befolkningsutveckling

Kommun	Befolkning			1970 = 100			% över 64 år	
	1970	1975	1982	1975	1982	1990	1982	1990
Ö Göinge	14 526	14 942	15 151	102,9	104,3	105,2	16,7	16,4
Örkelljunga	8 718	8 843	9 301	101,4	106,7	112,0	18,7	18,3
Tomelilla	13 014	12 605	12 523	96,9	96,2	98,3	22,4	20,9
Bromölla	10 795	11 384	12 122	105,5	112,3	113,9	14,1	14,9
Osby	13 758	13 810	13 689	100,4	99,5	102,4	19,9	19,3
Perstorp	7 905	7 407	7 238	93,7	91,6	97,3	13,9	14,9
Klippan	16 256	16 263	16 406	100,0	100,9	104,7	18,2	17,9
Åstorp	10 617	11 486	12 910	108,2	121,6	128,6	12,9	12,6
Båstad	10 500	11 160	12 224	106,3	116,4	124,0	21,4	21,2
Kristianstad	65 100	67 499	69 197	103,7	106,3	109,2	18,1	18,2
Simrishamn	20 392	20 103	20 279	98,6	99,4	102,2	22,7	22,6
Ängelholm	25 988	28 173	30 420	108,4	117,1	126,7	18,5	18,8
Hässleholm	46 592	48 339	48 839	103,7	104,8	108,3	18,0	18,6
Kristianstads län	264 161	272 014	280 299	103,0	106,1	110,1	18,3	18,4
Riket				101,6	103,1	103,5	16,8	17,2

Förvärvsfrekvens och skattekraft

Kommun	Förvärvsfrekvens				Skattekraft
	Män		Kvinnor		
	1975	1980	1975	1980	1983
Ö Göinge	85,8	84,9	60,6	65,0	302
Örkelljunga	85,0	85,9	60,0	60,2	283
Tomelilla	84,2	85,3	57,3	60,7	276
Bromölla	86,3	85,8	57,7	63,2	305
Osby	85,2	85,9	58,1	61,9	301
Perstorp	85,1	82,6	60,1	64,6	335
Klippan	83,9	85,2	58,6	62,5	306
Åstorp	86,9	85,4	59,1	62,9	291
Båstad	83,8	82,7	56,4	60,7	312
Kristianstad	83,1	83,0	65,1	69,3	335
Simrishamn	85,6	84,3	59,5	64,8	304
Ängelholm	84,2	84,6	63,8	66,5	320
Hässleholm	84,1	83,2	59,0	62,1	302
Kristianstads län	84,4	84,1	61,0	64,8	312
Riket	82,9	83,0	62,7	67,5	357

Kristianstads län
Arbetslöshet (%)

Kommun	1981			1982		
	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar
Ö Göinge	3,39	4,32	5,45	4,80	5,19	6,36
Örkelljunga	1,45	1,67	3,28	3,51	4,30	4,70
Tomelilla	2,95	3,41	6,69	4,02	4,65	8,56
Bromölla	4,33	5,90	9,93	5,88	7,07	10,80
Osby	2,42	3,01	5,36	4,98	5,14	7,50
Perstorp	1,88	2,41	4,00	2,73	3,62	5,39
Klippan	2,56	2,87	5,07	3,19	3,67	5,71
Åstorp	2,42	3,11	5,31	3,71	4,63	6,97
Båstad	1,00	0,98	2,49	1,10	1,12	2,04
Kristianstad	2,31	2,43	4,80	3,19	3,40	6,22
Simrishamn	2,26	2,39	4,90	2,93	2,96	5,42
Ängelholm	1,70	1,82	4,38	2,33	2,50	5,15
Hässleholm	2,78	2,98	6,83	3,85	4,07	8,23
Kristianstads län	2,43	2,75	5,34	3,45	3,79	6,54
Riket	2,35	2,46	4,75	3,07	3,15	5,72

Arbetsmarknadsläget februari 1983

	Antal	Andel av befolkningen i åldern 16-64 år (%)	
		Länet	Riket
Kvarstående arbetslösa arbetssökande vid månadens slut	5 964	3,51	3,25
Kvarstående lediga platser	1 699	1,00	0,66
Sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats		3,51	4,91
I beredskapsarbete	2 572	1,51	1,33
I arbetsmarknadsutbildning	1 174	0,69	0,87

Malmöhus län

Befolkningsutveckling

Kommun	Befolkning			1970 = 100			% över 64 år	
	1970	1975	1982	1975	1982	1990	1982	1990
Svalöv	12 074	12 546	12 842	103,9	106,4	109,1	17,6	15,9
Staffanstorp	10 987	15 819	16 967	144,0	154,4	159,1	7,0	7,3
Burlöv	11 836	14 112	14 444	119,2	122,0	126,1	10,6	12,3
Vellinge	12 936	21 833	23 927	168,8	185,0	191,1	9,6	10,2
Bjuv	13 122	14 192	14 486	108,2	110,4	114,4	13,4	13,3
Kävlinge	14 474	19 239	20 754	132,9	143,4	151,6	12,1	11,6
Lomma	12 174	15 404	16 726	126,5	137,4	139,5	9,8	10,5
Svedala+Bara	9 797	13 244	16 138	135,2	164,7	173,0	10,2	9,9
Skurup	10 457	11 789	12 746	112,7	121,9	129,0	17,8	16,0
Sjöbo	13 339	14 050	15 139	105,3	113,5	117,4	19,9	18,2
Hörby	11 693	11 871	12 730	101,5	108,9	113,0	21,3	19,6
Höör	8 861	10 005	11 233	112,9	126,8	135,0	19,1	18,5
Malmö	264 937	243 591	230 381	91,9	87,0	85,1	19,9	21,5
Lund	68 818	76 284	79 744	110,8	115,9	119,6	13,6	13,6
Landskrona	37 618	38 409	35 984	102,1	95,7	91,5	19,1	20,1
Helsingborg	100 305	101 685	102 952	101,4	102,6	103,1	18,8	19,5
Höganäs	19 007	21 267	22 189	111,9	116,7	121,2	18,1	18,0
Eslöv	26 140	26 288	26 692	100,6	102,1	105,5	17,3	16,9
Ystad	24 028	23 693	23 994	98,6	99,9	100,5	22,0	21,5
Trelleborg	35 934	34 748	34 268	96,7	95,4	95,5	17,3	18,1
Malmöhus län	718 537	740 069	744 336	103,0	103,6	104,4	17,2	17,7
Riket				101,6	103,1	103,5	16,8	17,2

Förvärvsfrekvens och skattekraft

Kommun	Förvärvsfrekvens				Skattekraft
	Män		Kvinnor		
	1975	1980	1975	1980	1983
Svalöv	87,8	86,1	61,6	65,6	295
Staffanstorp	89,8	87,0	66,1	72,2	337
Burlöv	87,7	86,4	70,3	72,7	358
Vellinge	89,5	86,2	63,4	68,9	344
Bjuv	87,5	86,5	63,6	66,1	302
Kävlinge	89,3	89,0	65,8	71,9	327
Lomma	88,8	86,2	64,3	71,2	364
Svedala+Bara	90,1	89,1	62,7	67,8	302
Skurup	86,7	87,1	57,2	62,1	282
Sjöbo	86,8	86,2	64,3	63,5	277
Hörby	86,6	85,3	68,7	70,1	285
Höör	86,5	85,4	64,0	69,3	303
Malmö	79,4	78,5	66,3	68,4	394
Lund	77,1	81,0	68,5	71,5	382
Landskrona	83,6	83,1	62,7	65,6	348
Helsingborg	82,6	79,6	65,7	67,5	356
Höganäs	85,0	82,6	58,9	63,3	325
Eslöv	86,9	86,0	64,4	68,7	316
Ystad	85,0	83,2	61,2	65,2	330
Trelleborg	86,3	84,2	63,4	66,9	333
Malmöhus län	82,8	82,0	65,3	68,3	356
Riket	82,9	83,0	62,7	67,5	357

Malmöhus län

Arbetslöshet (%)

Kommun	1981			1982		
	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar
Svalöv	1,55	2,02	3,48	2,05	2,34	3,81
Staffanstorps	1,08	1,23	2,74	1,67	2,00	3,74
Burlöv	2,42	2,75	5,01	2,84	3,27	4,63
Vellinge	1,37	1,85	2,99	1,83	2,39	3,91
Bjuv	2,28	2,93	5,92	2,99	3,43	6,84
Kävlinge	1,44	1,56	3,69	1,96	2,14	4,29
Lomma	0,97	1,10	2,96	1,21	1,42	3,35
Svedala	1,53	2,17	3,90	1,80	2,46	3,96
Skurup	2,64	3,37	6,26	3,88	4,82	7,57
Sjöbo	2,60	2,80	6,38	3,17	3,79	6,00
Hörby	1,83	1,95	3,51	2,15	2,06	3,86
Höör	2,04	1,64	4,62	2,44	2,04	5,02
Malmö	3,76	3,58	6,95	4,98	4,80	8,68
Lund	2,04	1,84	3,70	2,82	2,55	5,02
Landskrona	2,88	3,27	5,63	3,69	4,07	6,85
Helsingborg	2,43	2,57	4,35	3,39	3,56	6,29
Höganäs	2,13	2,53	4,30	2,27	2,54	4,02
Eslöv	2,15	2,47	5,13	3,08	3,63	6,53
Ystad	3,70	4,27	8,07	4,86	5,48	10,42
Trelleborg	3,52	4,24	8,64	4,28	5,06	9,77
Malmöhus län	2,75	2,85	5,52	3,62	3,75	6,80
Riket	2,35	2,46	4,75	3,07	3,15	5,72

Arbetsmarknadsläget februari 1983

	Antal	Andel av befolkningen i åldern 16-64 år (%)	
		Länet	Riket
Kvarstående arbetslösa arbetssökande vid månadens slut	19 002	4,05	3,25
Kvarstående lediga platser	1 648	0,35	0,66
Sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats		11,53	4,91
I beredskapsarbete	5 406	1,15	1,33
I arbetsmarknadsutbildning	2 808	0,59	0,87

Definitioner

Regionalstatistiskt underlag

I föregående tabeller redovisas regionalstatistiska uppgifter för landets kommuner och län avseende befolkning, förvärvsfrekvens, arbetslöshet samt arbetsmarknadsläget under februari månad 1983. De redovisade uppgifterna är hämtade från följande källor.

Befolkningsutveckling åren 1970–1990

Redovisade uppgifter rörande befolkningens storlek år 1970 är från folk- och bostadsräkningen, medan uppgifterna för åren 1975 och 1982 är hämtade ur statistiska centralbyråns officiella statistik och avser förhållandena per den 31 december resp. år. Kommunindelningen är däremot i samtliga fall den från den 1 januari 1982 gällande.

Beteckningen "1970=100" i tabellen beskriver befolkningsutvecklingen sedan år 1970 i form av en index. Uppgifterna för år 1990 är härvid baserade på länsstyrelsernas officiella prognoser per mars 1982.

Förvärvsfrekvens åren 1975 och 1980 och skattekraft

Uppgifter avseende förvärvsfrekvensen år 1975 är hämtade från folk- och bostadsräkningen. 1980 års uppgifter är baserade på specialbearbetningar av inkomststatistiken (SPINK). Förvärvsfrekvensen avser andelen förvärvsarbetande som arbetar minst 1 timme per vecka av befolkningen i arbetsför ålder, dvs. i åldern 16–64 år.

Skattekraften redovisas på grundval av preliminära siffror från 1982 års taxering. Med skattekraft avses antal skattekronor dividerat med invånarantalet vid taxeringsårets ingång.

Arbetslöshet

Redovisade uppgifter rörande den procentuella arbetslösheten baseras på det genomsnittliga antalet kvarstående arbetslösa arbetssökande utan arbete för omedelbar placering för åren 1981 och 1982 enligt arbetsmarknadsstyrelsens arbetssökanderegister.

För att räkna fram den procentuella arbetslösheten har antalet arbetslösa ställts i relation till den aktuella åldersgruppens storlek. Det totala antalet arbetslösa samt antalet arbetslösa kvinnor har sålunda ställts i relation till totalbefolkningen resp. antalet kvinnor i åldern 16–64 år. Antalet arbetslösa ungdomar har ställts i relation till det totala antalet individer i åldern 16–24 år.

Arbetsmarknadsläget februari 1983

Samtliga uppgifter rörande arbetsmarknadsläget under februari månad 1983 avser ett genomsnittsvärde för årets tre första månader. Kvarstående

arbetslösa arbetssökande samt det totala antalet arbetssökande vid månadens slut är hämtade ur arbetsmarknadsstyrelsens arbetssökanderegister.

Antalet lediga platser är tagna ur arbetsmarknadsstyrelsens register över lediga platser.

Antalet sökande kvarstående arbetslösa per ledig plats har beräknats genom att dividera antalet lediga platser med antalet kvarstående arbetslösa vid månadens slut.

Uppgifter rörande personer i beredskapsarbete, i övriga sysselsättningskapande åtgärder samt i olika typer av arbetsmarknadsutbildning har hämtats ur löpande statistik från arbetsmarknadsstyrelsen.

Uppgifter rörande antalet personer med förtidspension är hämtade från riksförsäkringsverkets preliminära statistik för januari 1983. Genom att förtidspension och sjukbidrag kan beviljas retroaktivt kan det slutliga antalet personer med denna typ av ersättning väntas öka något.

Innehållsförteckning

<i>Sammanfattning</i>	1
<i>Motionerna</i>	4
<i>1982 års beslut om regionalpolitiken</i>	14
<i>Utredning om det regionalpolitiska stödet till näringslivet</i>	17
<i>Utskottet</i>	22
Riktlinjer m. m.	22
Decentraliseringsfrågor	29
Förändringar av de regionalpolitiska stödformerna	33
Anslagsfrågor m. m.	34
Regionalpolitiskt stöd: Bidragsverksamhet	34
Regionalpolitiskt stöd: Lokaliseringslån	36
Regionalpolitiskt stöd: Regionala utvecklingsinsatser	37
Bidrag till vissa oljetransporter i glesbygd	38
Glesbygdstödet utformning	39
Medelsbehovet	40
Täckande av förluster på grund av kreditgarantier till företag i glesbygder m. m.	41
Ersättning för nedsättning av socialavgifter	41
Stödområdesindelningen	42
Utvecklingsproblem i landsdelar och län	44
Norrland	45
Mellansverige	49
Stockholms län	55
Västsverige	56
Smålandslänen, Östergötland och Gotland	58
Skåne och Blekinge	61
<i>Utskottets hemställan</i>	67

Reservationer

1. Riktlinjer för regionalpolitiken m. m. (m)	71
2. Riktlinjer för regionalpolitiken m. m. (c)	72
3. Riktlinjer för regionalpolitiken m. m. (fp)	75
4. Riktlinjer för regionalpolitiken m. m. (vpk)	77
5. Decentralisering med utnyttjande av ny teknik (c)	79
6. Anslag till Regionalpolitiskt stöd: Bidragsverksamhet (m)	80
7. Anslag till Regionalpolitiskt stöd: Lokaliseringslån (m)	81
8. Bidrag till vissa oljetransporter i glesbygd (c, vpk)	81
9. Riksdagsuttalande om utjämning av priserna på oljeprodukter (vpk)	82
10. Beloppsgränserna för stöd till glesbygdsföretag m. m. (c)	82
11. Anslag till Regionalpolitiskt stöd: Regionala utvecklingsinsatser (m)	83
12. Anslag till Regionalpolitiskt stöd: Regionala utvecklingsinsatser (c, fp)	84
13. Anslag till Ersättning för nedsättning av socialavgifter, m. m. (m)	85
14. Inplacering av Timrå kommun i stödområde (vpk)	85
15. Medel till regionala utvecklingsinsatser i Jämtlands län (c)	86
16. Åtgärdsprogram för Västernorrlands län och Söderhamns kommun (vpk)	86
17. Åtgärdsprogram för Mellansverige (vpk)	87

18. Åtgärdsprogram för Stockholms län (vpk)	90
19. Regionalpolitiska medel till försöksprojekt i den s. k. Inlandsova- len (vpk)	91

Särskilda yttranden

1. Utlokalisering av statliga förvaltningsenheter m. m. (m)	92
2. Lokalisering av ny statlig verksamhet till Stockholm (c)	92
3. Bidrag till vissa oljetransporter i glesbygd (m)	93
4. Sänkning av arbetsgivaravgifterna i Sorsele och Dorotea kom- muner (fp)	93
5. Förutsättningar för utvecklingen i länen (m)	94

<i>Bilaga</i>	B 1–B 53
---------------------	----------

